

KENT KİMLİĞİNİ
YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE
UYUM SAĞLAYABİLECEK
ODUNSU BİTKİLER

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLER

• • •

Proje Yöneticisi ve Baş Editör:
Prof. Dr. Mustafa VAR

Editörler:
Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU
Prof. Dr. Selami SELVİ
Prof. Dr. Melahat ÖZCAN

Yazarlar:
Prof. Dr. Mustafa VAR
Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU
Prof. Dr. Selami SELVİ
Prof. Dr. Ahmet İLÇİM
Prof. Dr. Zeki AYTAÇ
Doç. Dr. Çiğdem SAKICI
Dr. Elif Berna ÜNAL
Dr. Öğr. Üy. Nermin BAŞARAN
Dr. Öğr. Üy. Sertaç KAYA
Dr. Öğr. Üy. Seher GÜVEN
İlayda DELİSALİHOĞLU
Maide Mine GÜRDAL AYDIN
Ömer Tarık VAR

Proje Koordinatörü:
Kenan İNCE

Proje Koordinatör Yardımcıları:
Sezgin AKSU
Evren ÇETİN
Maide Mine GÜRDAL AYDIN

Yayına Hazırlayan:
Maide Mine GÜRDAL AYDIN (Grafik ve Kapak Tasarımı)
Selim PIŞKIN

Kapak Fotoğrafları:
Prof. Dr. Mustafa VAR
Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU
URL 1. <https://www.inaturalist.org/observations/46398821>

ISBN:
T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Yayınları
Basım Tarihi ve Yeri: Aralık 2025, Ankara

© Tüm hakları saklıdır. Yayıncının izni olmaksızın çoğaltılamaz, kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir. Rehberde kullanılan tüm görseller ile ilgili Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nün herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Her türlü telif vb. hususlarda sorumluluk FULYA Peyzaj Mimarlık Süs Bitkileri San. Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.

KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLER

“**bitlis**”

bitlis

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

İçindekiler

01. TAKDİM Murat KURUM Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı	2
02. SUNUŞ Prof. Dr. Kasım YENİGÜN Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürü	4
03. ÖNSÖZ Prof. Dr. Mustafa VAR Proje Yöneticisi	6
04. PROJE ÖZETİ Editörler	8
05. BİTLİS DOĞAL YAPI ANALİZLER	12
06. BİTLİS BİTKİ LİSTESİ	26
07. ODUNSU BİTKİ LİSTESİ TANITIMI	34
08. TABLOLAR	116
TEŞEKKÜR	136

T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

TAKDİM

Murat KURUM

Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı

Günümüzün hızla kentleşen dünyasında, özellikle de Covid-19 salgın süreci sonrasında; şehirlerimizin yeşil alanları ve doğal peyzajları, insan sağlığı ve çevre sürdürülebilirliği açısından hiç olmadığı kadar büyük bir önem taşır hale gelmiştir. Kentsel yeşil alanlar, oksijen kaynağı olması, açık havadan faydalanma imkânının yanı sıra kent içi hava akımı sağlaması, gürültü, toz ve zararlı gazları absorbe etmesi, doğal aydınlatma boşlukları oluşturması gibi ekolojik faydalarının yanında kentlerde yaşayan insanlarımızın psikolojik ve fiziksel sağlığının iyileştirilmesi gibi konularda da anahtar roller üstlenmektedir.

Ülkemiz 12.000'in üzerinde bitki taksonu ve 3.000'den fazla endemik bitki türü ile floristik açıdan zengin ülkeler arasında yer almaktadır. Doğal bitki örtüsü oldukça zengin olan ülkemizdeki kentsel peyzaj tasarım alanlarında, doğal bitki türlerinin kullanılmasına yönelik uygulama çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde yeşil alanların bitkisel tasarımında iklim değişikliğine dayanıklı doğal türlerin tercih edilmesine yönelik farkındalık projeleri de gerçekleştirilmektedir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak; Türkiye'nin dört bir yanındaki yerel bitki örtülerini inceliyoruz ve her şehrimizin ekolojik özelliklerine uygun doğal bitki türlerini belirliyoruz.

Şimdi de; bu bitkilerin peyzaj çalışmalarında nasıl kullanılabileceği konusunda pratik bilgiler sunmak ve sürdürülebilir kent peyzajı tasarımlarına yön vermek için Kent Peyzajında Kullanılabilecek Doğal Bitki Rehberi'mizi hazırladık.

Yeşil alanlarımızı arttırarak, doğal peyzajlarımızı koruyarak; sadece bugünün değil, gelecek nesillerin de sağlıklı bir çevrede büyümelerini sağlamayı hedefliyoruz.

Bu doğrultuda, elinizdeki "Kent Peyzajında Kullanılabilecek Doğal Bitki Rehberi"mizin ülkemizde daha fazla yeşil alan oluşması ve doğayla iç içe yaşam alanlarının artması yolunda önemli bir adım olacağına inanıyorum.

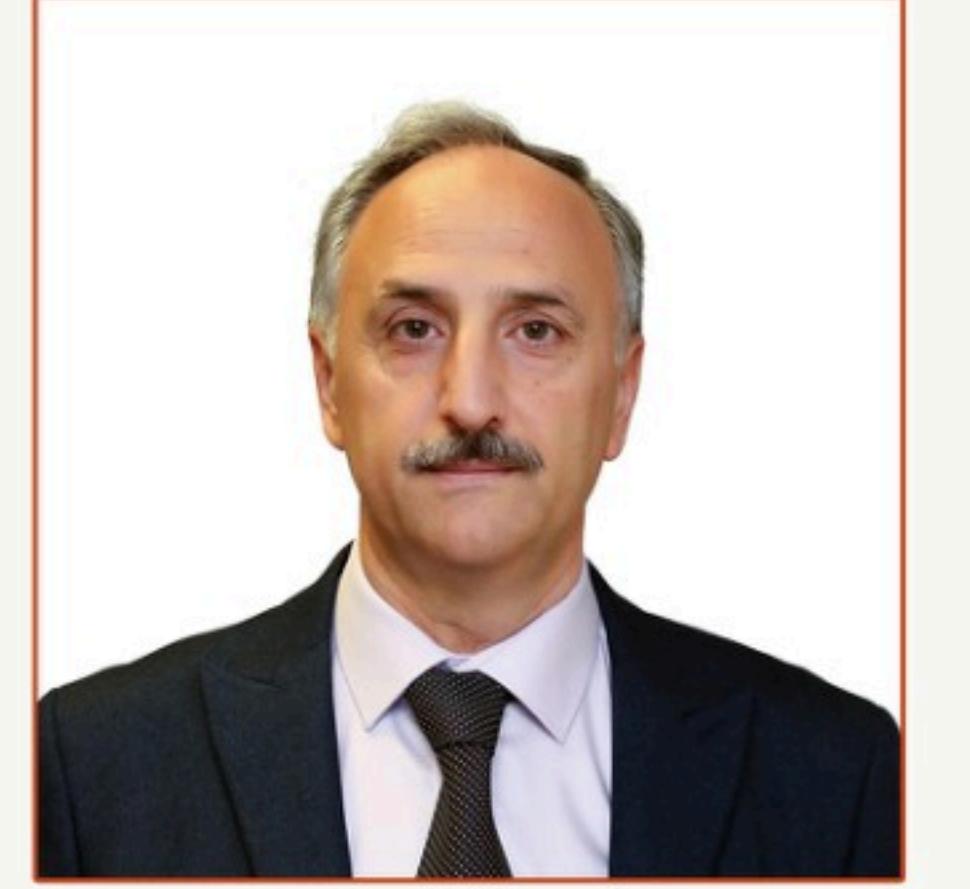
Doğaya saygılı, sürdürülebilir ve sağlıklı şehirler oluşturmak için atılacak her adımda, bu kitabın rehberliğinde hareket ederek daha yeşil bir geleceğe doğru ilerleyebiliriz. Hep birlikte daha yeşil, daha sağlıklı ve daha güzel şehirler oluşturmak temennisiyle.

SUNUŞ

Prof. Dr. Kasım YENİGÜN

Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürü

Kentlerimiz, insanlığın kültürel ve ekonomik gelişiminin merkezinde yer alan yaşam alanlarıdır. Şehirlerimizin peyzajı, doğal çevrenin korunması ve kentlerimizin sürdürülebilirliği için kritik bir rol oynamaktadır. Ülkemiz floristik açıdan zengin ülkeler arasında yer almakta ve bu konuda önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin temel sebepleri arasında ülkemizde iklim farklılıkları ile jeolojik ve jeomorfolojik çeşitliliğin var olması, zengin su kaynaklarının bulunması, topografik yapıda ortaya çıkan büyük yükseklik farklarının olması, Anadolu'nun doğusu ve batısı arasında ekolojik farklılıklar bulunması ve bunun floristik farklılıklara yansımaları ile ülkemizin üç fitocoğrafik bölgenin (Akdeniz, İran-Turan, Avrupa- Sibiry) kesişim noktasında yer alması olarak sıralanabilir.

Doğal bitkiler; bulundukları bölgeye özgü iklim, toprak, yağış, kuraklık ve don gibi etmenlere bağlı olarak evrimleşmektedir ve bulundukları koşullara mükemmel adapte olmalarını sağlayan belirli özelliklere sahip bitkilerdir. Ancak kentsel yeşil alanlarda kullanılacak bitki türü seçiminde yöreye özgü doğal bitki türlerinden ziyade egzotik kökenli süs bitkilerinin kullanıldığı fazlasıyla göze çarpmaktadır. Oysaki doğal bitki türleri, kendi ekolojik isteklerine uygun alanlarda, çok az bakım koşulları altında peyzaj çalışmalarında kullanılabilecek karakterde olup peyzaj uygulamalarının başarısını artırıcı ve maliyetleri azaltıcı niteliktedir.

İklim değişikliği, çölleşme ve erozyonla mücadele kapsamında, kentsel peyzaj düzenlemelerinde de, yöreye özgü ve çevre koşullarına adaptasyon sorunu olmayan doğal bitki türlerinin tercih edilmesi daha da önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, "Kent Peyzajında Kullanılabilecek Doğal Bitki Rehberi" her bir ilimizin benzersiz iklim ve ekolojik koşullarına uygun, kent kimliğini yansıtacak şekilde hazırlanan doğal bitki rehberleri ile kentlerimizin yeşil alanlarını koruma ve güçlendirme çabalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Türkiye'nin 81 ilinde doğal bitkilerin kentsel peyzajda nasıl kullanılabileceğine dair yol gösterici bilgilerin sunulduğu bu rehberde, her bir ilimiz için belirlenen doğal bitki türleri ve uygulama stratejileri, o bölgenin özgün ekolojik yapısına ve iklim koşullarına göre belirlenmiştir. Bu sayede, kentlerimizin yeşil dokusunu güçlendirerek iklim değişikliğiyle mücadeleye ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamayı hedeflemekteyiz.

Umuyorum ki bu rehber, doğal peyzajın kentlerimiz için sağladığı önemli fırsatları keşfetmenize ve uygulama imkânlarının artırılmasına fazlasıyla imkân sağlayacaktır. Kentlerimizin iklim değişikliği karşısında biyoçeşitliliğini artırarak doğal yaşam alanlarını korumak, su ve enerji tasarrufunu sağlamak, kent sakinlerinin sağlık ve refahını iyileştirmek için yerel bitki türlerini kullanma çabalarımız, sadece bugünün değil, gelecek nesillerin de daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevrede yaşamasını sağlayacak önemli bir adımdır.

ÖNSÖZ

Prof. Dr. Mustafa VAR

Proje Yöneticisi

Kent kimliği, çevresel ve toplumsal kimliklerin bir araya gelmesiyle şekillenmektedir. Çevresel kimlik ise bina, meydan, sokak gibi yapısal mimari öğeler ile topografya, jeolojik yapı, iklim, bitki örtüsü gibi kentin doğal yapı bileşenlerinden oluşmaktadır. Eski kentlerimizde mimari kimlik öğelerinin yanı sıra, çınarlar, ıhlamurlar, erguvanlar, güller gibi bitkisel kimlik öğeleri de kent kimliğini ortaya çıkartan önemli faktörlerdendi. Oysa günümüz kentleri, başta iklim olmak üzere pek çok çevre faktörü açısından farklılık göstermesine rağmen, oluşturulan bitki dokusu bakımından tekdüzelik göstermektedir. Bunun sonucunda, kentlerimizin olumsuz etkileri günümüzde bile hissedilmeye başlanan iklim değişikliğinden bugün olduğu gibi yarın da, hatta belki de daha yoğun bir biçimde etkileneceği aşikardır.

Türkiye'nin biyoçeşitlilik bakımından oldukça zengin olduğu bilinmektedir. Ancak, sahip olduğumuz ekolojik altyapı ve bitki çeşitliliğine rağmen, kentsel yeşil alanlara doğal bitki taksonlarının istenen şekilde yansıtılmadığı bilinmektedir. Akdeniz Havzası'nda bulunan ülkemizin küresel iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek ülkelerin başında olacağı, bitki seçimi tercihlerimiz eğer böyle devam ederse yakın gelecekte, özellikle kentsel yeşil alanlarda, başta egzotik bitkiler olmak üzere bazı doğal türlerin bile yok olabileceği ve kitlesel çöküntü alanlarının oluşabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışma ile belirtilen tüm problemlerin çözümüne yardımcı, sürdürülebilir şehircilik anlayışına uygun, kent kimliğiyle uyumlu ve oluşabilecek iklimsel değişiklikten en az etkilenecek bitki türlerini ortaya koyarak; yeşil alanların şekillenmesinde pay sahibi olan kamu ve özel sektör kuruluşlarına rehber bir kitap hazırlanmıştır. Bu kitap, başta yerel yönetimler olmak üzere, bitkisel malzemeyi yetiştirebilecek üreticilerin de potansiyel ve hiç üretilmemiş bazı bitkileri tanıması, kullanması ve üretmesinde yol gösterici olacaktır.

İleride karşılaşılabilecek problemleri önceden sezerek akademik camiayla karşılıklı iş birliği içerisinde çözüm arama gayretleri ve bu projeye desteklerinden dolayı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat KURUM'un şahsında, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nün tüm elemanlarına, ekibimiz adına teşekkürlerimi sunarım.

Projede yer alıp özverili çalışmalarda bulunan tüm ekibimize, fotoğraf desteği aldığımız paydaşlarımıza ve özellikle “Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı” projesinden bazı verileri bizimle paylaşan Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'ne teşekkür ederim.

PROJE ÖZETİ

Editörler

İklim değişikliği, çarpık ve hızlı kentleşme, planlama hataları gibi faktörler pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de beraberinde çeşitli sorunları getirmektedir. Bu sorunların en önemlilerinden biri de kentlerin hava kalitesini arttıran, mikroklimasını ayarlayan, biyoçeşitliliğinin korunmasını sağlayan, kullanıcıların sosyalleşmesine, dinlenmesine ya da fiziksel aktivitede bulunmasına imkan sunarak beden ve ruh sağlıklarında olumlu etkiler yaratan, kısaca kentlerin ekosistem servisi görevini gerçekleştiren yeşil alanların devamlılığı sağlanamamaktadır.

Hızlı kentleşme genellikle tarım, orman ve kentsel yeşil alanları hedef almakta ve yeşil alanlar niceliksel ve niteliksel özelliklerini kaybetmektedir. Bunun sonucunda yeşil alanlar; ekosistem servisi görevlerini yerine getiremez hale gelmektedir.

Bu gidişatın olumsuz etkilerini en aza indirebilmek için dünyadaki pek çok ülke, sahip olduğu yeşil alan büyüklüğünü arttırmak adına büyük bir çaba sarf etmektedir. Ancak, bu bağlamda oluşturulan kentsel tasarım ve planlama stratejileri, sadece yeşil alanların büyüklüğünü arttırmayı amaçlamamalı; aynı zamanda iklim değişikliğinin olası negatif etkilerini de göz önünde bulunduran sürdürülebilir yaklaşımları içermelidir. Aksi taktirde, sürdürülebilir yeşil alanlar oluşturulamadığı gibi; kısa, orta veya uzun vadede kentlerimizdeki ekolojik dengenin bozulması, ekosistemin olumsuz yönde etkilenmesi ve doğal bitki dokusunun yok olması gibi istenmeyen sonuçların ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır.

Yukarıda belirtilen faktörlerin kentlerimizde yaratabileceği olumsuz etkileri en aza indirmeyi hedefleyen bu çalışma; kent kimliğinin ortaya çıkmasına ve gelişimine katkı sağlarken, iklim değişikliği sonucunda ortaya çıkabilecek kuraklık, aşırı yağış ya da aşırı sıcak / soğuklara uyum sağlayabilecek doğal bitki türlerini tek bir kaynaktan derlemeyi ve bu bitkileri tanıtarak uygulayıcılara pratik, yol gösterici bir rehber oluşturmayı amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda, çalışma toplam dört aşamada yürütülmüştür:

- 1) Doğal yapı analizlerinin yapılması,
- 2) İl sınırları içinde bulunan Türkiye'nin doğal odunsu türleri ile egzotik türlerinin belirlenmesi,
- 3) Doğal ve seçilen bazı egzotik odunsu taksonların tanıtılması,
- 4) Sadece il sınırları içinde yetişen doğal taksonların ve kuraklığa dayanıklılık bilgilerinin tablolştırılması.

Bu bölümde söz konusu aşamalar kısaca açıklanmıştır.

1) Doğal Yapı Analizlerinin Yapılması

Yeryüzündeki bitki örtüsünün dağılımını etkileyen en önemli faktörler arasında genel konum, topografya, jeolojik yapı, yükselti, bakı, hidrolojik yapı, toprak ve iklim yer almaktadır. Bu çalışmanın ana materyalini oluşturan bitkiler üzerinde bir fikir yürütmek ve öneride bulunmak, ancak bahsi geçen doğal faktörlerin bütüncül bir şekilde ele alınmasıyla mümkün olacaktır. Bu nedenle, çalışmanın başlangıcında çalışılan ile ait doğal yapı faktörlerini analiz edilmiştir.

Bu amaçla doğal yapıya ilişkin yapılan analizlerin tamamında ArcGIS yazılımı kullanılmıştır. DEM verileri aracılığıyla, ilin eş yükselti, eğim ve bakı analizleri ile alan hesaplamaları yapılmıştır. Hidroloji analizinde, ilin doğal ve yapay su yüzeyleri ile akarsu verileri kullanılmıştır.

Arazi kullanım kabiliyetleri, büyük toprak grupları ve toprak özellikleri analizlerinde, söz konusu ile ait toprak verileri haritalara işlenerek alan hesapları yapılmıştır. Ortalama en düşük sıcaklık, ortalama sıcaklık ve ortalama en yüksek sıcaklık haritaları için il sınırlarında bulunan meteoroloji istasyonlarına ait veriler, rakım ve dereceleri ile haritaya işlenmiştir. Ayrıca toplam 1000 adet sanal istasyon oluşturulmuş ve bu istasyonların yükseltileri belirlenmiştir. Her bir istasyona, mevcut istasyon verisindeki değerlere bağlı kalınarak enterpole edilmiştir. Bu atanan değerlerin, IDW (Inverse Distance Weighting) yöntemi ile mekansal dağılımı oluşturulmuş ve sıcaklık haritaları elde edilmiştir.

Yağış haritası için mevcut istasyon verisinin yıllık toplam yağış verisi, rakım değeri ile birlikte ArcGIS programında işlenmiş ve oluşturulan 1000 sanal istasyon için yıllık toplam yağış miktarı hesaplanmıştır. Toplam yağış miktarının hesaplanmasında Schreiber formülü kullanılmış ve bulunan toplam yağış miktarı değerlerinin IDW yöntemi ile değerlendirilmesi sonucu yağışın mekansal dağılımı belirlenmiştir.

Bitki sıcağa ve soğuğa dayanıklılık haritaları ile elde edilen ve enterpole edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda, ilçe bazında soğuğa dayanıklılık ve sıcağa dayanıklılık analizleri yapılmıştır. Kitapta yer alan karekodlar sayesinde, herhangi bir ilçe sınırında gerçekleştirilecek uygulamalarda uygun bitki listesi ve söz konusu bitkinin hangi zonda (4a, 5a, 5b, ...) kullanılabileceği pratik olarak anlaşılabilecektir. Bu sayede, çalışma alanında yetişemeyecek bitki türlerinin olası uygulama alanlarında kullanımının önüne geçilecektir. Bu çalışma kapsamında her bir bitki için elde edilen 1'den 12'ye kadar olan dereceler, ilgili tabloların minimum sıcaklık değerleriyle (örneğin 4a: -34,4 °C) eşleştirilmiştir.

2) İl Sınırları İçinde Bulunan Türkiye'nin Doğal Odunsu Türler ile Egzotik Türlerin Belirlenmesi

İkinci aşamada, bu il sınırları içinde doğal olarak yetişen ve yetişebilme potansiyeli olan Türkiye'nin doğal odunsu taksonlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Bu süreçte, il sınırları içinde daha önceden Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı (2024)" esas alınmış ve tüm bitkiler arasından öncelikle odunsu olanlar seçilmiştir.

Ardından, bu odunsu taksonlar arasından peyzaj mimarlığında estetik ve işlevsel olarak kullanılabilecek, vejetatif ve generatif yollarla üretilebilecek türler belirlenmiş ve söz konusu il için odunsu taksonlar listesi oluşturulmuştur. Bu liste, il sınırları içinde yetişen, farklı bölgelere ait olsa bile Türkiye'nin doğal florasında bulunan ve ülkemizdeki kentsel yeşil alanlarda kullanılan bitkiler ile zorunlu hallerde kullanılabilecek bazı egzotik odunsu bitkileri içermektedir.

3) Doğal ve Seçilen Bazı Egzotik Odunsu Taksonların Tanıtılması

Üçüncü aşamada, tüm bitkilerin genel özelliklerini, ekolojik gereksinimlerini ve kullanım alanlarını içeren, her bir bitki için dört fotoğrafın yer aldığı birer sayfalık tanıtım sayfaları hazırlanmıştır. Endemik bitkilere ise, diğer bitkilerin aksine, iki sayfa ayrılmıştır. Ancak nesli tehlike altında olan ve kitlesel üretimi zor bazı endemik taksonlar bu çalışmaya dahil edilmemiştir.

Kitapta genel kapsam doğal türlere yoğunlaşmak ve bu türler önerilmekle birlikte ülkemizde sıklıkla rastlanan ekolojik koşullara uygun ve bu ilde yetişebilecek yüzlerce kültür , egzotik tür de önerilebilir. Ancak, bu kitap kapsamında istekleri az olan ve zorunlu hallerde kullanılabilecek Ailanthus, Robinia gibi egzotik cinslere sınırlı sayıda yer verilmiştir.

4) Sadece İl Sınırları İçinde Yetişen Doğal Taksonlarının ve Kuraklığa Dayanıklılık Bilgilerinin Tablolaştırılması

Bu çalışmada, bitkiler tanıtılırken Türkiye'ye özgü doğal ve egzotik taksonlara yer verilmiştir. İl sınırlarında yetişen doğal odunsu bitki türlerinin hangileri olduğu, oluşturulan tablolar aracılığıyla ortaya konulmuştur. Ayrıca kitaptan beklenen en önemli çıktılardan biri, bitkilerin genel özellikleri ve ekolojik gereksinimlerini ortaya koymanın yanı sıra bitkilerin kuraklığa dayanıklılık derecelendirmelerinin de belirlenmesi ve bu hususta uygulayıcılara yol gösterici olmaktır. Bu amaç doğrultusunda, bitkilerin kuraklığa dayanıklılık derecelerini içeren tablolar oluşturulmuş ve bu tablolara kitabın sonunda yer verilmiştir.

Kitabın sonunda ilçe ölçeğinde soğuğa dayanıklılık durumuna göre hangi zonları içerdiği ve bu zonlarda hangi bitkilerin kullanılabileceği oluşturulan QR uygulaması sayesinde uygulamacılara önemli kolaylıklar sağlanması hedeflenmiştir.

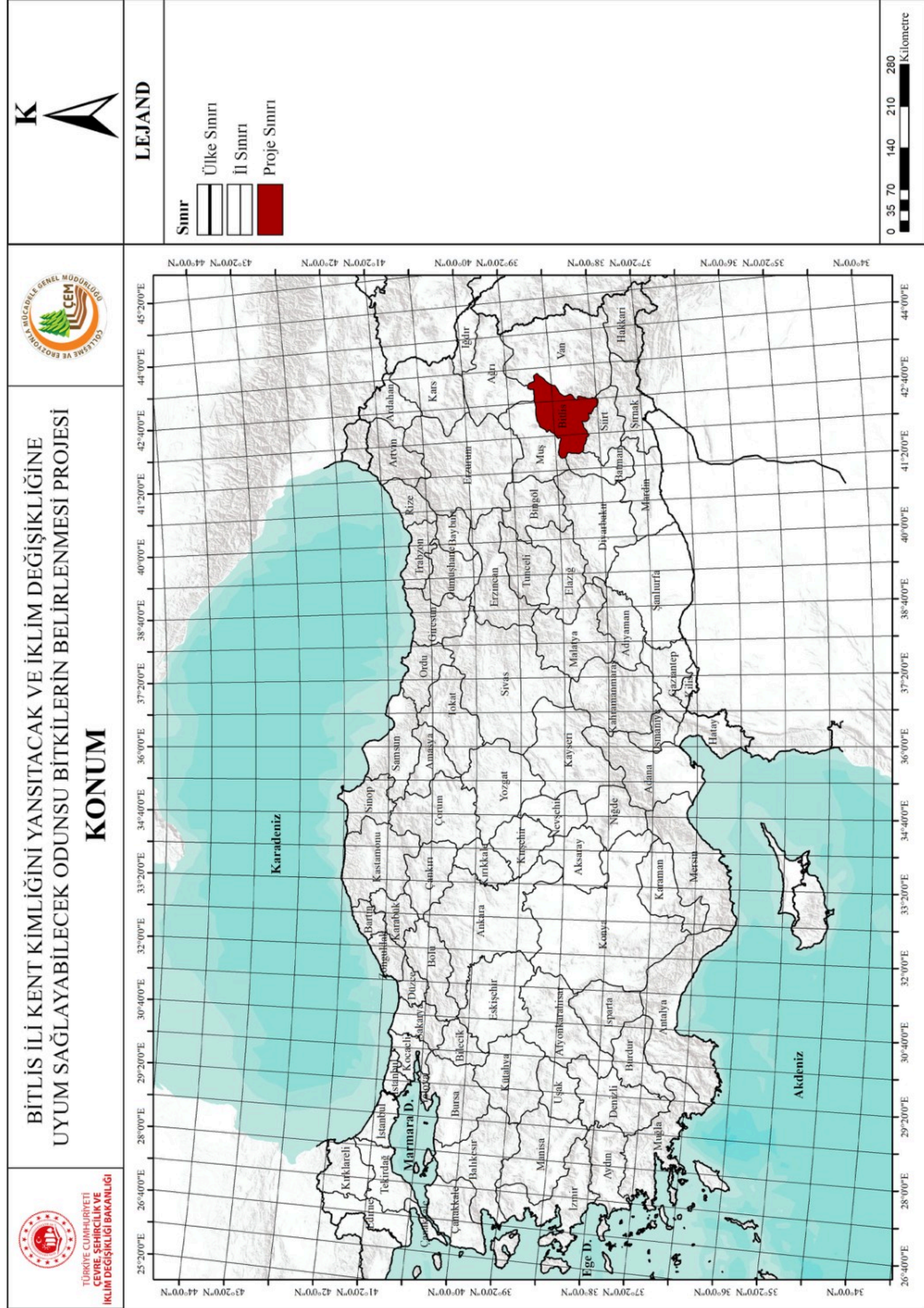
Çalışma kapsamında gerçekleştirilen tüm doğal yapı analizlerinde, il ve ilçe sınırlarına ilişkin mekânsal veriler, T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından sağlanan güncel resmi veri setlerinden temin edilmiştir. Analizlerin doğruluğunu ve tutarlılığını sağlamak amacıyla, söz konusu idari sınırlar referans alınarak mekânsal değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir.

bitlis

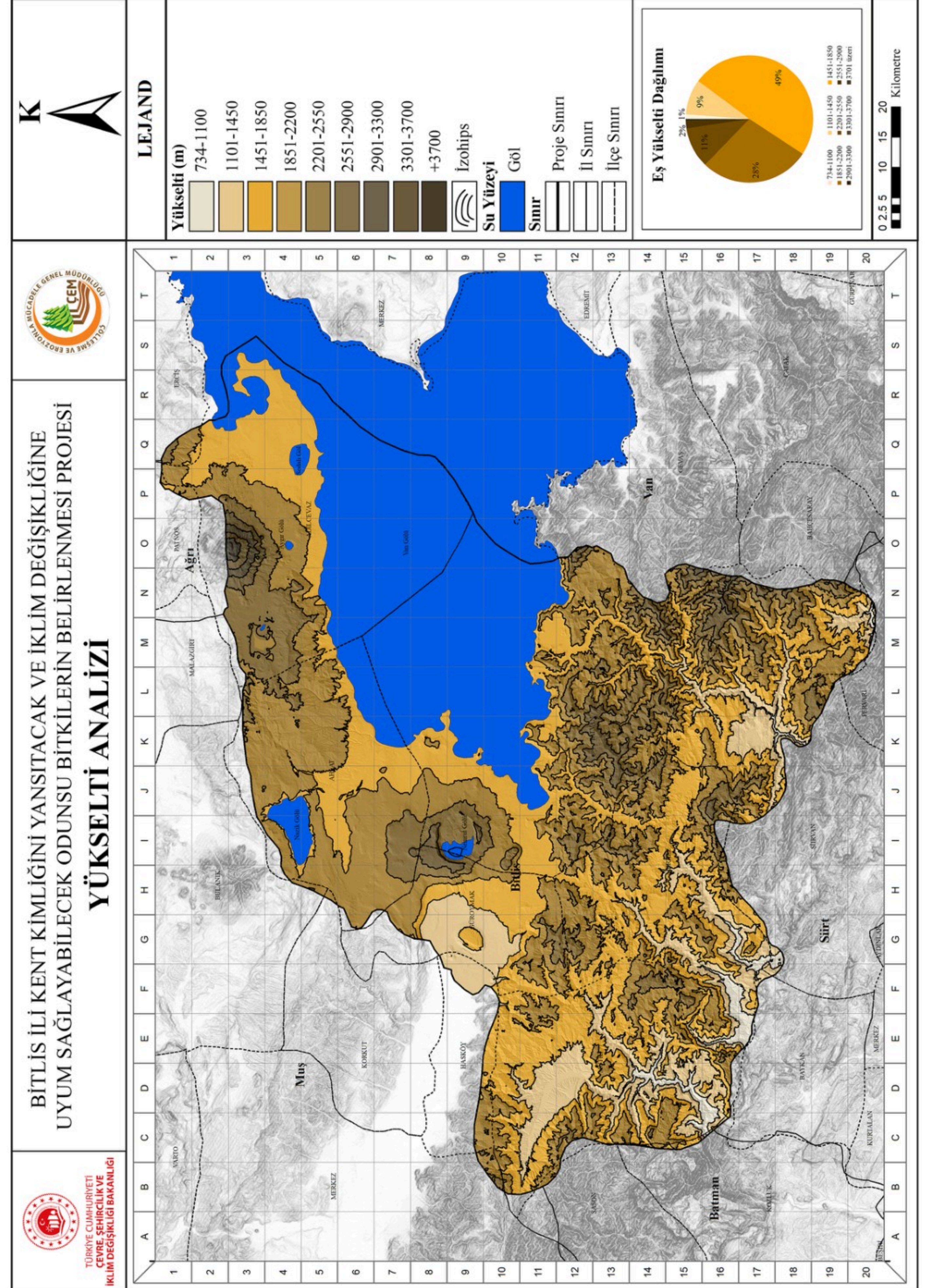
Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

05. BİTLİS DOĞAL YAPI ANALİZLERİ

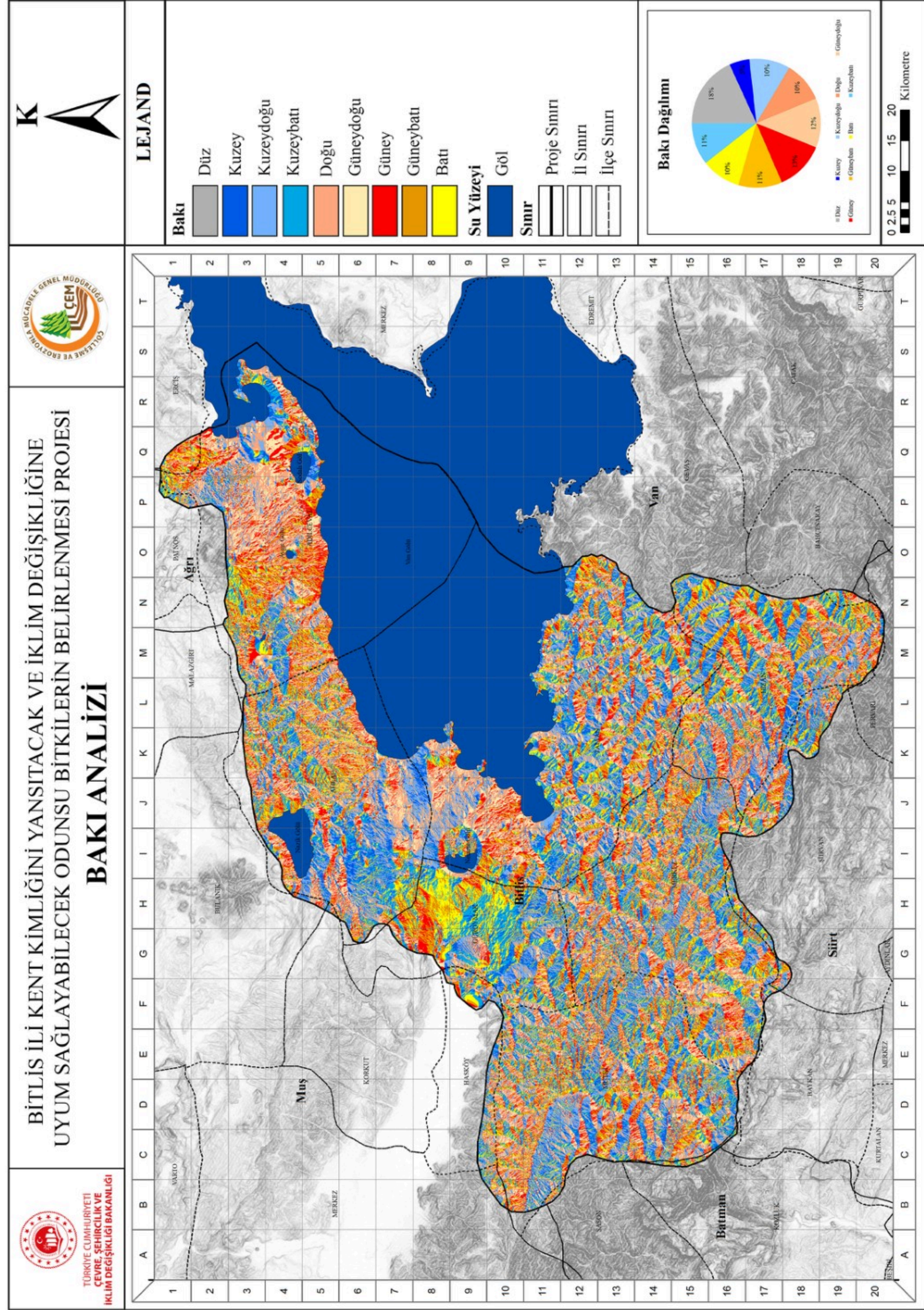
Harita 1. Bitlis İli Konum

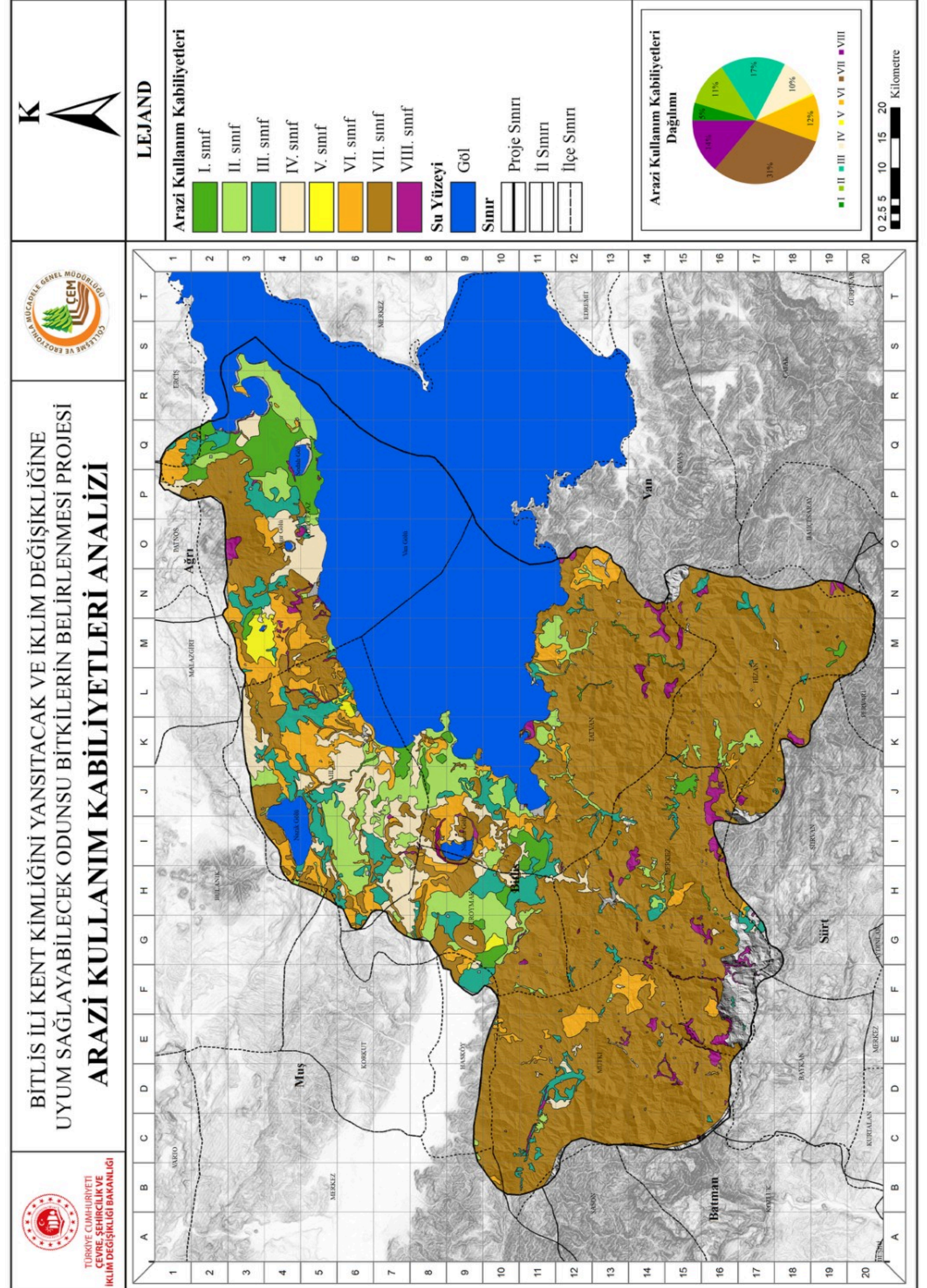
Harita 2. Bitlis İli Yükselti Analizi

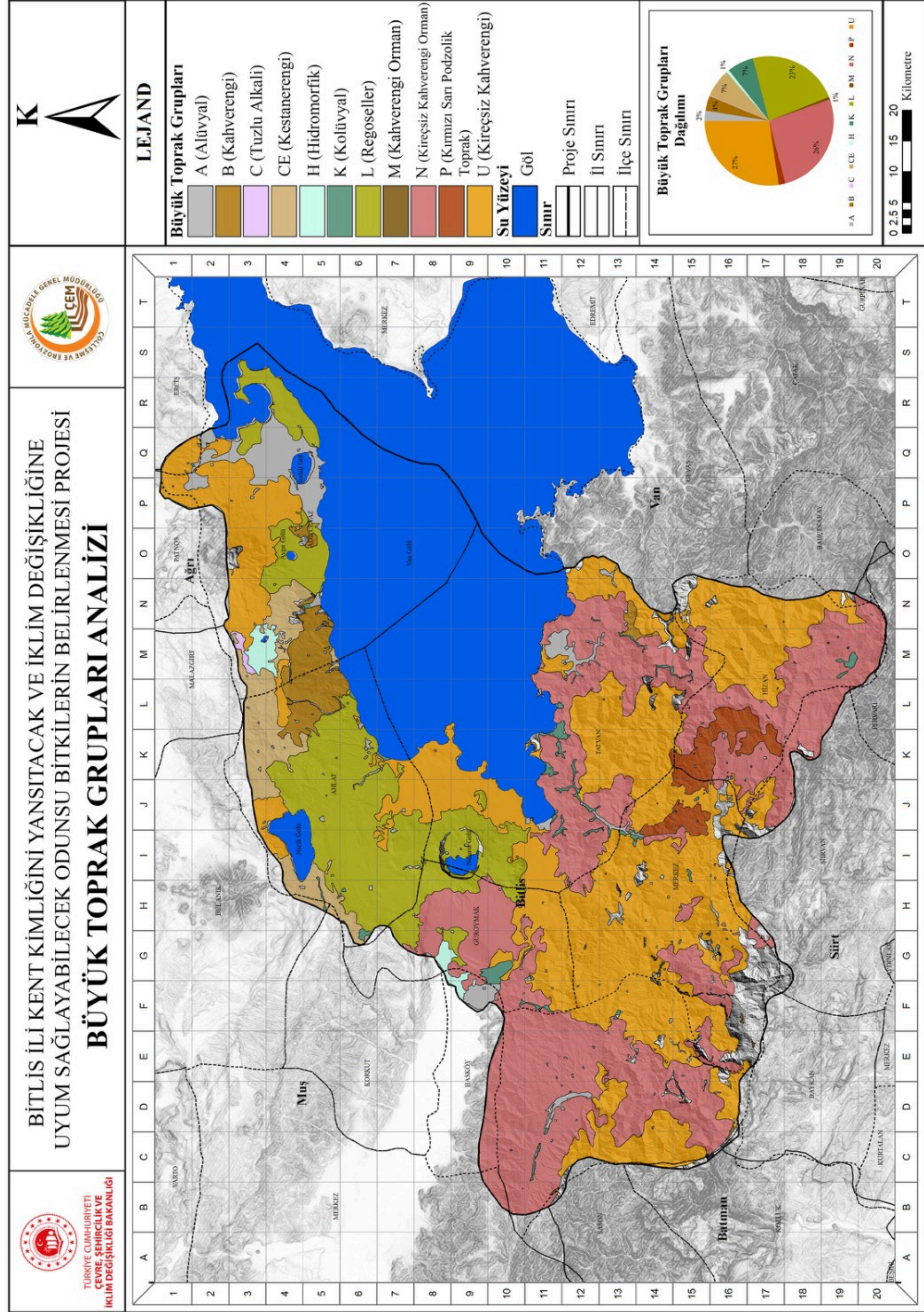
Harita 3. Bitlis İli Bakı Analizi

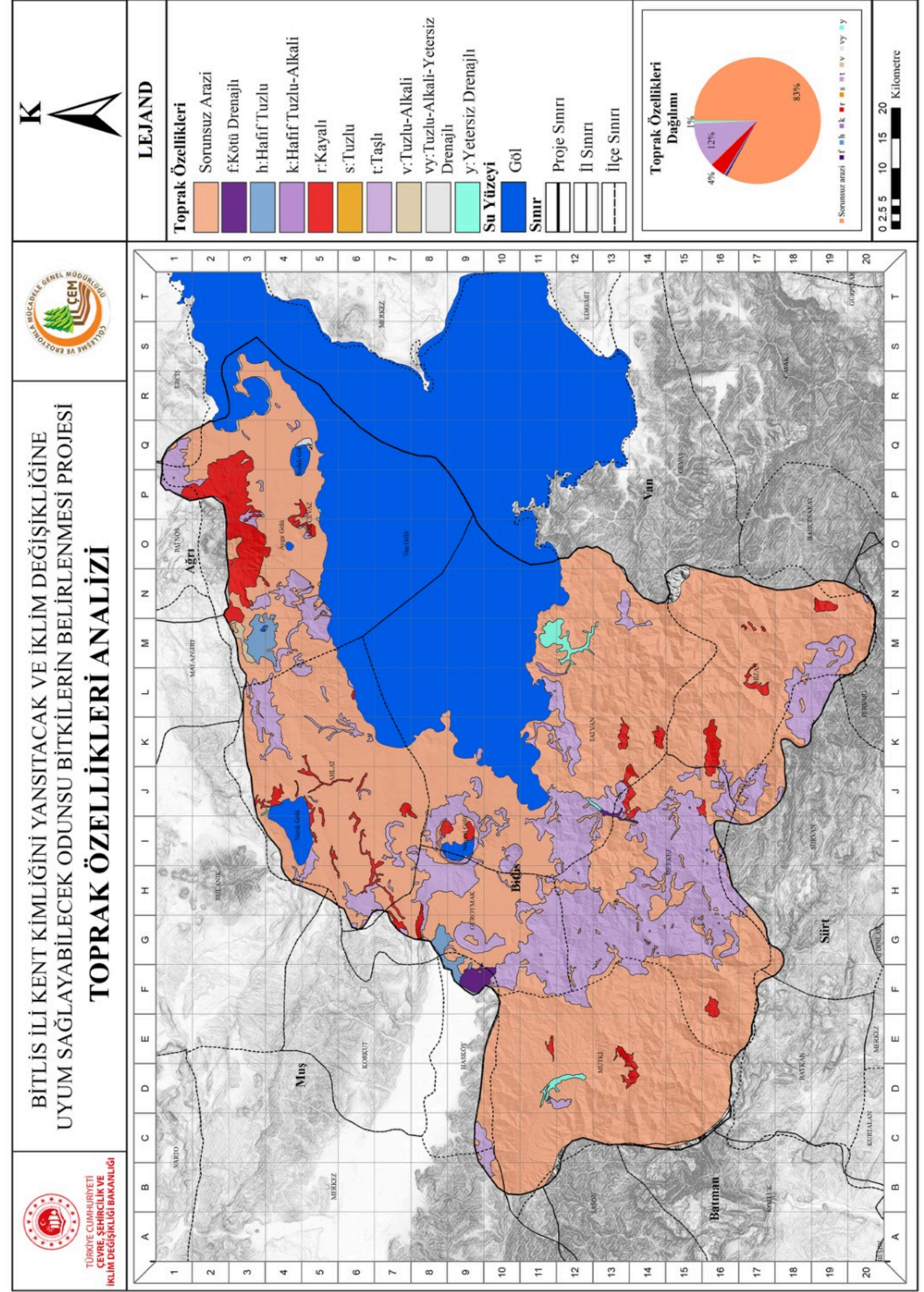
Harita 4. Bitlis İli Arazi Kullanım Kabiliyetleri Analizi

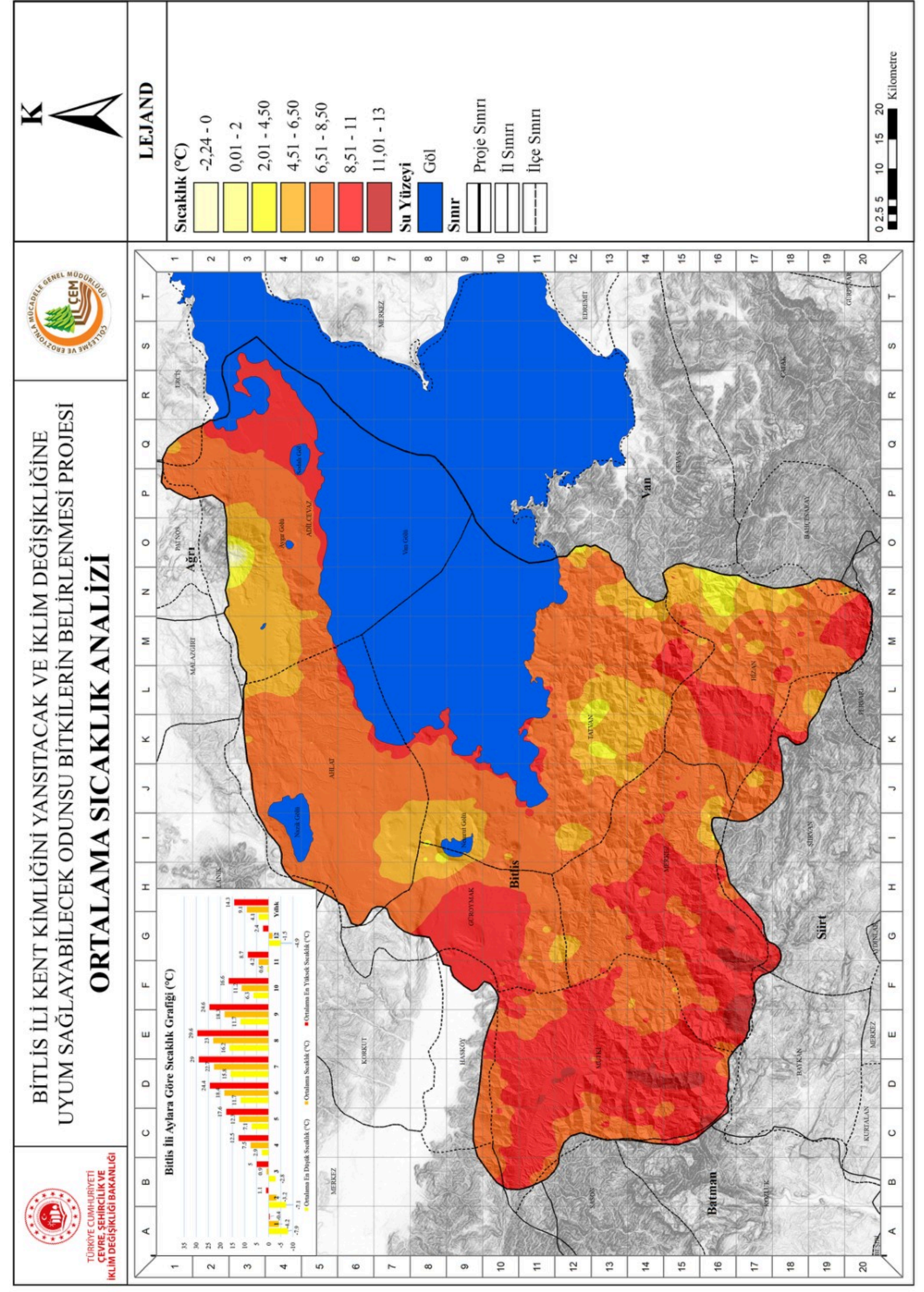
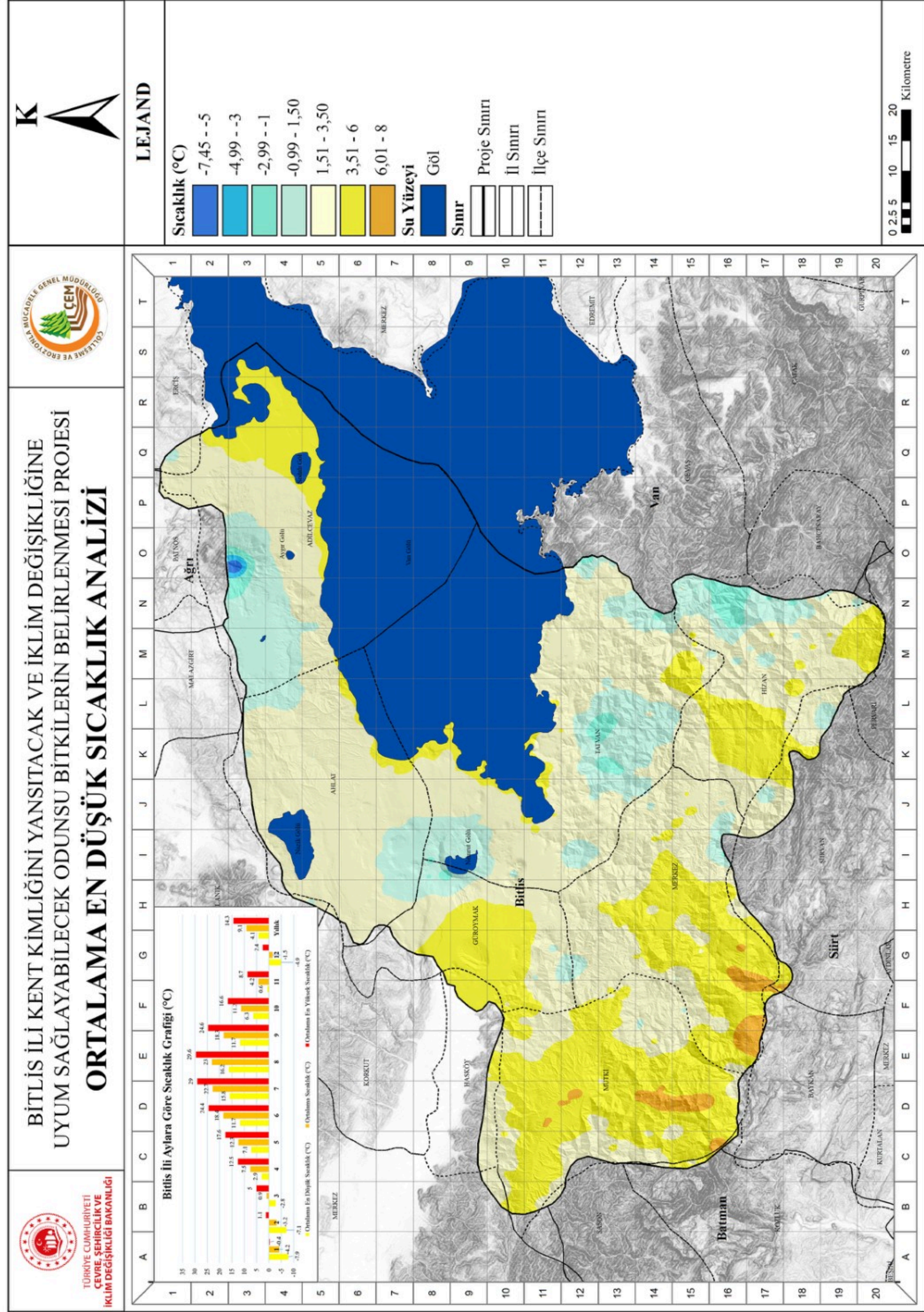

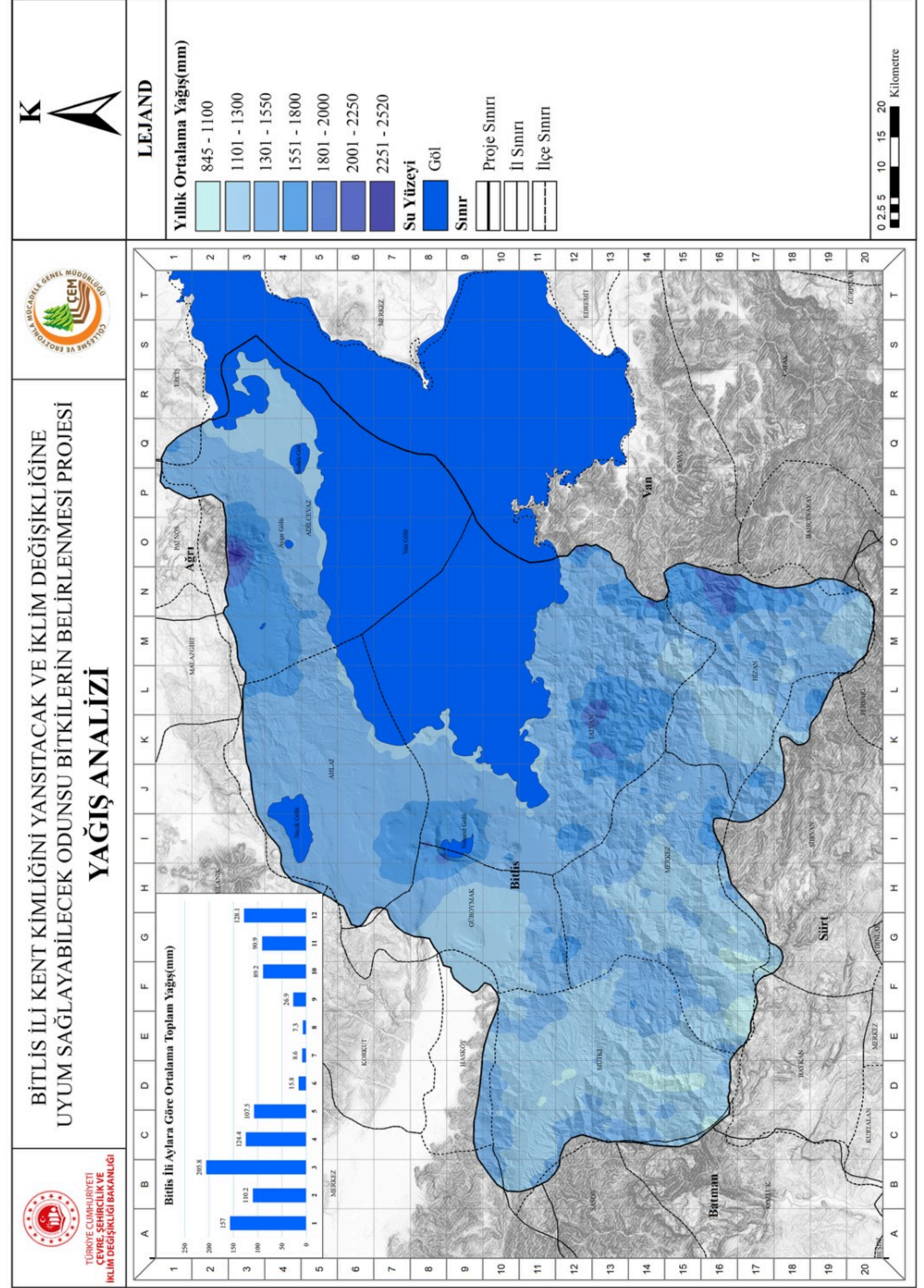
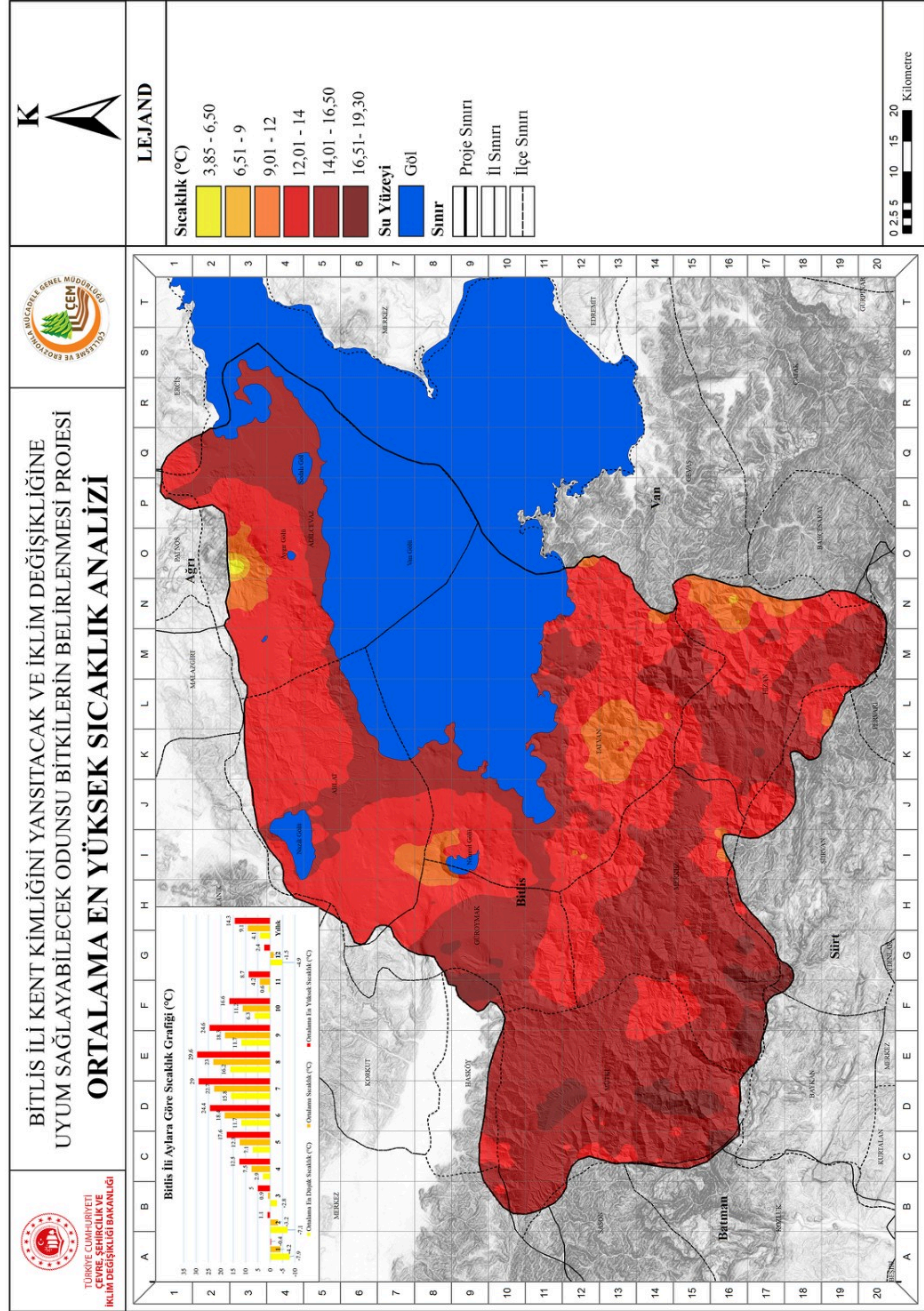
Harita 5. Bitlis İli Büyük Toprak Grupları Analizi

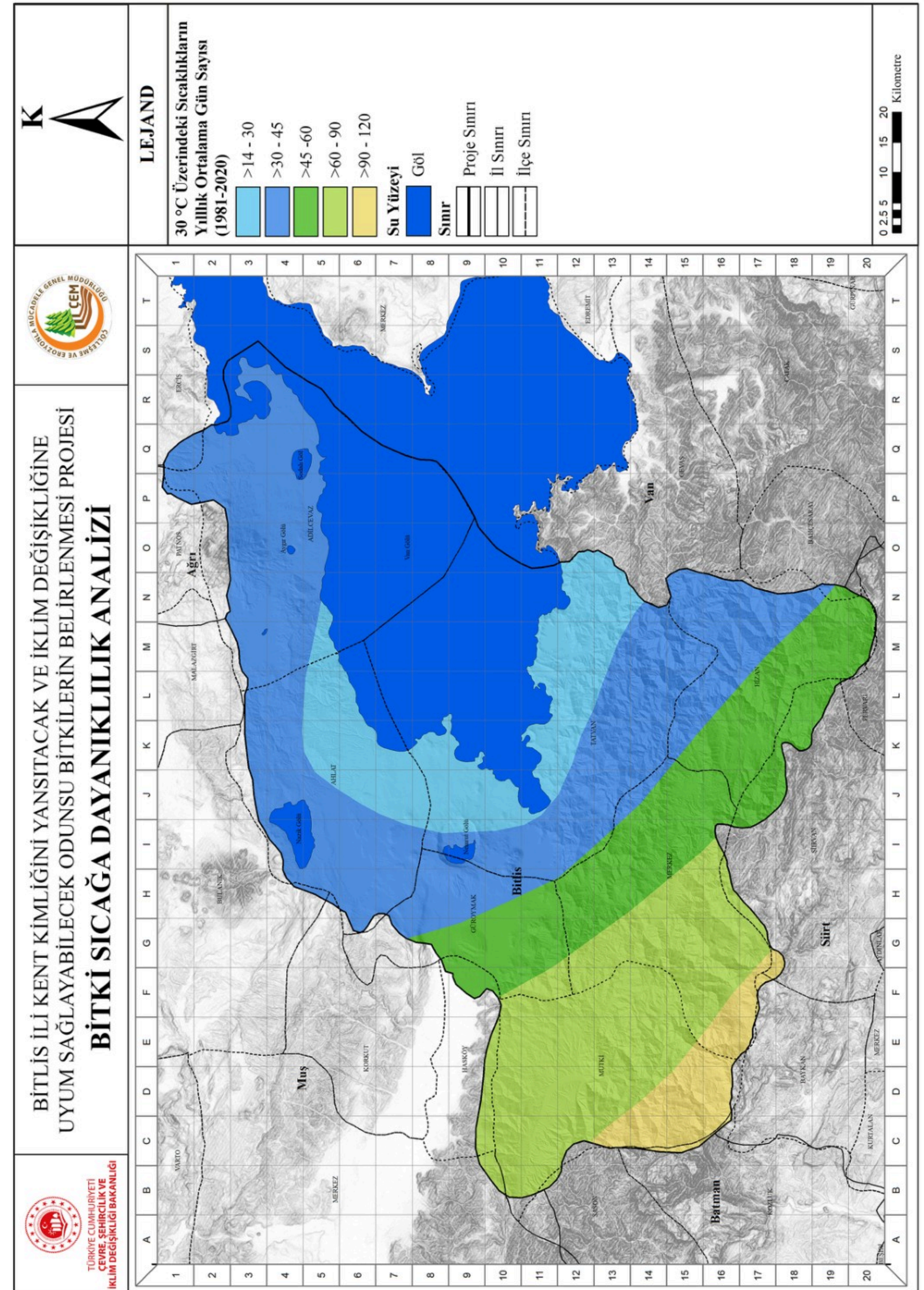
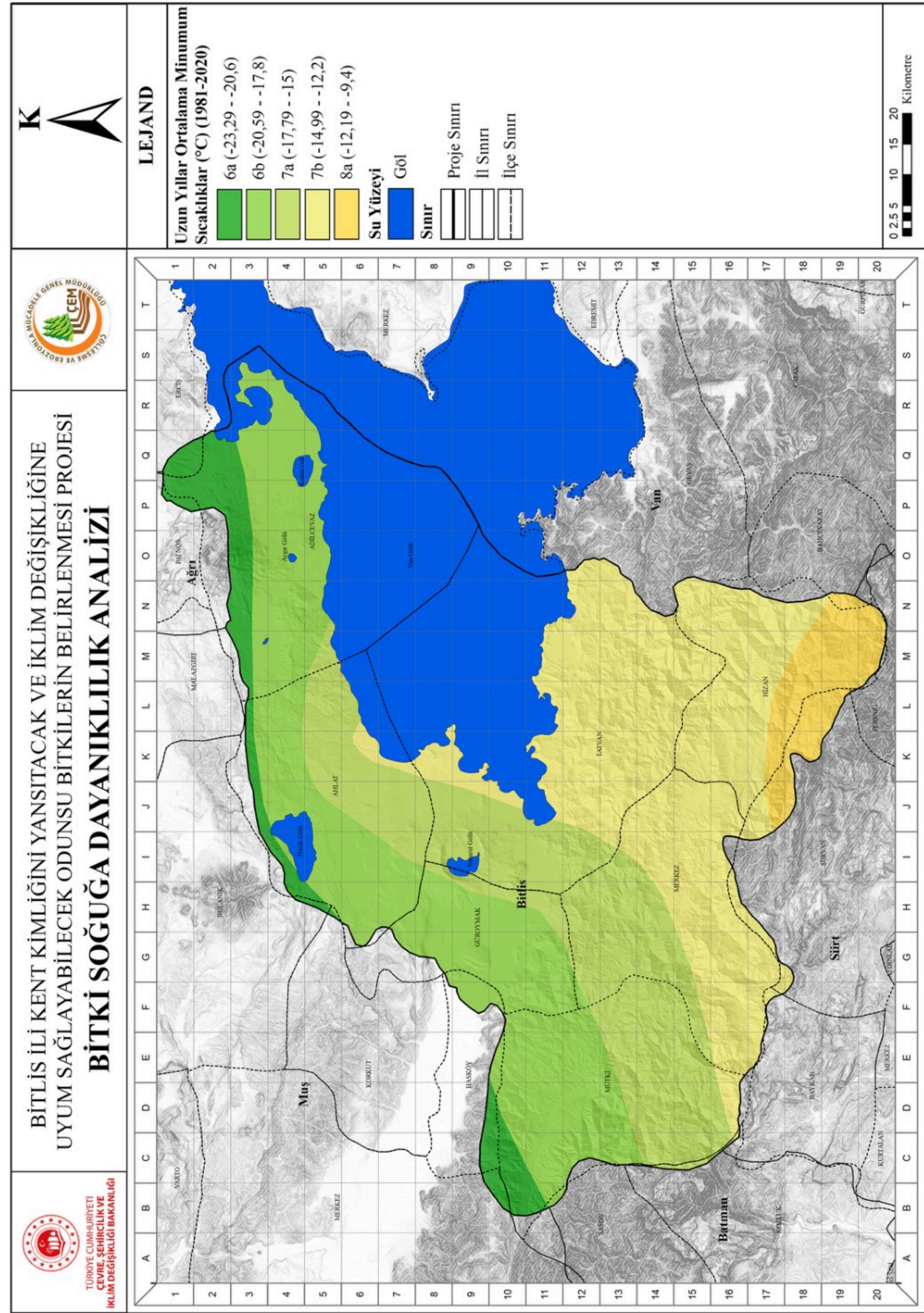

Harita 6. Bitlis İli Toprak Özellikleri Analizi

bitlis

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

**06. BİTLİS
ODUNSU BİTKİ LİSTESİ**

BİTLİS

İlinde Bulunan Türkiye İçin Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
1	<i>Acer monspessulanum</i>	Fransız Akçaağacı	
2	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikeni	
3	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	
4	<i>Alyssum praecox</i>	Güzel Kuduzotu	Endemik
5	<i>Anagyris foetida</i>	Zivircik	
6	<i>Anarrhinum orientale</i>	Süpürgeotu	
7	<i>Andrachne telephioides</i>	Duvarnohutu	
8	<i>Artemisia absinthium</i>	Acı Pelin	
9	<i>Betula pendula</i>	Salkım Huş	
10	<i>Convolvulus arvensis</i>	Tarla Sarmaşığı	
11	<i>Convolvulus lineatus</i>	Top Yayılğan	
12	<i>Cornus sanguinea</i>	Yaban Kızılcığı	
13	<i>Corylus avellana</i>	Avrupa Fındığı	
14	<i>Crataegus monogyna</i>	Yemişen	
15	<i>Crataegus orientalis</i>	Alıç	
16	<i>Daphne oleoides</i>	Gövcək	
17	<i>Datisca cannabina</i>	Renkotu	
18	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	İğde	
19	<i>Erysimum sintenianum</i>	Köşeli Zarifeotu	Endemik
20	<i>Globularia dumulosa</i>	Çalı Küreçiceği	Endemik
21	<i>Juniperus communis</i>	Bodur Ardıç	
22	<i>Juniperus excelsa</i>	Boz Ardıç	
23	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Katran Ardıcı	
24	<i>Lonicera caucasica</i>	Çakkana	
25	<i>Lonicera nummulariifolia</i>	Tavşançili	
26	<i>Loranthus europaeus</i>	Ardıçburcu	
27	<i>Malus sylvestris</i>	Yaban Elması	
28	<i>Micromeria myrtifolia</i>	Boğumluçay	
29	<i>Onobrychis cornuta</i>	Kuşkaçıran	
30	<i>Ononis spinosa</i>	Kayışkıran	
31	<i>Onosma alborosea</i>	Kaya Emceği	
32	<i>Onosma rascheyana</i>	Van Emceği	
33	<i>Origanum acutidens</i>	Zemul	Endemik
34	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	
35	<i>Phagnalon kotschy</i>	Tel Bozçalı	
36	<i>Pinus sylvestris</i>	Sarıçam	
37	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	
38	<i>Prunus spinosa</i>	Çakal Eriği	
39	<i>Pterocephalus pinardii</i>	Yurt Cücükotu	
40	<i>Quercus brantii</i>	Karamişe	
41	<i>Quercus cerris</i>	Saçlımeşe	
42	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi	
43	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi	
44	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	
45	<i>Rosularia sempervivum</i>	Som Kayakoruğu	Endemik
46	<i>Rubia tenuifolia</i>	Kızılboya	

BİTLİS

İlinde Bulunan Türkiye İçin Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
47	<i>Rubus caesius</i>	Büküzümü	
48	<i>Rubus canescens</i>	Çobankösteği	
49	<i>Sabulina juniperina</i>	Hanım Şiltesi	
50	<i>Salix acmophylla</i>	Acem Söğüdü	
51	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	
52	<i>Sorbus torminalis</i>	Akçaağaç Yapraklı Üvez	
53	<i>Sorbus umbellata</i>	Geyik Elması	
54	<i>Stachys annua</i>	Haciosmanotu	
55	<i>Stachys lavandulifolia</i>	Tüylü Çay	
56	<i>Tamarix smyrnensis</i>	İlgın	
57	<i>Telephium imperati</i>	Zulzula	
58	<i>Teucrium chamaedrys</i>	Kısamahmut	
59	<i>Teucrium polium</i>	Acıyavşan	
60	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	Sugedemesi	
61	<i>Veronica beccabunga</i>	At Teresi	
62	<i>Veronica caespitosa</i>	Taşmavişi	Endemik
63	<i>Veronica orientalis</i>	Gözmumcuğu	

BİTLİS

İlinde Bulunan Türkiye İçin Egzotik ve Kültür Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
1	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç	
2	<i>Juglans regia</i>	Ceviz	
3	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	
4	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut	
5	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	
6	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	
7	<i>Salix babylonica</i>	Salkım Söğüt	
8	<i>Vitis vinifera</i>	Asma	

B İ T L İ S

İlinde Bulunan Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
1	<i>Acer monspessulanum</i>	Fransız Akçaağacı	
2	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikenî	
3	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	
4	<i>Alyssum praecox</i>	Güzel Kuduzotu	Endemik
5	<i>Anagyris foetida</i>	Zivircik	
6	<i>Anarrhinum orientale</i>	Süpürgeotu	
7	<i>Andrachne telephioides</i>	Duvarnohutu	
8	<i>Artemisia absinthium</i>	Acı Pelin	
9	<i>Betula pendula</i>	Salkım Huş	
10	<i>Convolvulus arvensis</i>	Tarla Sarmaşığı	
11	<i>Convolvulus lineatus</i>	Top Yayılğan	
12	<i>Cornus sanguinea</i>	Yaban Kızılcığı	
13	<i>Corylus avellana</i>	Avrupa Fındığı	
14	<i>Crataegus monogyna</i>	Yemişen	
15	<i>Crataegus orientalis</i>	Alıç	
16	<i>Daphne oleoides</i>	Gövcək	
17	<i>Datisca cannabina</i>	Renkotu	
18	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	İğde	
19	<i>Erysimum sintenianum</i>	Köşeli Zarifeotu	Endemik
20	<i>Globularia dumulosa</i>	Çalı Küreçiceği	Endemik
21	<i>Juniperus communis</i>	Bodur Ardıç	
22	<i>Juniperus excelsa</i>	Boz Ardıç	
23	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Katran Ardıcı	
24	<i>Lonicera caucasica</i>	Çakkana	
25	<i>Lonicera nummulariifolia</i>	Tavşançili	
26	<i>Loranthus europaeus</i>	Ardıçburcu	
27	<i>Malus sylvestris</i>	Yaban Elması	
28	<i>Micromeria myrtifolia</i>	Boğumluçay	
29	<i>Onobrychis cornuta</i>	Kuşkaçiran	
30	<i>Ononis spinosa</i>	Kayışkiran	
31	<i>Onosma alborosea</i>	Kaya Emceği	
32	<i>Onosma rascheyana</i>	Van Emceği	
33	<i>Origanum acutidens</i>	Zemul	Endemik
34	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	
35	<i>Phagnalon kotschyi</i>	Tel Bozçalı	
36	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	
37	<i>Prunus spinosa</i>	Çakal Eriği	
38	<i>Pterocephalus pinardii</i>	Yurt Cücükotu	
39	<i>Quercus brantii</i>	Karamişe	
40	<i>Quercus cerris</i>	Saçlımeşe	
41	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi	
42	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi	
43	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	
44	<i>Rosularia sempervivum</i>	Som Kayakoruğu	Endemik
45	<i>Rubia tenuifolia</i>	Kızılboya	
46	<i>Rubus caesius</i>	Büküzümü	

B İ T L İ S

İlinde Bulunan Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
47	<i>Rubus canescens</i>	Çobankösteği	
48	<i>Sabulina juniperina</i>	Hanım Şiltesi	
49	<i>Salix acmophylla</i>	Acem Söğüdü	
50	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	
51	<i>Sorbus torminalis</i>	Akçaağaç Yapraklı Üvez	
52	<i>Sorbus umbellata</i>	Geyik Elması	
53	<i>Stachys annua</i>	Haciosmanotu	
54	<i>Stachys lavandulifolia</i>	Tüylü Çay	
55	<i>Tamarix smyrnensis</i>	İlgin	
56	<i>Telephium imperati</i>	Zulzula	
57	<i>Teucrium chamaedrys</i>	Kısamahmut	
58	<i>Teucrium polium</i>	Acıyavşan	
59	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	Sugedemesi	
60	<i>Veronica beccabunga</i>	At Teresi	
61	<i>Veronica caespitosa</i>	Taşmavişi	Endemik
62	<i>Veronica orientalis</i>	Gözmumcuğu	

07

bitlis

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

**07. ODUNSU
BİTKİ LİSTESİ TANITIMI**

Kuraklığa dayanıklı ve sonbaharı çok güzel bir akçaağaç türü...

Acer monspessulanum

Fransız Akçaağacı

15 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Yaprğını döken, 15 m'ye kadar boylanabilen, nadiren boylu çalı ya da genellikle küçük bir ağaç olarak görünür. Kabuk gençlikte düz, koyu grimtrak kahverengli, ileri yaşlarda boyuna pullar halinde çatlaklıdır. Yapraklar basit, 3 loplu (nadiren 5) kenarı tam ya da nadiren yüzeysel lobludur. Yaprak üzeri koyu yeşil, alt yüzü de açık yeşildir ^(1,2). Yaprakları koparınca süt çıkarmaz. Çiçek kurulları dik durur, nisan ayında yapraklanma ile birlikte görülür. Meyve kanatları paralel, 70°'ye kadar açı yapar, bazen de kanatlar birbirine temas eder. Avrupa, Kuzey Batı Afrika ve Türkiye'de, Akdeniz flora alanında 1700 m'ye kadar ⁽¹⁾, Manisa, Uşak, Isparta, Burdur, Konya gibi kısmi iç bölgelerde de yayılış gösterir ⁽²⁾.

Güneşli ortamları sever. Yarı gölge ortamlara da dayanıklıdır.

Orta derecede hava nemi ister.

İyi drenajlı kireçli toprakları tercih eder. Sığ ve kayalık alanlarda da yetişebilir.

Sıcak iklimleri yeğler, soğuklara da dayanıklıdır.

Rüzgar ve ekstrem sıcaklara dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Özellikle sonbahar renklenmesi ve kanaatkar olması nedeniyle peyzaj mimarlığında tercih edilir.

1. SEKİ, N., Türkiye'de Bulunan Acer L. (Sapindaceae) Cinsinin Sistematik Revizyonu, Doktora Tezi, Kastamonu Üniv.Fen Bil.Ens.orman Müh.Arabilim Dalı,
2. Akkemik, Ü., 2020. Sapindaceae. Akkemik, Ü. (ed): Türkiye'nin Bütün Ağaçları ve Çalıları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, s.1206.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Zor şartlara dayanıklı, egzotik ve istilacı bir ağaç...

Acer negundo

Dişbudak Yapraklı Akçaağaç

Yaprğını döken 15-20 m (-25) kadar boylanabilen, geniş 10-12 m (-14) tepe taçı yapabilen, hızlı büyüyen bir ağaçtır. Gençlikte yeşilimsi olan kabuklar ileri yaşlarda boyuna çatlaklı olur. Tüysü yapraklar 3-5 (7-9) yaprakçıkta oluşur. Yaprakçıklar çok değişken formlu, tam kenarlı düzensiz dişli, loplu olabilir. Sonbaharda açık sarı sararma gösterir. Meyveleri kanatlı nuks tipi olup kanatları arasında dar bir açı vardır. Bol miktarda tohum verip çevreye yayılır. Bu nedenle doğal ortamlarının dışında dünya'da istilacı bir tür olarak kabul edilir. Kuzey ve Orta Amerika'da doğal yayılır. Türkiye'nin doğal biri türü olmamakla birlikte aşırı sıcak ve soğuga, nemli ve kuru ortamlara, fakir topraklara en dayanıklı bir bitki olması nedeniyle sorunlu alanların bitkilendirilmesinde zorunluluk halinde kullanılabilir ⁽¹⁾.

15-20 m arası boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları yeğler, yarı gölgeye de dayanabilir.

Az nemli ve kuru ortamlarda yetişebilir.

Drenajı iyi, nemli ortamları tercih eder ancak kili, kumlu topraklarda da yetişebilir. Kirece toleranslıdır.

Soğuk ortamlara, dona, yaz kuraklığına dayanıklıdır.

Kentlerde hava kirliliğine, su baskını olan ortamlara dayanıklıdır.

Kısmen yüzeysel saçak kök yapısı da yaz kuraklığına dayanıklıdır.

Doğanın değişik tahriplerinden sonra gelen öncü bitkilerdendir. "Aureo variagatum", "Flamingo" ve "Variegatum" gibi kültür formları çok tercih edilir.

1.Var,M.,(2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları, 197 S. KTÜ Orman Fak.Trabzon (Basılmamıştır).

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Ekstrem koşullara dayanıklı, birçok iyileştirici etkiye sahip dikenli çalı...

Alhagi maurorum

Aguldiken

Yaprğını döken, 1 m'ye kadar boylanabilen, dikenli çalılardır. Dallar; ince tüylü ve dikenlidir. Yaprakları; basit, 10-20 x 3-4 mm boyutunda dikdörtgen formdadır. Çiçeklenme; haziran-ağustos aylarında gerçekleşir. Çiçek sapları; 1-3 mm, her birinde 1-2 küçük brahtecik bulunur. Taç yapraklar pembe renklidir. Meyvesi (bakla); 8-30 x 2-3 mm, kahverengi ve 1-9 tohumludur ⁽¹⁾. Genel yayılışı; Güneydoğu'dur. Avrupa Rusya'sından Sincan ve Kuzey Orta Hindistan'a kadar yayılış gösterir ⁽²⁾. Türkiye'de yayılışı; Asıl Ege, Yukarı Sakarya, Orta Kızılırmak, Erzurum-Kars, Batı Karadeniz, Adana, Konya, Orta Fırat, Dicle alt bölgeleridir ⁽³⁾. Yol kenarlarında, kum tepelerinde, çöplüklerde, tuzlu ve kuru yerlerde 2330 m'ye kadar yetişebilir ^(1,4).

1 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanlara ihtiyaç duyar. Gölgede büyüyemez ⁽⁴⁾.

Nemli ortamları tercih etmez.

İyi drenajlı, hafif veya orta derecede toprağı tercih eder ^(4,5).

Sıcak iklimleri sever, soğuklara da dayanabilir.

Yüksek sıcaklıklara, dona, tuzluluğa ve kum fırtınalarına dayanıklıdır ⁽⁵⁾.

Kuraklığa dayanıklıdır ⁽⁵⁾.

Biyolojik onarım uygulamalarında kullanılabilir. Bitkinin tamamı farklı koşullarda tedavi için kullanılabilir ⁽⁴⁾.

1. Davis, P.H. (ed.), 1970. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol. 3. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. <https://power.sciencelibrary.org/taxon/um/bsid/psri.org/names/473473-1>
3. <https://www.floradatolica.com/eulalia/gu/species.php?ID=Alhagi-maurorum>
4. <https://pfla.org/user/Plant.aspx?LatinName=Alhagi-maurorum>
5. <https://www.cabidigitallibrary.org/doi/full/10.1079/cabicompendium.4215>

- F1: İbrahim Gedikoğlu <https://yabanicecikler.com/flower/alhagi-maurorum-sin-alhagi-pseudohagi-563>
F2: İbrahim Gedikoğlu <https://yabanicecikler.com/flower/alhagi-maurorum-sin-alhagi-pseudohagi-563>
F3: İbrahim Gedikoğlu <https://yabanicecikler.com/flower/alhagi-maurorum-sin-alhagi-pseudohagi-563>
F4: İbrahim Gedikoğlu <https://yabanicecikler.com/flower/alhagi-maurorum-sin-alhagi-pseudohagi-563>

Hızlı büyüyen, nemli ve ıslak alanlara uyum sağlayan bir tür...

Alnus glutinosa

Kızılağaç

Yaprğını döken, bazen 5-6 m çalı, genellikle 20-30 m kadar boy, 8-12 m (-14) tepe çapı yapan bir ağaçtır. Kabuk koyu yeşil düzgün ileri yaşlarda koyu gri ve boyuna çatlaklıdır. Yapraklar, 4-10 cm uzunluğunda, uçları küt, yuvarlağımsı, koyu yeşil, tomurcuklanma döneminde yapışkan, kenarları düzensiz, basit ya da çift sıra dişlidir. Dikkate değer bir sonbahar rengi yoktur ^(1,2,3). Çiçek kurulları 3-5 adeti bir araya gelmiş şekildedir. Odunsu kozalak 1,8 cm uzunluğunda yumurta şeklinde koyu kahverengindedir. Avrupa (ekstrem kuzey ve güney hariç), Batı Asya, Kuzey Afrika'da, daha çok 1200 m yükseltilere kadar yayılır. Türkiye'de 4 alt türü bulunmaktadır. Bu alttür Trakya, Marmara Batı Karadeniz Ordu arası ve Kazdağları'nda yayılış gösterir.

5-10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve gölge ortamlara uyum sağlayabilir.

Nemli ve yarı nemli ortamlarda yetişebilir.

Özel bir gereksinimi yoktur, besin açısından zengin, nemli hafif asitli toprakları yeğler.

Aşırı sıcakları sevmeyen, soğuklara ve dona karşı dayanıklıdır.

Yüksek su baskınlarına, tuzlu deniz serpintilerine, rüzgara dayanıklıdır.

Derine giden yoğun kalp kökleri vardır. Aşırı kuraklığa dayanıklı değildir.

Hızlı büyümesi, istekleri az olması bazı ekstrem alanlarda (ıslak topraklar, suyu yükselen dere kenarları) yetişebilmesi nedeniyle tercih edilen öncü bitkilere dendir.

1. Arşın, R. & Özkan, Z. (2006). Tohumlu Bitkiler, Odunsu Taksonlar, KTÜ, Orman Fak. Yayınları, Fakülte Yayın No:19.450 s.
2. <https://online.brunn.de/de-de/artikel/5063/alnus-glutinosa?fromSearch=true>
3. Yalınk, F., Efe, A., (2000). Dendroloji Ders Kitabı, İl, Baskı, İl, Orman Fak.Yayın No:465.382 s.
4. Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veritabanı, Tarım ve Orman Bakanlığı Milli Parklar Genel Müdürlüğü Verileri 2024

- F1: Nermin BAŞARAN
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

20-30 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam bir ışık bitkisi⁽³⁾.

Nemli alpin ortamları sevsede kurak tuzlu alanlara da adaptasyon sağlar⁽¹⁾.

Güneşli kaya yarıklarından kurak, tuzlu alanlara kadar çeşitli ortamlarda yetişir⁽³⁾.

İlkbaharda 10-16°C'de filizlenir. Türkiye'de nemli alpin yamaçlardan kurak tuzlu alanlara kadar yayılır^(2,3).

Dağlık bölgelerdeki nemli ve serin alanlardan kurak tuzlu bataklıklara kadar geniş ekolojik toleransa sahiptir⁽¹⁾.

Nemli alanlarda yetişmekle beraber kuraklığa da dayanıklıdır⁽¹⁾.

Kaya bahçesi adayı bir bitki olup sıcaklık ve tuza toleranslıdır. Dağ evlerinin kışın nemden korunmasını sağlar⁽³⁾.

Alyssum praecox

Güzel Kuduzotu

Sıcaklık ve tuza toleranslı bir kaya bahçesi adayı...

Çok yıllık, yarı çalimsı formda bir bitkidir. Gövdeler tabanda odunsu, sürgünler kalın, sertleşmiş, yatık yükselici veya yükselici olup 30 cm uzunluğundadır. Yapraklar genişçe yumurtamsı, ters yumurtamsı veya kaşıkı, ucu küt ve büyük pulsu tüylerle kaplıdır. Çiçek salkımları 4-10 cm uzunluğunda; taç yapraklar sarı, uçta hafif girintili veya 2 loplulu; taban kısmı daralmış ve kenarları düzdür. Sıtulus, tüysüz veya tabanda seyrek tüylüdür. Meyveler, küremsi-ters yumurtamsı, ucu küt veya az girintili, yüzeyi seyrek, tabanda kısmen dallanmış yıldızsı tüylüdür. Çenetler eşit olarak şişkinleşmiş, tohumlar ise kanatlıdır. Haziran-temmuz ayları arasında çiçeklenir. Türkiye endemiği olan bu bitki, Amasya, Artvin, Kayseri, Kırşehir, Malatya, Bitlis, Denizli, Mersin ve Hatay yörelerinde, 1500-2600 m yükseltilerdeki kayalık yamaçlar veya tuzlu bataklıklarda doğal olarak yetişir^(1,2).

Sarı gösterişli çiçeklere sahip küme çalı grubu oluşturabilen bir türdür

Anagyris foetida

Zivircik

Küme oluşturan 2-4 m boyunda yaprak döken bir çalı türüdür ^(1,2). Özellikle yaprakları ezildiğinde çok güçlü hoş olmayan kokusuyla bilinir. Bol olduğu yerlerde bozulmuş arazinin bir göstergesi olarak kabul edilir ⁽²⁾. Bileşik yapraklar eliptik ve tüylü yaprakçıklara sahiptir. Çiçekler erken ilkbaharda açar ve sürgünlerinde 2-12 adet çiçek taşıyan kısa salkımlar halindedir. Korolla 20-25 mm, pirinç sarısı, standart siyah beneklidir. Bakla meyve 7-20 x 1-2 cm, güçlü bir şekilde basıktır ⁽¹⁾. Çiçekleri arılar tarafından sıklıkla ziyaret edilir. 1.000 metreye kadar olan yüksekliklerde, kayalık yamaçlarda ve yaprak döken ormanlık alanlarda bulunur. Akdeniz elementi olup batıda Güney Portekiz ve Kuzey Fas'a, uygun habitatta doğuda Kuzey Irak'taki Zagros Dağları'na ve Kuzeydoğu İran'a ve güneyde Arap Yarımadası'nın güney ucundaki Yemen'e kadar uzanır ⁽³⁾. Türkiye'de ise Doğu Ege adalarında, batı, güney ve güneydoğu Anadolu'da doğal yayılış göstermektedir ^(1,3,4).

2-4 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Optimum büyüme için parlak, doğrudan güneş ışığına ihtiyaç duyar.

Hava dolaşımının iyi olduğu ılıman sıcaklıklarda iyi gelişir ve kuru bir ortamı tercih eder.

Drenajı iyi kireçli tınlı topraklarda iyi gelişir ⁽⁵⁾.

Yaklaşık 30 ila 40°C'ye kadar olan sıcaklıklara ve -20°C'ye kadar soğuklara karşı dayanıklıdır.

Bozulmuş çevre koşullarında veya bitki besin elementi bakımında fakir topraklara sahip habitatlarda bakım gerektirmeden yaşayabilir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Tıbbi amaçlı kullanılır ^(3,5,6). Peyzajda küme çalı grubu olarak değerlendirilir.

Süpürge yapımında kullanılan, çok yıllık, tüysüz bir çalı...

Anarrhinum orientale

Süpürgeotu

Gövdesi yoğun dallanan, çok yıllık, tüysüz, 60-90 cm'ye kadar boylanabilen bir çalıdır. Taban yaprakları ters yumurtamsı, ince saplı, genellikle tüylü ve az dişlidir. Gövde yaprakları yoğun, sapsız, 1-3 cm, bütün veya üç parçalı ve tüysüzdür. Tohumları 1 mm boyutundadır. Kayalık (genellikle kireçli) yamaç ve bozkırda yetişir. 150-2100 m yükseklikte yayılış göstermektedir. Yaygın olarak Suriye, Türkiye, Mezopotamya ve Habeşistan'da görülür. Türkiye'de Sivas, Konya, Kayseri, Malatya, Bitlis, Adana, Hatay, Kilis ve Mardin'de yayılış gösterir ⁽¹⁾.

60-90 cm arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanda yetişir.

Kuru ortamları tercih eder.

Kuru ve kireçli topraklarda yetişir.

Ilıman iklimlerde yetişir.

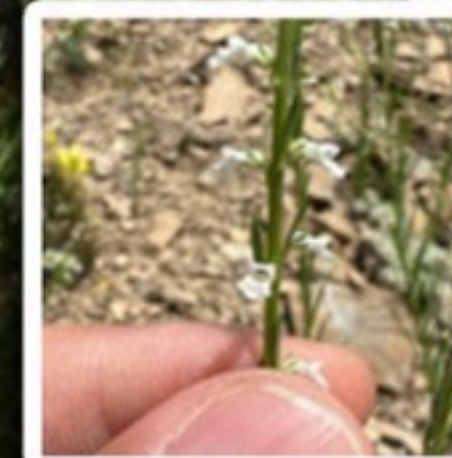
Farklı ekolojik koşullara oldukça iyi uyum sağlar.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Sert iklim koşullarına adapte olarak rekabet edebilme yeteneği sebebiyle diğer bitkilere göre avantajlıdır.

Mor benekli kulakçıklı narin bir yer örtücü...

Andrachne telephioides

Duvarnohutu

Gövdesi yatık, 30 cm'ye kadar boylanabilen, mat yeşil renkli, çıplak ve nadiren dik bir bitkidir. Yapraklar yumurtamsı-yuvarlak, 2-10 mm uzunluğunda, 1,5-6,5 mm genişliğindedir. Erkek çiçekler sarı-yeşil çanak ve beyaz taç yapraklıdır; dişi çiçeklerin çanak yaprak kenarları beyazımsıdır. Meyve 3-4 mm çapında, tohumlar 1,5-2 mm uzunluğundadır. Dünya genelinde Akdeniz Havzası'ndan Somali'ye ve Güneybatı Asya'dan Kuzeybatı Hindistan'a kadar geniş bir coğrafyada doğal olarak bulunur. Türkiye'nin hemen hemen her bölgesinde doğal yayılım gösterir ⁽¹⁾.

30 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Yüksek ışık gereksinimi vardır; güneşli ve açık alanları tercih eder ⁽²⁾.

Düşük nemli, yarı kurak ortamlara uyumludur ⁽²⁾.

İyi drene edilmiş, hafif alkali toprakları tercih eder ⁽²⁾.

Ilıman-sıcak iklim bölgelerine uyumludur; yaz sıcaklıklarına dayanıklıdır ⁽²⁾.

Tuzsuz ve besin açısından nispeten zengin topraklarda gelişir ⁽²⁾.

Orta düzeyde; düzenli kuraklık döngülerine uyum sağlayabilir ⁽²⁾.

Kuraklık toleranslı doğal peyzaj düzenlemelerinde, taşlık ve güneşli yamaçların bitkilendirilmesinde değerlendirilebilir ⁽²⁾.

1. Raddiffe-Smith, A. (1982). Andrachne L. Şu eserde: Davis, P.H. (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt: 7, sayfa: 566-567, Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. URL 1. <https://floraveg.eu/taxon/overview/Andrachne%20telephioides> (Erişim tarihi: 01.07.2025).

F1: URL 2. <https://www.inaturalist.org/photos/478664638> (Erişim tarihi: 24.07.2025).
F2: URL 3. <https://www.inaturalist.org/photos/365653703> (Erişim tarihi: 24.07.2025).
F3: Elena KURAEVA, <https://www.inaturalist.org/photos/485408256> (Erişim tarihi: 24.07.2025).
F4: İbrahim HIRORY, <https://www.inaturalist.org/photos/484840196> (Erişim tarihi: 24.07.2025).

Güneşli yamaçların aromatik zarif çiçeği...

Artemisia absinthium

Acı Pelin

Dik büyüyen, aromatik yapraklı, bodur bir çalı türüdür. Gövdeleri yünsü tüylerle örtülü, 1 m'ye kadar boylanabilir. Yaprakları 2-3 kez parçalanmış, gri-beyaz ipeksi tüylü, yaprak parçaları dikdörtgenimsi ucu sivrice ve parça boyunca belirgin şekilde tabana doğru devamlıdır. Çiçek durumu dar veya geniş bir salkım şeklinde, başçıkları basık küresel formda, 3-6 mm çapında, sarı renkli ve çok çiçeklidir. Dış çiçekler ipliksi yapılı ve dişi, içtekiler erselik olup verimli çiçeklerdir. Haziran-eylül arasında salkım halinde açan çiçekler gri-sarı renklidir. Dere kenarları, tarlalar, yamaçlar ve bozkır habitatlarında, 2600 m yükseltiye değin yayılım gösterir. Dünya'da Kuzey Amerika, Asya, Kuzey Afrika ve Avrupa'da yayılım gösterir. Türkiye'de; hemen hemen her bölgede doğal olarak yayılmaktadır ⁽¹⁾.

1 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve açık alanlarda bol ışık sever ⁽²⁾.

Kuru ortamlarda daha iyi gelişim gösterir ⁽²⁾.

Kireçli ve hafif alkali toprakları tercih eder ⁽²⁾.

Ilıman ve yarı kurak iklimlere uygundur ⁽²⁾.

Rüzgârlı, taşlı ve kırıç alanlarda yetişebilir ⁽²⁾.

Uzun süreli kuraklığa yüksek dayanıklılık gösterir ⁽²⁾.

Alkol oranı yüksek içki üretiminde, böcek kovucu, sindirim sorunları ve geleneksel tedavilerde kullanılır ⁽²⁾.

1. Cullen J. (1975). Artemisia L. Şu eserde: Davis, P.H. (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt: 5, sayfa: 311-325, Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. URL 1. <https://floraveg.eu/taxon/overview/Artemisia%20absinthium> (Erişim tarihi: 01.07.2025).

F1: Stanislav MURASHKIN, <https://www.inaturalist.org/photos/461192309> (Erişim tarihi: 24.07.2025).
F2: URL 2. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/eb/Artemisia_absinthium_P1210748.jpg (Erişim tarihi: 24.07.2025).
F3: URL 3. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/eb/Artemisia_absinthium_P1210748.jpg (Erişim tarihi: 24.07.2025).
F4: Stanislav BAKEL, <https://www.inaturalist.org/photos/461174075> (Erişim tarihi: 24.07.2025).

25-30 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları sever.

Az nemli ve kuru ortamlarda yetişebilir.

Verimli toprakları yeğler; ama fakir, kuru ve kumlu topraklara da uyum sağlar. Tuza karşı hassastır. Asidik toprakları yeğler.

Soğuklara (-45 °C) ve sığağa oldukça dayanıklıdır.

Kentsel alanlardaki hava kirliliğine dayanıklıdır.

Serin ve ılıman iklimi sevmekle birlikte kuraklığa oldukça dayanıklıdır.

Kabuk güzelliği, sonbahar sararması, yüksek rakımlara ve soğuklara uyumu nedeniyle tercih edilir. Yaprak, tomurcuk ve genç sürgünlerin kabuğu eczacılıkta kullanılır.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1). Edinburgh University Press; Edinburgh.
2. Anşın, R., & Özkan, Z. C. (2006). Tohumlu Bitkiler, Odunsu Taksonlar, KTÜ, Orman Fakültesi Yayınları (Yayın No:19, 450 s.).
3. Var, M. (2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları (197 s.). KTÜ Orman Fakültesi, Trabzon (Basılmamıştır).

Beyaz gövdeleri ve sonbahar sararması ile sahilten zirvelere kadar yayılan bir ağaç...

Betula pendula

Salkım Huş

Yaprğını döken, 25-30 m'ye kadar boylanabilen, sarkık dallı ağaçtır. Gövdeleri beyaz ve incedir. Pürüzsüz bir kabuğa sahip olup, yatay yönde kavlar soyulur, ileri yaşlarda kabuk koyu renli sert bir kabuğa bırakır. Sürgünler ince ve sarkıktır, üzerindeki bol miktarda reçine bezeleri zamanla kuruyup bıraktığı beyaz lekelerden dolayı "Siğilli Huş" adı da verilir ^(1,2). Yapraklar 3-7 x 2,5-5,5 cm, üçgenimsi, uzun damla ucu vardır. Yapraklar, gençken yapışkandır. Kenarları keskin çift sıra dişlidir. Mart-nisan aylarında kedicik şeklindeki çiçekleri vardır ⁽¹⁾. Orta ve Kuzey Avrupa'da (İsveç, Norveç, Finlandiya), Kuzey Amerika'da, Asya ve Türkiye'de 1300-2800 m (-3000m)'ye kadar yayılış gösteren bu bitki, Türkiye'de daha çok Kuzey Doğu Anadolu'da (Bayburt-Aşkale'den Erzurum, Bingöl, Tunceli, Muş) doğal yayılış gösterir ^(1,2,3).

Kozmopolit ve sarılıcı bir sarmaşık türü...

Convolvulus arvensis

Tarla Sarmaşığı

Boyu 3 m'den uzun, tırmanıcı, çıplak ya da seyrek kısa yumuşak tüylü, çok yıllık bir bitkidir. Yapraklar 5 cm boyunda 3 cm genişliğinde, ucu küt ya da sivridir. Çiçekler genellikle bir, nadiren iki veya üçlü; çanak yapraklar ters yumurtamsı ya da geniş dikdörtgenimsi, 4 mm uzunluğunda, 2,5 mm genişliğinde, küt uçlu, kesik ya da küçük dikencikli; taç yapraklar beyaz, pembe, nadiren mavi ve 15 mm uzunluğunda, 25 mm genişliğindedir. Meyve çıplak, tohumlar kabarcıklıdır. Nisan-eylül aylarında çiçeklenir. Tuzlu bozkır alanlar, nadasa bırakılmış tarlalar, meralar, nehir ve göller, kayalıklar, kum tepeleri ve yol kenarları gibi farklı habitatlarda, 3050 m yükseltiye kadar yetişir. Ilman ve subtropikal bölgelerin tamamında, ülkemiz hemen hemen tüm bölgelerinde bulunur^(1,2,5,6).

3 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam güneş bitkisidir⁽⁴⁾.

Ortalama neme sahip topraklar uygundur⁽⁴⁾.

Kuru, nemli, taşlı topraklarda yaşayabilir^(2,4).

18 – 27 °C olup düşük ve yüksek sıcaklığa dayanıklıdır^(3,4).

Ekolojik toleransı yüksek olup farklı habitatlara uyum sağlayabilen bir bitkidir^(2,4).

Kuraklığa karşı dayanıklı bir türdür⁽⁴⁾.

Sahip olduğu kimyasal içeriklerden dolayı tıbbi öneme sahiptir^(4,5).

1. Parris, B.S. (1978). Convolvulus L. Şu eserde: Davis, P.H. (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt: 6, sayfa: 213. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. https://en.wikipedia.org/wiki/Convolvulus_arvensis (Erişim tarihi: 16.07.2025).
3. https://www.picturethis.com/question/Convolvulus_arvensis-temperature0.html?utm_source=chatgpt.com (Erişim tarihi: 16.07.2025).
4. <https://floravag.eu/taxon/overview/Convolvulus%20arvensis> (Erişim tarihi: 16.07.2025).
5. <https://www.gbif.org/species/2928390> (Erişim tarihi: 16.07.2025).
6. Aykurt, C. (2012). Convolvulus L. Şu eserde: Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., Başoğlu, M.T. (Eds.), Türkiye Bitkileri Listesi (Damarslı Bitkiler), Nezerat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayını, sayfa: 376, İstanbul.
F1: Raymond S.HOBE
<https://www.naturalist.org/observations/48146207>
F2: Christian MOLINE
<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:265849-1>
F3: Arpad THOMA
<https://www.naturalist.org/observations/120127999>
F4: Francisco Rodriguez LLORE
<https://naturalist-open-data.s3.amazonaws.com/photos/462282502/original.jpg>

Kuraklığa dayanıklı, ekolojik toleransı yüksek ve yer örtücü özellikleri olan bir bitki...

Convolvulus lineatus

Top Yayılğan

Tabanda odunsu, basık ipeksi tüyleriyle gri görünümlü çok yıllık otsu bitkidir. Gövde, genellikle yatık ve 0.5–30 cm'dir. Üst yapraklar ters mızraklı, 10–75×4–20 mm, sivri uçlu, tabana doğru daralıcıdır. Taban yapraklar saplı, 20–150×5–20 mm, gövdeyi sarıdır. Gövde ucu ve yaprak koltuklarındaki çiçekler 5–40 mm uzunluğunda sapa sahip, 1–6 çiçekli salkım çiçek oluşturlar. dikdörtgensi, ters mızraklı şekillerde, 7–12 mm uzunluğunda, ucu sivri, yeşil renkli, basık ipeksi tüylüdür. açık pembe veya beyaz renkli, 15–20 mm uzunluğunda, boğazı sarı renkli, ağzı çıplaktır, apsül 4 tohumludur⁽¹⁻³⁾. Çiçeklenme nisan-temmuz, meyve haziran-ağustos arasındadır. Türkiye'de tüm bölgelerde yol ve tarla kenarları, hareketli, kumlu, kalkerli yamaçlar, step alanlarda 300-1300 m'ler arasında yayılış gösterir⁽¹⁻⁵⁾.

Tam güneş ışığını sever, ancak kısmi gölgeye de tolerans gösterebilir.

Kurak veya orta nemli yerleri tercih eder.

Genellikle kumlu, alkali topraklarda iyi, az topraklı alanlarda, iç kesimlerdeki tuzlu topraklarda da yetişir.

Uygun sıcaklık 15–30°C arasında olup, soğuğa dayanıklıdır.

Yol ve tarla kenarları, hareketli, kumlu, kalkerli, kireçtaşı yamaçlar, step alanlarda yayılış gösterir^(1,5).

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kaya bahçeleri, yamaç düzenlemeleri için uygun bir yer örtücü türdür.

1. Aykurt, C., Sumbül, H. (2014). Taxonomic Revision of the Genus Convolvulus L. (Convolvulaceae) in Turkey, Biodicon, 7, 2: 1-28.
2. Aykurt, C., Sumbül, H. (2010). Varieties and Chorology of Convolvulus oleifolius Desr. (Convolvulaceae) in Turkey, Biological Diversity and Conservation, 3(2): 155-162.
3. Karameşoğlu, K. (1964). The Species of Convolvulus L. in Turkey. De la Faculté des Sciences de l'Université D'Ankara 13: 225-251.
4. Parris, B.S. (1978). Convolvulus L. Şu eserde: Davis, P.H. (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt: 6, sayfa: 198-221. Edinburgh University Press, Edinburgh.
5. Stace, C.A. (1972). Convolvulus L. Şu eserde: Tutin, G.T., Heywood, V.H., Burges, N.A., Moore, D.M., Valentine, D.H., Walters, S.M. and Webb, D.A. (eds.), Flora Europea cilt: 3, sayfa: 79-82. Cambridge Univ. Press, .
F1: Candan Aykurt
F2: Candan Aykurt
F3: Candan Aykurt
F4: Candan Aykurt

Çiçek, meyve güzelliği ve kanaatkar olması ile değerli bir ağaçtır...

Crataegus monogyna

Yemişen

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve yarı gölge alanları tercih eder, ancak gölgeye toleranslıdır ⁽⁴⁾.

Sıcak ve kuru kontinental iklimlerde yetişir ⁽⁴⁾.

Hemen her tür toprakta yetişir ⁽⁴⁾. Kanaatkardır, kireçli topraklara dayanır.

Soğuk hava şartlarına dayanıklıdır.

Hava kirliliğine ve kent iklimine dayanıklıdır ^(3,4). Rüzgara dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Öncü bitki ve çit bitkisidir. Rüzgar perdelerinde, yamaç, şev ve yolların bitkilendirilmesinde gruplar halinde veya soliter olarak kullanılabilir ⁽⁴⁾.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2. Akkemik, Ü. (Ed.). (2014). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3. Fichtner, A., & Wissmann, V. (2021). Biological flora of the British Isles: Crataegus monogyna. Journal of Ecology, 109(2), 541-571. <https://doi.org/10.1111/1365-2745.13576>
4. Pamay, B. (1992). Bitki materyali I: Ağaç ve ağaççıklar. İstanbul.
- F1: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/61606421>
F2: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/47961053>
F3: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/38035023>
F4: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/50524365>

Hoş kokulu beyaz çiçekleri ile çok dekoratif bir bitki...

Crataegus orientalis

Alıç

Yaprak döken 3-5 m boylanabilen çalı veya küçük bir ağaçtır. Yapraklar 3-5 x 2,5-4 cm boyutlarında, derin 3-7 loblu ters yumurtamsı-dikdörtgensi veya baklava dilimi şeklinde, iki tarafa yatık gri tüylüdür ⁽¹⁾. Nisan ve mayıs aylarında, beyaz veya pembemsi renklerde çiçek açan alıç, bu dönemlerde etrafa da çok güzel koku saçar ⁽²⁾. Meyve yaklaşık 2 cm çapında, kırmızımsı turuncu renkli, seyrek ve yumuşak tüylüdür ⁽¹⁾. *Crataegus orientalis* subsp. *orientalis* meyvenin çekirdek sayısının 4 (-5); çanak yapraklarını meyvede geri kıvrık olması ile ayırt edilir. Türkiye'de Kuzey, İç Anadolu'nun kuzeye komşu kesimlerinin kayalık alanlarında, ormanlar ve açık alanlarda 450-2240 m yükseltilerde yayılış gösterir ⁽³⁾.

3-5 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve yarı gölge alanları tercih eder, ışık sever ⁽⁴⁾.

Kontinental iklimlerde yetişir ⁽⁴⁾.

Siğ, kuru balçık toprakları tercih eder ⁽⁴⁾.

Soğuk hava koşullarına dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Rüzgara karşı dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Çiçek, yaprak ve meyveleri ile çok dekoratiftir. Grup yada soliter olarak peyzajda kullanılabilir.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4, pp. 136-137). Edinburgh University Press.
2. Ertem, H. I. (2022). Bingöl'un farklı lokasyonlarından elde edilen Crataegus orientalis (Doğu alıç) meyvesinin bazı biyokimyasal değerlerinin tespit edilmesi [Yüksek Lisans Tezi, Bingöl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü].
3. Akkemik, Ü. (Ed.). (2014). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
4. Pamay, B. (1992). Bitki materyali I, ağaç ve ağaççıklar. İstanbul.
- F1: Salih TERZIOĞLU
F2: Salih TERZIOĞLU
F3: <https://www.treesandshrubsonline.org/articles/crataegus/-crataegus-orientalis/>
F4: Salih TERZIOĞLU

Hoş kokulu çiçekleri ile çok etkili, iyi bir yerörtücü...

Daphne oleoides

Gövçek

Herdemyeşil, 15-60 cm'ye kadar boylanabilen bir çalıdır. Genç sürgünleri yoğun bir şekilde kısa yumuşak tüylüdür. Yaşlı dallar tüysüz, kabukları gridir. Yaprakları; donuk mavimsi yeşil, derimsi, hemen hemen sapsız gibi veya 1-2 mm sapa sahiptir. Yapraklar, ters oval, ters mızraklı veya elips şeklindedir ⁽¹⁾. Çiçekleri; sapsız, hoş kokulu, Mayıs-haziran (Nisan-Eylül) aylarında çiçek açar. Meyveleri; sert çekirdekli, elips ile oval, parlak, sulu, 8-10 mm uzunluğunda, tek tohumlu, zehirlidir. Avrupa, Kuzey Afrika ve Asya'da yayılış göstermektedir ⁽²⁾. İç Anadolu ve Kıyı ardı bölgelerinde meşe çalılıkları, karaçam ormanları, dere ve yol kenarında, 1050-3200 m yükseklikte yetişir. Türkiye'de Bursa, Kastamonu, Sivas, Gümüşhane, Balıkesir, Isparta, Niğde, Denizli, Burdur, Konya, Erzincan ve Kahramanmaraş'ta yayılış göstermektedir ⁽¹⁾.

15-60 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve ılıman iklimde yetişir, gölgeli alanlardan kaçınır.

Kuru veya nemli ortamda yetişir.

Kireçtaşı yamaçları, taşlık, kayalık, taşlı topraklarda ve bazen nemli topraklarda yetişir.

Ilıman iklimlerde yetişir.

Dona ve soğuklara dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

İlaç, gıda ve tarım endüstrilerinde kullanılmaktadır. Çiçeklerinin hoş kokusu ve çiçeklenme süresinin uzun olması nedeniyle bitkisel tasarımda süs bitkisi olarak değerlendirilir.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2. Idzovic, M. (2018). Dendrology: Cones, flowers, fruits and seeds. Academic Press (an imprint of Elsevier).
3. Sünar, I., Küpeli Akyol, E., Keleş, H., Yeşilada, E., Sarkeç, S. D., Arroo, R., & Baykal, T. (2012). Efficacy of Daphne oleoides subsp. kurdica used for wound healing: Identification of active compounds through bioassay-guided isolation technique. Journal of Ethnopharmacology, 141(3), 1058-1070.

Daphne oleoides
F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Serdar ÖLEZ <https://www.florainatolica.com/eukaria/gsl/species.php?ID=Daphne-oleoides>.

Uzun salkım şeklinde çiçeklere sahip doğal bir tür..

Datisca cannabina

Renkotu

Dik gelişen, çıplak, 1-2 m'ye kadar boylanabilen yarı çalı veya çok yıllık otsu formunda bir türdür. Bileşik yapraklar tüysü yapıda, yaprakçıklar mızraklı biçimde, 6-12 uzunlukta ve kenarları derin testere dişlidir. Haziran-ağustos aylarında açan taç yaprağı olmayan çiçekler, gövde ucunda veya yaprak koltuklarında ve 10-50 çiçekli uzun salkımlar halindedir. Meyve, yaklaşık 4 mm uzunluğunda, dikdörtgensel kapsüldür. Lübnan, Kıbrıs, Kafkasya, Kuzey İran, Himalayalar ile Türkiye'de doğal olarak yayılır. Anadolu'da Bursa, Zonguldak, Ankara, Amasya, Ordu, Rize, Manisa, Elazığ, Antalya, Adana, Kahramanmaraş ve Hakkâri illerinin nemli ormanlık alanları, dere kenarları vb. habitatlarında, 20-1700 m yükseltilerde yayılış gösterir ⁽¹⁾.

1-2 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder ^(2,3).

Nemli ortamları tercih eder ⁽¹⁾.

Drenajı iyi hafif kumlu, orta tınlı, nemli topraklarda yetişebilir ^(2,3).

Sıcağa toleranslıdır ^(2,3).

Gölgede iyi yetişmez ^(2,3).

Kuraklığa yüksek düzeyde toleranslı değildir.

Genel görünüşü ile kenevirini andıran bu bitkinin çiçek kurulları ve yaprakları müshil ve idrar artırıcı olarak ve bitki kumaşları sanayiye boyanmad kullanılır ⁽⁴⁾.

1. Chamberlain, D. F. (1972). Datisca L. Şu eserde: Davis, P. H. (Ed.). Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt: 4, sayfa: 208. Edinburgh University Press, Edinburgh.
 2. Kirtikar K. R. (1918). Indian Medicinal Plants (s. 610). Indian Press Panni Office, Allahabad.
 3. URL 1. <https://www.botanikks.com/plants/datisca-cannabina-1/540888/1> (Erişim tarihi: 06.07.2025).
 4. Baytop, T. (1984). Türkiye'de Bitkiler ile Tedavi. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul. 2. Baskı, 480 sayfa, İstanbul.
- F1: Mustafa GÖKMEN: <https://www.inaturalist.org/observations/725079883> (Erişim tarihi: 06.07.2025).
F2: Mustafa GÖKMEN: <https://www.inaturalist.org/observations/60304805> (Erişim tarihi: 06.07.2025).
F3: Mustafa GÖKMEN: <https://www.inaturalist.org/observations/60304805> (Erişim tarihi: 06.07.2025).
F4: Mustafa GÖKMEN: <https://www.inaturalist.org/observations/60304805> (Erişim tarihi: 06.07.2025).

6-7 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri
ve kısmi gölge alanları tercih
eder.

Nem ihtiyacı yoktur, kuru
iklimlerde yetişebilir.

Hafif kumlu, orta tınlı ve ağır
killi topraklarda gelişir.

Soğuğa dayanıklı, ortam
sıcaklığı -40 °C'yi tolere eder.

Rüzgarlara, deniz tuzu etkisine
ve tuzlu topraklara ve yüksek
bölgelerdeki (0-3000 m)
şartlara dayanıklıdır.

Kurak topraklara dayanıklıdır.

Parfümeri, kozmetik, gıda ve
ilaç sanayinde değerlendirilir ⁽⁵⁾.
Yenilebilir meyveleri vardır.
Peyzajda arka plan bitkisi,
bariyer ve çit oluşumunda
etkilidir.

1.Var, M. (2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları (pp.197).
KTÜ Orman Fakültesi, Trabzon (Basılmamıştır).
2.Pamay, B. (1993). Bitki Materyali I. Ağaç ve Aşıçlıklar. Orhan Ofset, İstan-
bul.
3.Davut, P.H. (Ed.), (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands
(Vol. 7). Edinburgh University Press, Edinburgh.
4.[https://www.florantolica.com/leukaria/gu/spedes.php?ID=E-
laeagnus-angustifolia-var-angustifolia](https://www.florantolica.com/leukaria/gu/spedes.php?ID=E-
laeagnus-angustifolia-var-angustifolia)
5.Baranov, A. F. & Kostzyr, V. N. (2003). Productivity and stocks of fruits of
Elaeagnus angustifolia L. in basin of the Lower Volga.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:kind:ipni.org:names:323646-1>
F4: <https://powo.science.kew.org/taxon/um:kind:ipni.org:names:323646-1>

Gri bitkilerin en güzeli, hoş kokulu
çiçekleri ile gelecekte en çok aranılacak
bitkilerden...

Elaeagnus angustifolia İğde

Yaprığını döken, yuvarlak tepeli, yoğun dallanan, 6-7 m boyunda, çalı veya küçük bir ağaçtır ⁽¹⁾. Gövde kabuğu kahverengi, sık ince çatlaklı ve uzun şeritler halinde soyulur ⁽²⁾. Sürgünleri dikensiz bazen sık dikenlidir. Yaprakları 4-8 cm uzunluğunda, oval mızrağımsı, kenarları tam ve gümüşü-grimsi renktedir. Haziranda açan sarı renkli çiçekleri, çan şeklinde, yaklaşık 1cm çapında ve hoş kokuludur. Sonbaharda başlangıçta gümüşü olgunlaştıkça koyu turuncu renkte, zeytin şeklinde 1-1,5 cm uzunluğundaki meyvelerin içi unlu ve tatlıdır ⁽³⁾. Güney Avrupa, Çin ve Batı Asya'da yayılış gösterir. Türkiye'de Trakya, Güney Marmara, Karadeniz, Ege, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Konya, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Yukarı Murat-Van, Hakkari, Antalya, Adana alt bölgelerinde doğal yayılış göstermektedir ⁽⁴⁾. Tuzlu-alkali arazi restorasyonu ve ekolojik yeniden yapılanma amacıyla kullanılmaktadır.

5-15 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam ıstık bitkisidir^(1,2).

Düşük neme toleranslıdır⁽²⁾.

İyi drenajlı kumlu veya tınlı toprakları tercih eder; kurak ve kayalık alanlarda yetişebilir⁽²⁾.

Gelişmesi için çok yüksek sıcaklıklara ihtiyaç duymaz⁽²⁾.

Soğuşa ve kuraklığa dayanıklı olan tür fakir topraklarda da yetişebilir⁽²⁾.

Kuraklığa dayanıklıdır⁽²⁾.

Fakir topraklarda da yetişebilen türün güneş alan yol şevlerinde ve kaya bahçelerinde kullanımı uygundur⁽²⁾.

Erysimum sintenisianum

Köşeli Zarifeotu

Sarı çiçekleri ile yüksek bölgelerdeki kayalık alanlarda öbekler oluşturan bir tür...

Küçük öbekler halinde bulunan çok yıllık, gövdeler dik-yükselici, 5-15 cm, kısmen grimsi renkli, iki-çatallı tüylerden oluşan örtüye sahip bir bitkidir. Alt yapraklar ters mızraksı-kaşık biçiminde, tam veya her iki tarafta bir veya iki küçük dişli olup rozetler oluşturur. Gövde yaprakları benzer veya biraz daha dar; hepsinde ağırlıklı olarak 2 parçalı tüylerden oluşan bir örtü vardır. Çiçekler neredeyse sapsız, çanak yapraklar 4-6(-7) mm ve taç yapraklar parlak soluk sarı renkli olup 7-10 mm'dir. Meyve 15-25 mm boyunda, gövdeyle açılı yerleşmiş olup, esnek, silindirik ya da 4 köşelidir. Meyve üzeri yoğun, 3-5 parçalı tüylerle örtülü olup grimsi renklidir. Çiçeklenmesi nisan-temmuz ayları arasında gerçekleşir. Endemik bir tür olup, Doğu Karadeniz, Orta Kızılırmak, Yukarı Kızılırmak, Yukarı Murat-Van ve Adana bölümlerinde; kaya çatlakları ve kayalık yamaçlarda 1300-4300 m yükseltiler arasında yayılışı vardır⁽¹⁾.

20 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam güneş ışığını sever.

Kurak yerleri tercih eder.

Kireçli toprakları tercih eder.

Farklı sıcaklıklara tolerans gösterebilir.

Kuraklığa dayanıklı, çevresel şartlara karşı geniş toleranslıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Cinse ait bazı taksonlar bahçelerde süs bitkisi olarak kullanılır⁽³⁾.

Globularia dumulosa

Çalı Küreçiçeği

Kuraklığa dayanıklı, küme oluşturan güzel çiçekleriyle bir kaya bahçesi bitkisi...

Kalın, bol dallı odunsu gövdeli, yastık formu bir bitkidir. Gövde tabanı çok sayıda önceki seneye ait yaprak saplarıyla kaplıdır. Yaprak, sapı dahil 15 mm'ye kadar çok sayıda rozet halindeki taban yapraklar, genişçe eliptik-dairesel şekilli, uç kısmı küt veya sivridir. Çiçekleri taşıyan eksen çok kısa, 2 cm'ye kadar, hemen hemen yapraksızdır. Çiçek kümeleri hemen hemen gövde uçlarında, (8-)10 x 12(-25) mm çapındadır. Çanak yapraklar hemen hemen tabana kadar bölünmüş, eşit, loplar dik veya basık, üst dişler alttakinden daha dardır. Çanak yapraklar yaklaşık yarıya kadar bölünmüştür. Üst dudak boğaza kadar 2 dar parçaya bölünmüştür⁽¹⁾. Çiçeklenme temmuz ayında olur. Endemik olan bu tür, Antalya, Muğla ve Denizli illerinde 1800-2800 m'ler arasındaki yükseltilerde yayılır⁽²⁾.

1. Edmonson, J. R. (1982). Globularia L. Şu eserde: Davis, P. H. (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt: 7, sayfa: 27-31. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. URL 1. http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php?sayfa=1&tax_id=7395 (Erişim tarihi: 04.07.2025).
3. Özkan, G. (2015). Türkiye'de yayılış gösteren bazı Globularia L. (Globulariaceae) türlerinin polen morfolojisi [Yüksek lisans tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Besinde değeri çok yüksek, meyveleri ve değerli kerestesi ile önemli bir ağaç...

Juglans regia

Ceviz

25-30 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık isteyen bir bitkidir.

Yüksek nemden hoşlanmaz.

Kuvvetli gelişen kök sistemi vardır. Bu nedenle derin toprak ister.

Kış soğuklarına dayanıklıysa da çiçekleri dayanıksızdır.

Ilıman iklimde yetişir.

Kuraklığa orta derecede dayanıklıdır.

Geniş taçlı habitusu, kanaatkâr, sonbahar rengi ve besin değeri yüksek meyveleri ile peyzajda kullanılır. Odunu, mobilya endüstrisinde değerlidir.

1. Özçığır, R., & Ünal, A. (2003). Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları (Yayın No: 553), İzmir.
2. Şen, S. M. (2009). Ceviz Yetiştiriciliği. ÜÇM Yayınları, No:1. Ankara

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Dünyada en yaygın ardıç türlerinden biri olup 2700 m'lere kadar yayılış gösterir...

Juniperus communis

Bodur Ardıç

Herdemyeşil genelde 2-3 m'lik bir çalı, bazen de 12-15 m'ye kadar boylanabilen konik formu bir ağaçtır. Kabuk; kırmızı kahverengi, gençlikte pürüzsüz, daha sonra ince kağıt gibi boyuna soyulur. Sürgüne üçlü çevrel dizilen iğne yapraklar, sert sivri uçlu mavimsi yeşil renkte, üzerinde geniş tek bir stoma bandı bulunur ^(1,2,3). Küremsi kozalaklar mavimsi/morumsu siyah renkte 2 veya 3 yılda olgunlaşır. Kozalak 3 tohum içerir, pullarının birleşme yerlerinde tüm oxycedrus seksiyonunda görülen 3 kollu yıldız işareti vardır ⁽³⁾. Kuzey yarımkürede en geniş yayılışı olan bu ardıç türü, Amerika, Meksika, Kuzey Afrika, Avrupa'dan Japonya'ya kadar yayılış gösterir.

2-3 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları yeğler, yarı gölgeye de dayanabilir.

Az nemli ve kuru ortamlarda yetişebilir.

Orta derecede kuru, hafif asidik, humusça zengin ortamları yeğler. Çoğunlukla besin açısından fakir, tınlı, killi, ortamlarda bulunur. Kumul alanlardan kaçınır.

Soğuk ortamları sever. Don karşı çok dayanıklıdır. Yaz kuraklığını ve hafif gölgeyi (çalı altı) toler eder. Duman hasarına karşı hassastır.

Kentlerde hava kirliliğine dayanıklıdır. Kireçli topraklara da dayanabilir.

Köklenmesi kısmen yüzeysel olsa da yaz kuraklığına dayanıklıdır.

Meyveleri içki yapımında kullanılır. Ayrıca değişik organları gıda maddeleri, entegratörler, kozmetik ve ilaç yapımında kullanılır ⁽³⁾.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 2, pp.542-543). Edinburgh University Press; Edinburgh.
2. Arşın, R. & Özkan, Z. C. (2006). Tohumlu Bitkiler, Odunlu Taksonlar KTÜ Orman Fakültesi Yayınları (Yayın No:19, 450 s).
3. Var, M. (2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları (197 s.). KTÜ Orman Fakültesi, Trabzon (Basılmamıştır).
4. Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı (2024). Tarım ve Orman Bakanlığı Milli Parklar genel Müdürlüğü Verileri.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Zor koşullara en iyi uyum sağlayan ağaçlardan...

Juniperus excelsa

Boz Ardıç

15-20 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Herdemyeşil, 15-20 (-25) m boyunda, genellikle konik tepeli, ileri yaşlarda dağınık tepeli bir ağaçtır. Kabuk grimtrak kahverengi boyuna lifli çatlaklıdır. Yapraklar ilk yaşlarda, alt ve gölgedeki sürgünlerde iğne, 7-8 yaşından sonra pul yaprak şeklinde, çapraz üst üste binmiş, çoğunlukla içe kıvrık, sırtlarında yuvarlak yağ bezesi bulunur. Yeşil, mavi-yeşil renklindedir. Üzümsü kozalaklar 8-12 mm büyüklüğünde, 4-6 puldan meydana gelir. 2 yılda olgunlaşır. Önceleri morumtırak, olgunlaşınca mavi, dumanlı siyahımsı mor renkte, içinde 3-13 tohum bulunur ^(1,2). Balkanlar, Türkiye, Lübnan, Kafkasya, İran'da 300-3500 m'ler arasında doğal yayılış gösterir ⁽³⁾. Türkiye'de iki alt türü (*Juniperus excelsa* subsp. *polycarpus* ve *Juniperus excelsa* subsp. *excelsa*) bulunur. Yaz kuraklığına ve ısıcağa dayanıklıdır; ancak subsp. *polycarpus*'tan daha az dayanıklıdır. Esas olarak taşlı, kayalık kireçli veya kireçsiz yamaçlarda yetişir. Saf, açık ormanlar oluşturabilir.

Güneşli ortamları tercih eder.

Genelde kurak ortamlarda yetişir.

Genel olarak kanaatkardır, kuru, fakir, taşlı ve kayalık kireçli topraklarda yetişebilir.

Sıcak ve ılıman iklimleri yeğler, soğuklara da dayanıklıdır. Stebe girebilir.

Endüstriyel alanlara ve kentsel kirliliğe dayanıklıdır.

Kuraklığa oldukça dayanıklıdır.

Kurak, taşlı kayalık alanlarda ve erozyon kontrol amacıyla, odunu ahşap sektöründe değerlidir ^(1,2).

1. Anşin, R., & Özkan, Z. C. (2006). Tohumlu bitkiler, odunsu taksonlar (KTÜ Orman Fakültesi Yayın No: 19, 450 s.). Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi.
2. Var, M. (2003). Bitki tanıma ve değerlendirme ders notları (197 s.). Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi. (Yayımlanmamış ders notları).
3. Yaltınk, F., & Efe, A. (2000). Dendroloji ders kitabı (II. Baskı, İÜ Orman Fakültesi Yayın No: 465, 382 s.). İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi.
4. Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veritabanı. (2024). Tarım ve Orman Bakanlığı, Millî Parklar Genel Müdürlüğü.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Kalkerli ve taşlı topraklara uyum sağlamış, kuraklığa dayanıklı, yavaş büyüyen ardıç...

Juniperus oxycedrus

Katran Ardıcı

Herdemyeşil, 10-15 m boyolanabilen, geniş tepeli-sık dalları olan piramidal/konik ağaç/çalıdır ^(1,2,3). Kabuk gri-kahverengi, çatlaklıdır ^(1,2). İğne yapraklar sürgünlere üçlü çevrel dizilir, sivri-batıcı uçludur ⁽²⁾. Yapraklar mızrak şeklinde, 6-25 x 1,5-2,5 mm, sivri uçlu, yeşil, üst yüzeyde 2 belirgin stoma bantlıdır ⁽³⁾. Erkek çiçek kozalakçıkları sarı-kahverengi olup, iğne yaprakların koltuğunda yer alır. İlkbahar ile birlikte gelişir. Dişi çiçek kozalakçıkları ise yaprak koltuklarında kısa bir sap ucunda tekli bulunur. İki yılda olgunlaşan küre/yumurta kozalak 5-11 mm'dir, 3-6 puldan oluşur. Kozalaklar 2-3 tohumludur. Tohumlar, mor, yumurta biçiminde 4-6mm'dir ve ekim ayında olgunlaşır ^(1,2). Türkiye'de "subsp. *oxycedrus* ve subsp. *macrocarpa*" olmak üzere iki alttürü vardır ⁽³⁾. Yayılışı Akdeniz bölgesi boyunca doğuda Türkiye ve Kafkaslar üzerinden Irak ve İran'a kadar ulaşır ⁽⁴⁾.

10-15 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam güneş alan ya da orman içi kısmi gölgeli alanları tercih eder ^(1,5).

Nemli olmayan, kurak-yanı kurak iklim koşullarını tercih eder ⁽⁵⁾.

Drenajı iyi, nötr veya hafif alkali toprağı tercih eder ⁽⁵⁾.

Sıcaklara ve soğuklara dayanıklıdır. Stebe girebilir.

Rüzgâra, hava kirliliğine ve dona karşı dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Yol şevlerinde ve maden rehabilitasyon sahalarında kullanılabilecek değerli bir türdür. Bitki, ilaç ve gıda sanayinde (aroma) kullanılır ⁽⁴⁾.

1. <https://pflaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Juniperus+oxycedrus>
2. Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin ağaç ve çalları (p. 82).
3. Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1, pp. 80-83). Edinburgh University Press.
4. <https://temperate.theferns.info/viewtropical.php?id=Juniperus+oxycedrus>
5. Huxley, A. (1992). The New RHS Dictionary of Gardening. MacMillan Press.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Bartmuy, İ. Naturalist. <https://www.inaturalist.org/observations/241161641>.

Yüksek alanlara uyum sağlayabilen çiçek güzelliği olan bir çalı...

Lonicera caucasica

Çakkana

Yaprağını döken, 3 m'ye kadar boylanabilen çalı formunda bir bitkidir. Sürgünleri tüysüzdür. Yapraklar eliptik veya yumurtamsı, 2-10x15 cm uzunluğunda, sivri uçlu, üst kısmı tüysüz veya çok seyrek tüylü, alt kısmı tüysüz, kısa saplı, üst yüzü yeşil alt yüzü grimsi yeşil renktedir. Çiçekler yaprak koltuklarından çıkmakta, pembemsi beyaz, 10-13 mm, tüylü veya tüysüz, dışbükey, Mayıs-haziran arasında açar. Sapı 6-14 mm uzunluğunda, yaprak saplarından daha uzundur. Olgun meyveleri siyah renkli, 5-10 mm çapındadır. Çalılıklarda, iğne yapraklı ya da yaprak döken ormanlarda, 500-2790 m yükseltiler arasında Kafkasya, Kuzeybatı ve Kuzey İran'da ve Türkiye'de Trabzon, Artvin, Kars, Muş ve Bitlis'de yayılış göstermektedir ⁽¹⁾.

3 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanda yetişir.

Nemli ortam tercih eder.

Geçirimli ve nemli toprak sever.

Ilıman iklimde yetişir.

Kentsel alanlardaki hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Ekolojisine uygun tüm yeşil alanlarda değerlendirilebilir. Yapraklarının antimikrobiyal ve antioksidan özellikleri ile ilaç sanayinde etkilidir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.

F1:Ahmet Demirtaş. https://www.florantolica.com/eukaria/gui/index_Photos.php?view=pic&f1=Lonicera%20caucasica.
F2:Mustafa Gökmen. <https://www.inaturalist.org/observations/38610575>.
F3:Mustafa Gökmen. <https://www.inaturalist.org/observations/38610575>.
F4:Ahmet Demirtaş. https://www.florantolica.com/eukaria/gui/index_Photos.php?view=pic&f1=Lonicera%20caucasica.

Taşlık ve kayalık alanlarda da yetişen, 2600 m yüksekliğe kadar çıkabilen bir çalı...

Lonicera nummulariifolia

Tavşançili

Yaprağını döken, 9 m'ye kadar boylanabilen çalıdır. Genç dallarının içi boş, üzeri tüylüdür. Yaprakları yumurtamsı-mızraksı, salgısız, küremsi, seyrek tüylü veya tüysüzdür. Çiçekleri, yaprak koltuk altından 2 çiçekli, çiçek sapları 1-3 mm, yaprak saplarından daha kısadır. Taç yaprakları soluk kremden koyu sarıya doğru, (10-)15-20 mm, tüylü, hafif dışbükeydir. Çiçeklenme zamanı Mayıs-haziran ayıdır. Meyveleri tüysüz veya seyrek tüylü, sarımsı renktedir (kuruyunca siyahımsıdır). Korunaklı kayalık yamaçlarda, 1000-2600 m yükseltilerde yayılış göstermektedir. Türkiye, Yunanistan, Girit, Lübnan, Kuzey Irak, İran ve Afganistan'da doğal olarak yayılır. Türkiye'de Kayseri, Kahramanmaraş, Tunceli, Bitlis, Isparta, İçel, Niğde, Adıyaman, Mardin ve Hakkari illerinde yayılış gösterir ⁽¹⁾.

9 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli yerleri sever. Yarı gölgeye de dayanabilir.

Orta derecede nemli bölgelerde gelişir.

Kumlu, tınlı, iyi drenajlı, taşlı ve kayalık topraklarda yetişir.

Ilıman iklimde yetişir.

Kentsel alanlardaki hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Sarıcı ve tırmacı özelliği nedeniyle dikey bahçelerde kullanılır.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.

F1:Lonicera nummulariifolia
Mustafa Gökmen. <https://www.inaturalist.org/observations/191840243>.
F2:Lonicera nummulariifolia
Mustafa Gökmen. <https://www.inaturalist.org/observations/191840243>.
F3:Lonicera nummulariifolia
Mustafa Gökmen. <https://www.inaturalist.org/observations/191840243>.
F4:Lonicera nummulariifolia
Mustafa Gökmen. <https://www.inaturalist.org/observations/40876668>.

Yaprak döken ağaçlar üzerinde sarı üzüm-
meyveleriyle dikkat çeken bir yarı parazit...

Loranthus europaeus

Ardıçburcu

50 cm'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ya da gölge alanlarda
kalan dallar üzerinde
yaşayabilir.

Fazla neme ihtiyaç duymaz, kuru
havalarda yaşayabilir.

Kestane, meşe gibi ağaçların
dallarını sever.

Aşırı sıcak ya da soğuk olmayan
ılımlı alanlarda yaşayabilir.

Tam bir kök yapısına sahip
olmadığı için konakladığı
bitkilerden daha az suya ve
besine ihtiyaç duyar ⁽⁴⁾.

Fazla suya ihtiyaç duymaz;
ancak su ihtiyacını konakladığı
bitkiden aldığı için susuzluğa
dayanıksızdır.

Konakladığı bitkilerin gelişimini azaltabildiği
için dikkat edilmesi gereken bir bitkidir ⁽⁵⁾.
Bundan farklı olarak meyvelerinin yaban
hayatındaki diğer canlı gruplarına besin
sağlaması, ekolojik döngüye katkı sağlaması
gibi olumlu kullanım alanlarına da sahiptir.

CC 1. Davis, P. H. (Ed.). (1962). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names-549404-1> [Erişim tarihi: 19/08/2024].
3. Ekim, T. (2012). Loranthus. Şu şifre: Biambilikler (2013). <http://www.biambilikler.org.tr> [Erişim tarihi: 15/08/2024].
4. Scaloni, M. C., & Wright, I. J. (2015). A global analysis of water and nitrogen relationships between mistletoes and their hosts: broad-scale tests of old and enduring hypotheses. Functional Ecology, 29(5), 1114-1124.
5. Jennings, S. C., & Callaway, R. M. (2002). Parasitic plants: parallels and contrasts with herbivores. Oecologia, 131(4), 479-489.
F1: Martin A. PRINZ <https://www.inaturalist.org/observations/19602464>.
F2: Martin A. PRINZ <https://www.inaturalist.org/observations/99995873>.
F3: Mustafa GÖKMEZ <https://www.inaturalist.org/observations/138568456>.
F4: Martin A. PRINZ <https://www.inaturalist.org/observations/91625584>.

8-10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları sever, gölgeye dayanamaz.

Nemli veya yarı nemli ortam sever.

Besince zengin, serin, kalkerli topraklarda yayılış gösterir.

Kışları ılıman ve yazları sıcak (nispeten kısa kuraklık dönemleri) olan ılıman iklimlerde yetişir.

Kentsel alanlardaki hava kirliliğine orta derece dayanıklıdır.

Kuraklığa orta derece dayanıklıdır.

Yaban hayatını desteklemek için kentsel alanlarda değerlendirilebilir. Meyvelerinden sirke yapılır.

1. İdozotic, M. (2018). Dendrology: Cones, flowers, fruits, and seeds. Academic Press.
2. Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.

F1: Mustafa Var
F2: İdozotic, M. (2018). Dendrology: Cones, Flowers, Fruits and Seeds. Dendrology: Cones, Flowers, Fruits and Seeds. Academic Press is an Imprint of Elsevier.
F3: İdozotic, M. (2018). Dendrology: Cones, Flowers, Fruits and Seeds. Dendrology: Cones, Flowers, Fruits and Seeds. Academic Press is an Imprint of Elsevier.
F4: İdozotic, M. (2018). Dendrology: Cones, Flowers, Fruits and Seeds. Dendrology: Cones, Flowers, Fruits and Seeds. Academic Press is an Imprint of Elsevier.

Yüksek bölgelerde yetişebilen, çiçek, meyve sonbahar renklenmesi ile güzel bir meyve ağacı...

Malus sylvestris

Yaban Elması

Yaprağını döken, 8-10 m'ye kadar boylanabilen çalı veya ağaçtır. Kabuk grimsi kahverengidir ve olgunlaştıkça pullar halinde biraz çatlaklıdır. Yapraklar, oval, kenarları dişli, 4-8 cm uzunluğunda, sırt kısmı tüysüz veya hafif tüylüdür. Çiçek 3-4 cm, hoş kokuludur. Taç yaprakları beyaz ya da pembe renktedir. Çiçek salkımı, terminalleri kısa sürgünler üzerinde, 4-7 çiçeklidir. Çiçeklenme zamanı nisan-haziran arasında olup, çiçekler yapraklarla birlikte açar. Meyveleri, sarımsı-yeşil, bazen güneşe bakan tarafı kırmızıya dönen, 2-3 cm çapında, sarkık, ince ve kısa saplıdır. Tadı ekşi, bazen acıdır. Çekirdeği kıkırdaksı, büyük ve tohumludur. Tohumları, açık kahverengi veya kahverengi, pürüzsüz, 6-7 mm uzunluğunda, 4 mm genişliğindedir ⁽¹⁾. Anavatanı Avrupa ve Batı Asya'dır. Türkiye'de 1100-1600 m yükseltiler arasında yayılış göstermektedir ⁽²⁾.

Pembe veya leylak renkli çiçekleri ile etkili, çok yıllık ve aromatik bir tür...

Micromeria myrtifolia

Boğumluçay

Gövdesi 10-45 cm arasında boylanabilen, odunsu tabanlı, çok yıllık ve aromatik bir bitkidir ⁽¹⁾. Orta yapraklar yumurtamsı-eliptik formda, 7-11 mm uzunluğunda ve 3-5,5 mm genişliğindedir. Kenarları darca kıvrık, yüzeyi havlı veya kısa tüylüdür. Ucu neredeyse sivri-keskince sivri, yaprak sapı ise yaklaşık 1 mm'dir. Çiçek kurulu genellikle gevşek, 10-20 cm uzunluğunda olup halkalar sıkı, küresel ya da yarı küresel dizilimlidir ^(1,2). Çiçekler çok sayıda ve ikincil bırıkteler çanak tüpüyle aynı uzunluktadır. Çanak silindirik, 3-3,5 mm, taç ise 5 mm uzunluğunda olup leylak veya pembe rengindedir ⁽²⁾. Meyve 1 x 0,3 mm boyutlarında, dikdörtgensi formdadır. Kayalık yamaçlar, orman açıklıkları ve çalılıklarda görülmektedir. Bitki doğal olarak Yunanistan ile İran arasında kalan bölgede yayılış gösterir ⁽³⁾.

10-45 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam güneş isteyen bir türdür ⁽⁴⁾.

Düşük nemli ortamlarda iyi gelişir ⁽⁴⁾.

İnce tekstürlü, iyi drene olmuş, özellikle kireçtaşı ve granitik kayalık, fakir topraklarda yetişir ⁽⁴⁾.

Yazları sıcak, kışları serin ve kısa süreli donlara dayanıklıdır ⁽⁴⁾.

Düşük besinli habitatlarda rekabet gücü yüksektir ⁽⁴⁾.

Kuraklık toleransı yüksektir ⁽⁴⁾.

Kaya bahçelerinde, taş yarıklarda ve kurakçıl peyzaj çalışmalarında tercih edilebilir.

1. Davis, P. H. (1972). Micromeria Bentham. Su eşder: Davis, P. H. (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt: 7, sayfa: 335-346. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. URL 1: <https://iocalitbilileri.com/content/micromeria-myrtifolia-bogumlu-cay/> (Erişim tarihi: 05.08.2025).
3. URL 2: http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php?sayfa=1&tax_id=7935 (Erişim tarihi: 05.08.2025).
4. URL 3: <https://floraeu.eu/taxon/overview/Micromeria%20myrtifolia> (Erişim tarihi: 01.08.2025).

F1: Ron FRUMKIN. <https://www.inaturalist.org/observations/266394568> (Erişim tarihi: 01.08.2025).
F2: Umur Nuri ERDOĞAN. <https://www.inaturalist.org/observations/275527905> (Erişim tarihi: 01.08.2025).
F3: URL 4: <https://povo.science.jaxa.org/taxon/um-bidip-ni.org/names:451831-1/other-data> (Erişim tarihi: 01.08.2025).
F4: Alexey P. SEREGIN. <https://www.inaturalist.org/observations/293389756> (Erişim tarihi: 01.08.2025).

Günümüzde özellikle konut bahçelerinde çok kullanılan şifalı bir meyve...

Morus alba

Ak Dut

15 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, yuvarlak taç yapısına sahip, büyük ve geniş taç yapabilen bir ağaçtır. 15 m'ye kadar boylanabilir. Sürgünleri parlak sarımsı hafif tüylü olup kesildiğinde süt kıvamında sıvı salgılar. Yapraklar kaba-yaprak kenarları dişlidir. Yaprak ince yapılı, parlak ve açık yeşil renklidir. Yaprak şekli farklılık göstermekte olup bazı yapraklar loplu iken bazıları lopsuzdur. Çiçekler salkım halinde, çiçek ekseninde birbirine çok yakın yerleşmiş çok sayıda çiçekten oluşan çoklu meyvedir. Meyve haziran ayında olgunlaşır ve silkeleme ile örtü üzerinde hasat edilir. Park ve peyzaj alanlarında hasat geciktirilirse zeminde kirlenme yapar. Beyaz dut, Güney Asya, Güney Avrupa, Yakın Doğu, Kuzey Afrika'da yayılmıştır. Ülkemizde yetişen dut ağaçlarının %95'i *Morus alba*'dır ⁽¹⁾.

Güneşli habitatları tercih eder.

Çiçeklenme döneminde sis ve nemden hoşlanmaz.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi toprakları tercih eder.

Uzun ve sıcak bir yaz periyodu ister.

Subtropik ve ılıman iklimlerde yetişir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Meyveler taze olarak tüketildiği gibi pekmez pestil, köme yapımında yaygın kullanılır. Yaprakları antioksidan madde miktarı çok zengin olup çay olarak içilir.

1. Ağaoğlu, Y. S., & Gerçekioğlu, R. (2013). Üzümsü meyveler. Tomurcukbağ Ltd. Şti. Eğitim Yayınları No: 1.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Uzun ömürlü, kuraklığa dayanıklı şifalı bir meyve...

Morus nigra

Kara Dut

Kışın yaprağını döken, yaygın ve sık dallı, yuvarlak taç yapısına sahip, büyük ve geniş taç yapabilen bir ağaçtır. 10 m'ye kadar boylanabilir. Gövde kısa, kuvvetli, koyu gri renktedir. Sürgünler koyu kahverengidir. Yeni sürgünleri parlak koyu yeşilimsi, tüylü olup kesildiğinde süt kıvamında sıvı salgılar. Yaprakları kaba, yaprak kenarları dişlidir. Yaprakları kalın koyu yeşil, 5-15 cm uzunlukta, genellikle 3-5 parçalı oval veya yuvarlağa yakındır. Meyveler koyu kırmızı-siyahımsı mor renklidir. Çiçekler salkım halinde, çiçek ekseninde birbirine çok yakın yerleşmiş çok sayıda çiçekten oluşan çoklu meyvedir. Meyve haziran ayında olgunlaşır. Orijini Transkafkasya ve Kuzey İran olup Akdeniz havzası ve Güneydoğu Amerika'da doğal olarak yetişmektedir. Meyveleri için ya da süs bitkisi olarak yetiştirilebilir. Uzun ömürlü bir ağaçtır ⁽¹⁾.

Güneşli habitatları tercih eder.

Çiçeklenme döneminde sis ve nemden hoşlanmaz.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi toprakları tercih eder.

Uzun ve sıcak bir yaz periyodu ister.

Subtropik ve ılıman iklimlerde yetişir.

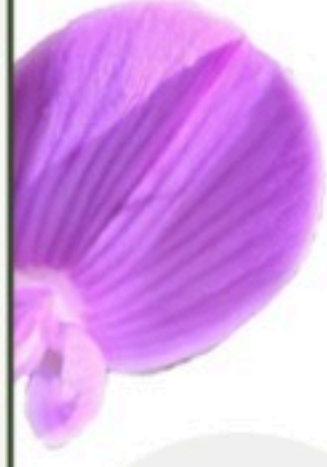
Kuraklığa dayanıklıdır.

Meyveler taze olarak tüketildiği gibi pekmez pestil yapımında kullanılır. Büyük ağaçlar oluşturduğu için iyi gölge yapar. Gölge ağacı olarak değerlendirilir.

1. Ağaoğlu, Y. S., & Gerçekioğlu, R. (2013). Üzümsü meyveler. Tomurcukbağ Ltd. Şti. Eğitim Yayınları No: 1.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Genel görünüşü ve çiçek güzelliği ile öne çıkan erozyon kontrolü için ideal bir çalı...

Onobrychis cornuta

Kuşkaçiran

50 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneş alan yerleri tercih eder.

Kuru veya soğuk ve kuru ortamları tercih eder.

Geçirgen, kayalık ve taşlık alanlarda sığ topraklarda gelişebilir.

Soğuk iklime sahip bölgelerde yetişebilir.

Fakir topraklarda yetişebilir ve soğuğa dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Özellikle erozyon kontrol amacıyla karayolu şevleri ve diğer yeşil alanlarda değerlendirilebilir.

1. <https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Onobrychis-cornuta>
2. Akkemik, Ü. (Ed.). 2018. Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalılar. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara. 684 s.

F1: Nasip Demirkuş <http://vanherbarium.yyu.edu.tr/flora/azortandir/onobrychis-cornuta/>
F2: Павел Лисовский, <https://www.inaturalist.org/photos/104230589>
F3: Eva Rencová <https://botany.cz/cz/onobrychis-cornuta/>
F4: Eva Rencová <https://botany.cz/cz/onobrychis-cornuta/>

Kayalık alanları seven dikenli bir bitki...

Ononis spinosa

Kayışkıran

Çok yıllık, 30-60 cm'ye kadar boylanabilen dikenli bir bitkidir. Gövde dik ya da yükselici, stolonsuz, salgı tüylü veya çıplaktır. Üst gövde yaprakları sıklıkla tek yapraklı diğerleri üç yapraklı, yumurtamsı-dikdörtgenimsidir. Çiçekler kısa saplı ve salkım halindedir. Çanak yapraklar 5-11 mm uzunlukta ve çan şeklindedir. Taç yapraklar 6-15 mm, pembe nadiren beyazdır. Meyve yumurtamsı şekilli ve salgı tüylüdür. Tohumlar 2 mm, dairesel şekillidir⁽¹⁾. Mayıs-temmuz aylarında çiçeklenir. Taşlık yamaçlar, bağlar, ekili arazilerde ve 1-2250 m yükselti aralığında yetişir⁽¹⁾. Dünya'da; Balkanlar, Kıbrıs, Batı Suriye ve İran'ın batısında yayılır⁽¹⁾. Türkiye'de; Ege, Akdeniz ve Karadeniz Bölgeleri, Ergene, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars bölümlerinde yayılış gösterir (1,2).

30-60 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam ışık bitkisidir⁽³⁾.

Nemli koşulları tercih eder⁽³⁾.

Tınlı topraklarda yetişir. Geçirgen ve nemli toprakları tercih eder⁽³⁾.

Ortam sıcaklığı -15°C üzerindeki bölgelerde yaşayabilir⁽³⁾.

Orta derecede soğuğa dayanıklı olup fazla sulanmaya karşı hassastır⁽³⁾.

Kurağa dayanıklıdır⁽⁴⁾.

Kaya bahçelerinde ve doğal görünümü peyzajlarda kullanıma uygundur⁽⁴⁾.

1. Huber-Morath, A. (1970). Ononis L. Su eserde: Davis, P.H. (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt 3, sayfa: 373. Edinburgh: University Press, Edinburgh.
2. Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., Başbağ, M.Y. (2012). Türkiye Bitkileri Listesi: Damarlı Bitkiler, sayfa: 483. Neşihat Gökyiğit Botanik Bahçesi, Yayını, İstanbul.
3. URL 1. <https://evrimagaci.org/tur/ononis-spinosa-987?rsltid=AfmOoo-cioVgW0w8IO95WV066ScduVedkC5DuM7See2Ryp5eH45> (Erişim tarihi: 18.07.2025)
4. URL 2. https://www.picturethisai.com/care/Ononis_spinosa_subsp_hircina.html (Erişim tarihi: 18.07.2025)

F1: Alexandra HALASZ <https://www.inaturalist.org/observations/300180679> (Erişim tarihi: 18.07.2025)
F2: Daniela DIVEȘNE <https://www.inaturalist.org/observations/299515471> (Erişim tarihi: 18.07.2025)
F3: giosou-pasalou <https://www.inaturalist.org/observations/299466900> (Erişim tarihi: 18.07.2025)
F4: Sergio IBARRA <https://www.inaturalist.org/observations/298657879> (Erişim tarihi: 18.07.2025)

Kayalık alanlarımızın pembe-beyaz süsü...

Onosma alborosea

Kaya Emceği

Gövdesi 10-20(-25) cm boyolanabilen dik veya yükselici, yatık kısa tüylü, çok yıllık bir bitkidir. Yapraklar 25-60 x 6-12(-15) mm, ters yumurtamsı-dikdörtgenimsi şekillidir. Çiçeklenme tek tek veya daha fazla salkım şeklindedir. Çanak yapraklar 14-16 mm, genellikle meyvede az kıvrımlı, loplar doğrusal-mızraklı, yoğun tüylü, tüyler tabana yakın yatık kılsı tüylüdür. Taç yapraklar başlangıçta beyazımsı, pembe veya mor ve son olarak mavimsi-mor veya yoğun mor renkli olup, 18-30 mm uzunluğunda, ince uzun boru veya çan şeklindedir. Çiçeklenme nisan ve temmuz aylarında gerçekleşir. Dünyada Suriye, Batı Irak ve İran'da yayılış göstermekte⁽⁴⁾ olup Türkiye'de Amasya, Kastamonu, Antalya, Erzincan, Bitlis, Kahramanmaraş, Adana ve Kayseri'de yayılış gösterir.

10-20 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneş ışığını sever, ancak kısmi gölgeye de tolerans gösterebilir⁽³⁾.

Orta nemli ya da kurak yerleri tercih eder⁽³⁾.

İyi drene olan toprakları tercih eder. Genellikle kumlu veya tınlı, nötr veya hafif alkali topraklarda iyi gelişir.

Optimum sıcaklık 15-25°C arasındadır ancak -3,9°C'ye kadar soğuğa dayanıklıdır⁽³⁾.

Kireçtaşı kayalık⁽¹⁾.

Soğuk ve kuraklığa dayanıklıdır⁽³⁾.

Pek çok tıbbi özelliğe sahip olduğu ortaya konmuştur⁽²⁾.

1. Riedl, H. (1978). Onosma L. Şu eserde: Davis, P.H. (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt: 6, sayfa: 326-409. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. Özcan, K., Acet, T. (2024). Endemik Onosma nana DC'nin Kimyasal Bileşimi, Antimikrobiyal, Antitoksik ve Enzim İnhibisyon Aktivitesinin Araştırılması. Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi, 14(2): 982-996.
3. URL 1. <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=ANTALYA> (Erişim Tarihi: 10.08.2025)
4. URL 2. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:119521-1> (Erişim Tarihi: 10.08.2025)
F1: URL 3. <https://www.naturalis.org/observations/241930055> (Erişim Tarihi: 10.08.2025)
F2: URL 2. <https://turkiyebitkileri.com/foto9C456Fraf-galerisi/boragina-cvse-hodangiller/onosma-emzikotu/onosma-alborosea.html> (Erişim Tarihi: 10.08.2025)
F3: URL 3. <https://turkiyebitkileri.com/foto9C456Fraf-galerisi/boragina-cvse-hodangiller/onosma-emzikotu/onosma-alborosea.html> (Erişim Tarihi: 10.08.2025)
F4: Jabbar, A. A. (2021). Onosma mutabilis: Phytochemical composition, antioxidant, cytotoxicity, and acute oral toxicity. Food Science & Nutrition, 9, 5755-5764. <https://doi.org/10.1002/fsn3.2544>.

Beyaz çiçekli kurakçıl bir bitki...

Onosma rascheyana

Van Emceği

Gövde dik, 12-25(-30) cm, yatık kısa tüylü bir bitkidir. Yapraklar 20-40 x 3-8 mm, kısa tüylü, küt veya hafif sivri uçludur. Kenarları kıvrık, tabanda kaşık şekilli, gövde yaprakları genellikle daha geniş, sapsız ve geniş tabanlıdır. Çiçek durumu çiçeklenmeden sonra uzayan başçık şeklinde bir adet terminal daldan oluşur. Çanak yapraklar çiçekte 12-25 mm, meyvede 22-25(-29) mm, loplar şerit-mızrak şekillidir. Taç yapraklar başlangıçta ten renginden kırmızımsı turuncuya ve sonra maviye dönüşür, 20-25 mm uzunlukta ve tüysüzdür. Çiçekler nisan-temmuz ayları arasında açar. Dünya üzerinde Suriye, Irak, İran ve Türkiye'de yetişir. Ülkemizde Elazığ, Erzincan, Van, Hatay, Gaziantep, Siirt ve Hakkari'de yayılışa sahiptir^(1,2).

15-25 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneş ışığını sever, ancak kısmi gölgeye de tolerans gösterebilir⁽³⁾.

Orta nemli ya da kurak yerleri tercih eder⁽³⁾.

İyi drene olan toprakları tercih eder. Genellikle kumlu veya tınlı, nötr veya hafif alkali topraklarda iyi gelişir.

Optimum sıcaklık 18-23°C arasındadır, -3,9°C'ye kadar soğuğa dayanır⁽³⁾.

1000-2650 m arasında kireçtaşı ve magmatik yamaçlar, steplerde yayılır⁽¹⁾.

Soğuk ve kuraklığa dayanıklıdır⁽³⁾.

Tıbbi açıdan antioksidan, mide rahatsızlıkları gibi pek çok şifa özelliği vardır⁽⁴⁾.

1. Riedl, H. (1978). Onosma L. Şu eserde: Davis, P.H. (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Cilt: 6, sayfa: 326-409. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. URL 1. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:119793-1> (Erişim Tarihi: 25.07.2025)
3. URL 2. <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=HATAY> (Erişim Tarihi: 25.07.2025)
4. Özcan, K., Acet, T. (2024). Endemik Onosma nana DC'nin Kimyasal Bileşimi, Antimikrobiyal, Antitoksik ve Enzim İnhibisyon Aktivitesinin Araştırılması. Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi, 14(2): 982-996.
F1: URL 3. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:119793-1> (Erişim Tarihi: 25.07.2025)
F2: URL 3. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:119793-1> (Erişim Tarihi: 25.07.2025)
F3: URL 3. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:119793-1> (Erişim Tarihi: 25.07.2025)
F4: URL 3. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:119793-1> (Erişim Tarihi: 25.07.2025).

50 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları sever.

Kurak yerleri tercih eder.

Killi-milli toprakları tercih eder⁽³⁾.

Oldukça değişken sıcaklıklarda yetiştirilebilir.

Kuraklığa dayanıklı, çevresel şartlara karşı geniş toleranslıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Hoş çiçekleri nedeniyle peyzajda kullanılabilir⁽⁴⁾.

1. Ietswaart, J.H. (1982). Origanum L. Su eserinde: Davis, P. H. (Ed.), Flora of Turkey and East Aegean Islands, cilt:7, sayı: 297-313. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. URL 1. <http://194.27.225.163/yasin/tubivers/index.php?sayfa=3&tax-id=7869> (Erişim Tarihi: 04.09.2025).
3. Bayar, F. U. ve Çınar, O. (2020). Kültür koşullarında yetiştirilen farklı Origanum spp. türlerinin bazı verim ve kalite parametreleri. Derim, 37(1): 10-17.
4. Pouya, S. ve Demir, S. (2017). Peyzaj Mimarlığında Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Kullanımı. Journal of International Social Research, 10: 54.

Origanum acutidens

Zemul

Kuraklığa dayanıklı, tıbbi aromatik değere sahip bir bitki...

Yarı çalı, 50 cm'ye kadar boylanabilen bir bitkidir. Yan dallar gövdede 10 çift ve 15 cm'ye kadar uzar. Yapraklar kısa saplı, 5–30 mm, küt uçlu, mavimsi renktedir. Brakteler yarı dairesel, ters yumurtamsı veya eliptik, 7–22 mm, sivri ya da küt uçlu, sarımsı yeşil, nadiren morumsudur. Çiçek ana eksen 2–12 çiçek taşır. Çanak yapraklar 5–7,5 mm; üst dudak geniş üçgen-oval ya da üçgen; alt dudak üst dudak kadar uzun, dar üçgen ve sivri dişlidir. Taç yapraklar beyaz veya pembemsi, 10–16 mm'dir. Üst filamentler 2 mm'ye, alt filamentler 10 mm'ye kadardır. Çiçeklenme haziran–ağustos aylarında gerçekleşir⁽¹⁾. Doğu Anadolu ve kısmen Doğu Karadeniz'de, kireçli-kireçsiz kayalarda, yamaçlarda, 1000–3000 m yükseltilerde yayılır⁽²⁾.

Toprak stabilizasyonuna katkı sağlayan dikenli bir çalı...

Paliurus spina-christi

Karaçalı

Kışın yaprağını döken, 2-4 m arası boy yapan, gevşek formlu bir çalıdır. Dallar esnek ve aşırı dikenlidir. Basit oval formda yapraklarında dipten gelen 3 damar belirgindir. Mayıs-temmuz arası sarı renkli, hafif kokulu çiçekler oluşturur. Çiçek kurulu salkım şeklindedir. Meyveler küresel formda ortada geniş bir kanatla çevrilidir ve 2-2.5 (-3) cm çaptadır ⁽¹⁾. Meyveler önceleri sarımsı yeşil daha sonra kahverengi renkte, yassı, sert ve kuru bir görünümündedir ^(1,2). Dünya üzerinde Güney Avrupa'dan (Fas, İspanya) Batı Asya'ya kadar (Tacikistan) yayılmakta, Türkiye'de ise doğal olarak 1400 m yükseltiye kadar yetişmektedir. Yavaş veya orta düzeyde büyüme hızına sahiptir. Böceklerle tozlaşmakta olup iyi bir nektar kaynağıdır ⁽³⁾.

2-4 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli veya yarı gölge yerleri tercih eder.

Kuru veya nemli ortamları tercih eder.

İyi drene edilmiş, hafif asitliden çok alkali topraklara kadar birçok alanda gelişebilir ⁽⁴⁾.

Ortam sıcaklığı -20 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Kentsel hava kirliliğine dayanıklıdır. Kuraklık koşullarına karşı toleranslıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Canlı çit uygulamaları ve erozyonla mücadele için uygun bir türdür. Meyveler çiğ veya kurutulmuş olarak yenilebilir özelliğindedir ⁽⁴⁾. Tıbbi amaçlarla sıklıkla kullanılır.

1. Davis, P. H. (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 2, p. 523). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. Akkemik, Ü. (2014). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3. Hacıoğlu, M., Kara, Y., Özlü, A., Emir, Ö., & Kaya, S. (2019). Karaçalı (Paliurus spina-christi Mill.) balının karakteristik özellikleri. U. An D. J. Bee J., 19(1), 69-81.
4. <https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Paliurus+spina-christi&text=it%20can%20grow%20in%20semi%20and%20can%20tolerate%20drought>

F1: <https://www.inaturalist.org/observations/46398821>
F2: <https://www.inaturalist.org/observations/194913369>
F3: <https://www.inaturalist.org/observations/180945952>
F4: <https://www.inaturalist.org/observations/46398821>

Yaz sonu açan sarı çiçekleri ile yüksek dağ yamaçları bitkisi...

Phagnalon kotschy

Tel Bozçalı

Aşırı soğuk ve kurak dönemlerde kısmen yaprak döken (yarı herdemyeşil), 20-25 cm'ye kadar uzayabilen çok yıllık bir bitkidir. Yapraklar ters mızraklı, tam kenarlı, 2-5 × 0,3-1,5 cm, sivri uçludur ve tabanda daralır. Çiçekler dalların uçlarında 1-6 adet halinde bulunmakla birlikte, 5-7 mm genişlikteki involukrumu mızraklı-sivri uçlu, 6 × 0,7 mm'ye kadar ulaşan, ince tüylü ve salgılı filarilerden oluşur; taç yaprakları 4,5-6 mm uzunluğundadır. Ağustos ayında küçük sarı renkte açar. Meyveleri yaklaşık 1,5-1,75 mm uzunluğunda, ince beyaz tüylü ve 6-7 sıralıdır. Kaya yarıkları ve yamaçlarda görülür ^(1,2). Doğal olarak Türkiye'nin güneydoğusundan Lübnan'a ve İran'a kadar uzanır ⁽³⁾. 1760-2135 m yükseltilerde yayılış gösterir ⁽²⁾. Türkiye'de Hakkâri, Siirt ve Van illerinde doğal yayılış gösterir ^(2,3).

20-25 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam güneş sever.

Düşük nemli ve kuru koşullarda yetişebilir.

Taşlı, kayalık ve iyi drene topraklarda yetişebilir.

Karasal-yüksek dağ ikliminde yetişir, soğuğa dayanıklıdır.

Kirli ortamlara hassastır. Doğal, bozulmamış habitat ister.

Kuraklığa oldukça yüksek toleranslıdır.

Doğal dağ florasında değerlendirilebilir.

1. Grierson, A. J. C. (1975). Phagnalon Cass. Şu Eserde: Davis, P. H. (Ed.), 1982. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt:5, sayfa: 78-79. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. TÜBİTAK, <http://194.27.225.161/yasin/hubves/index.php?sayfa=1&taxid=4727> (Erişim tarihi: 16.08.2025).
3. Royal Botanic Gardens Kew. Plants of the World Online, <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:237566-1> (Erişim tarihi: 16.08.2025).

F1: https://www.inaturalist.org/taxa/854324-Phagnalon-kotschy/browse_photos (Erişim tarihi: 16.08.2025).
F2: https://www.inaturalist.org/taxa/854324-Phagnalon-kotschy/browse_photos (Erişim tarihi: 16.08.2025).
F3: https://www.inaturalist.org/taxa/854324-Phagnalon-kotschy/browse_photos (Erişim tarihi: 16.08.2025).
F4: https://www.inaturalist.org/taxa/854324-Phagnalon-kotschy/browse_photos (Erişim tarihi: 16.08.2025).

Ülkemizde en yüksek rakımlara dayanıklı kanaatkar bir çam türü...

Pinus sylvestris

Sarıçam

20-25 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Herdemyeşil, 20-25 (-40) m boy ve 6-8 m çap yapabilen, gençken konik, yaşlanınca yaygın formu bir ağaçtır. Gövde, sarı-açık kahve renklidir. İğne yaprakları 3-8 cm uzunluğunda, batıcı, mavi-yeşil renkte ve eksen etrafında kıvrıktır. Kozalakları yaklaşık 7 cm uzunluğunda ve 3,5 cm çapında, oval formu, dip tarafı çarpık konik biçimindedir ⁽¹⁾. Dünyada Avrupa'dan Kafkasya'ya kadar yayılır. Türkiye'de Kuzey Anadolu, İç Batı Anadolu, Yukarı Fırat, Bolu, Sinop, Sivas, Artvin, Kütahya ve Erzincan yörelerinde 100-2100 (-2500) m'ler arasında güney yamaçlarda doğal olarak yayılış gösterir ⁽²⁾.

Güneşli alanları tercih eder.

Hava nemi yüksek yörelerde yetişir.

Hafif kumlu balçık topraklarda yetişir.

-45 °C'ye dayanabilir.

Kent iklimine, gölgeye, rüzgara, soğuğa ve dona dayanır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Yaprak, tohum reçinesi tıbbi alanda değerlendirilir ⁽³⁾. Kurak yamaçların ve kumul alanların ağaçlandırılmasında kullanılır.

1. Pamay, B. (1993). Bitki Materyali I, Ağaç ve Ağaççıklar. Orhan Ofset, İstanbul.
2. Davis, P.H. (ed.), 1965. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol. 1. Edinburgh: Edinburgh University Press.
3. Johnson, C.P. (1862). The Useful Plants of Great Britain, William Kent & Co., 23, Paternoster Row, London.

F1: https://www.inaturalist.org/observations?taxon_id=58722&user_id=rm_gokmen
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

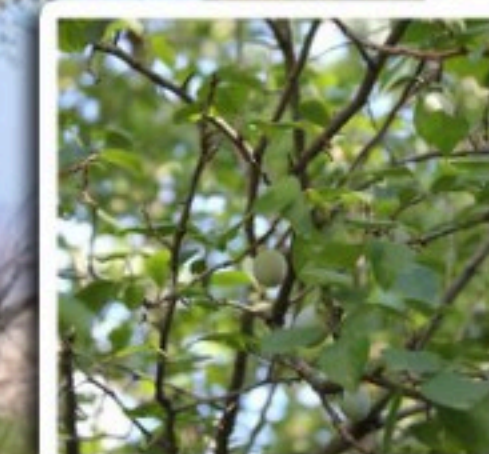

İlkbaharda açan beyaz çiçeklerinin ardından olgunlaşan mor meyveleri ile zorlu iklim koşullarına dayanıklı bir erik türü...

Prunus divaricata

Yunus Eriği

Kışın yaprağını döken, 10 m'ye kadar boylanabilen, çalı ya da küçük bir ağaçtır. Kabuklar koyu kahverengi, dikenli ya da dikensizdir ⁽¹⁾. Sürgün ve tomurcukları çıplaktır ⁽²⁾. Yapraklar 4-6 x 2-4 cm, yumurtamsı, ince küt dişli, üst kısmı çıplaktır. Yaprak sapı 2 cm'ye uzayabilir ve salgısızdır. Çiçeklenme yapraklanmadan önce olur, çiçekler beyaz renkte ve 2,5 cm çapındadır. Çiçek sapları 2 cm'ye kadardır ⁽¹⁾. Nisan ve mayıs ayları arasında çiçek açar ⁽³⁾. Meyve çekirdekli, sulu ve sarkık formda, küre şeklinde, oval ya da yumurtamsı, 1,5-3 cm çapındadır ⁽¹⁾, sarı, kırmızı ya da mor renge kadar farklı renklerde olabilir. Çekirdek düz ya da pürüzlüdür ⁽²⁾. Orta Asya'nın çeşitli bölgelerinde doğal olarak bulunur. Ülkemizde orman içi açıklıklarda, bozkırlarda, taşlık yamaçlarda, deniz kenarından 2450 m yükseltilere kadar yayılır ⁽¹⁾.

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık ister.

Neme toleransı değişkendir.

Nemli toprak özelliğini sevmeyiz.

Güneşli yazları sever.

Adaptasyon kabiliyeti geniştir.

Kuraklığa orta derecede dayanıklıdır.

Ağaç formu ve çiçek yapısı için peyzaj alanlarında kullanılır.

1. Özçalışkan, R., Ünal, A., 2003. Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fak. Yay. No: 553 İzmir.
2. Anonim, 2024. <https://www.florantolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Prunus-divaricata>

F1: https://www.florantolica.com/eukaria/imag-es/640X480/003/xo368_A.jpg
F2: https://www.florantolica.com/eukaria/imag-es/640X480/003/xo368_1600231821.jpg
F3: https://www.florantolica.com/eukaria/imag-es/640X480/003/xo368_O.jpg
F4: <https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/buds-flowers-purple-leaved-prunus-pissardii-2045383895>

8 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Hafif gölgede başarılı olur; ancak güneşli bir yerde daha iyi meyve verir⁽⁴⁾.

Orta derecede nemli havalarda iyi gelişir. İyi bir hava sirkülasyonu sağlanmış ortamlarda daha sağlıklı olur.

Çok asitli turbalar hariç tüm topraklarda başarılı olur⁽¹⁾. Tınlı topraklarda gelişir.

Soğuk dayanıklılığı -28,8 ile -26,1 °C'ye kadar varabilir⁽²⁾.

Rüzgâra karşı ve hava kirliliğine karşı oldukça dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Bitki, yerel kullanım için yiyecek, ilaç ve malzeme kaynağı olarak yabancı olarak hasat edilir. Bazen hayvan geçirmez bir bariyer veya çit olarak yetiştirilir ve yerel ormanların restorasyonu için öncü olarak kullanılabilir⁽¹⁾.

1. <https://temperate.thefems.info/viewtropical.php?id=Prunus+spinosa>
2. <https://www.vdberk.nl/bomen/prunus-spinosa/>
3. Davis, P. H. (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
4. Bear, W. J. (1981). Trees and shrubs hardy in Great Britain (Vols. 1-4 & Supplement). Press.
5. <https://www.ebbsen.nl/nl/treeebbsen/prunus-spinosa/>
search%5B0%5D=Prunus%20spinosa

F1: Mustafa VAR
F2: Ricardo Martínez HERNÁNDEZ, Inaturalist, <https://www.inaturalist.org/observations/235085435>
F3: <https://www.inaturalist.org/observations/235094917>
F4: Mustafa VAR

Ekşi meyveleriyle hem insanlara hem de yaban hayatına besin sağlayan, sert ve dayanıklı bir bitki türüdür...

Prunus spinosa

Çakal Eriği

Kışın yaprak döken, 8 m'ye kadar boylanabilen, dikenli çalı veya küçük bir ağaçtır⁽¹⁾. Kabuğu ve dalları kahverengi ve dikenlidir⁽²⁾. Yapraklar 5 x 2,5 cm ebatlarında, ters yumurtamsı veya elips şeklinde, küt dişli-tırtıklı, üst yüzü çıplak, alt yüzü sürekli tüylüdür. Yaprak sapı 1 cm'ye kadar olabilir. Beyaz renkli çiçekler yapraklanmadan önce oluşur. Çanak yapraklar 1,5 cm çapında, 1 cm'ye kadar saplı, tüylü ve kirpiklidir⁽³⁾. Gösterişli çiçekler mart ayında açar⁽²⁾. Sert çekirdekli meyveler dik, küre şeklinde, 10-15 mm çapında, mavimsi-siyah renkte, ekşi, pürüzsüz veya hafif pulludur⁽³⁾. Avrupa, Batı Asya ve Kuzey Afrika'nın çeşitli bölgelerinde yayılış gösterir. Ülkemizde çalılıklarda ve sahilden 1700 m yükseltilere kadar yayılır⁽³⁾.

Sıcak ve kurak alanlara uyumlu dekoratif bir bitki...

Pterocephalus pinardii

Yurt Cücükotu

Bodur, yastık formu, çok yıllık bir bitkidir. Gövdeler 1-4 cm boyunda, odunsu gövde tabanından çıkar. Yapraklar 10-20 mm boyunda, dikdörtgenimsi, yumurtamsı-mızraksı, keçemsi, derin loplu, saplıdır. Loplar tam kenarlı ya da 2-4 dişlidir. Çiçek sapları seyrek yumuşak ve uzun tüylü, yapraklardan uzun, tek başlıklardır. Fillariler 8-12 mm boyunda, mızraksı, seyrek tüylü, taç yapraklardan kısadır. Taç yapraklar pembe, leylak veya mor rengindedir. Küçük brakteler 4-5 mm boyunda, seyrek tüylü; korona genişçe dişli ve tüylüdür. Çanak yapraklar 9-12 mm boyunda, 14-21 adet ve tüylüdür. Haziran-ağustos aylarında çiçeklenir. Kalkerli taşlık yamaçlarda; 1000-2800 m yükseltilerde yetişir. Yunanistan ve ülkemizde Güney Marmara, Orta Karadeniz, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Yukarı Fırat bölümleri ve Akdeniz bölgesinde yayılış gösterir^(1,2,3).

1-4 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Işık seven bitkidir⁽⁴⁾.

Nemli koşulları tercih etmez.

İyi drene edilmiş toprakları tercih eder.

Orta Avrupa'nın güneyindeki sıcak alanlarda yetişir.

Soğuk havalara duyarlı olduğundan, aşırı don koşullarına maruz kalmamalıdır.

Ortama adapte olduktan sonra kuraklığa dayanıklıdır.

Şehir içi, kaya, çakıl ve eğimli bahçelerde; saksı ve doğal görünümü peyzajlarda kullanıma uygundur.

1. Matthews, V.A. (1972). Pterocephalus Vahl, ex Adanson. Şu eserde: Davis, P.H. (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt: 4, sayfa: 621-625, Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., Bubaç, M.Y. (2012). Türkiye Bitkileri Listesi: Damarlı Bitkiler, sayfa: 319, Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi, Yayın, İstanbul.
3. Euro+Med Plantbase: https://euplatformed.org/cdm_dataportal/tax-on/4424f69e-62bb-4c7b-8856-e392662acd08 (Erişim tarihi: 12.07.2025).
4. FloraVeg.EU: <https://floraveg.eu/taxon/overview/Pterocephalus%20pinardii> (Erişim tarihi: 12.07.2025).
F1: Mehmet ÇELİK, <https://www.inaturalist.org/photos/259581928> (Erişim tarihi: 12.07.2025).
F2: Mehmet ÇELİK, <https://www.inaturalist.org/photos/259581772> (Erişim tarihi: 12.07.2025).
F3: Mehmet ÇELİK, <https://www.inaturalist.org/photos/259581923> (Erişim tarihi: 12.07.2025).
F4: Mehmet ÇELİK, <https://www.inaturalist.org/photos/259581925> (Erişim tarihi: 12.07.2025).

6 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder, gölgede gelişemez.

İyi drene edilmiş nemli ortamlarda iyi gelişir.

Hafif asidik, nötr ve bazik, alkali ve derin toprakları tercih eder.

-5° C'ye dayanabilir.

Orta miktarda dona dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Bitkinin tüm kısımları tanen içerir. Palamutları bir çok kültürde geleneksel tıpta değerlendirilir⁽³⁾. Peyzajda gölge ağacı olarak tek ya da grup kullanımlarında etkilidir.

1. Davis, P.H. (ed.), 1978. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol. 7. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Yılmaz, F. (1984). Türkiye meşeleri: teşhis kılavuzu. Yenilik Basımevi.
3. Şöhretoglu, D., Ekizoglu, M., Kılıç, E., & Sakar, M. K. (2007). Antibacterial and antifungal activities of some Quercus species growing in Turkey. FABAD Journal of Pharmaceutical Sciences, 32(3), 127.

- F1: Mustafa GÖKMEN, <https://www.inaturalist.org/observations/38174853>
F2: Mustafa GÖKMEN, <https://www.inaturalist.org/observations/38174853>
F3: Mustafa GÖKMEN, <https://www.inaturalist.org/observations/38174853>
F4: Mustafa GÖKMEN, <https://www.inaturalist.org/observations/89766192>

Yuvarlak tepe tacı yapan çalı, küçük bir ağaç...

Quercus brantii

Karamişe

Kışın yaprağını döken, 6(-10) m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak tepe tacı yapan çalı veya küçük bir ağaçtır. Gövde kabuğu gri renkli ve pürüzsüzdür. Genç sürgünler yoğun sarımsı tüylüdür tomurcuklar oval şekilli yaklaşık 4mm ve tüylüdür. Yaprakları 10(-13) x 3-6 cm boyutlarında, oval dikdörtgen-yumurtamsı şekilli ve kenarları dişlidir. Meyve kadehi yarı küre biçiminde 25-30 mm çapında ve kısa saplıdır (4-5 mm). Kadeh palamutun 1/3'ünü veya yarısını içine almıştır^(1,2). Dünya üzerinde coğrafi yayılımı, Türkiye, Kuzey Suriye, Kuzey Irak, Batı ve Güney İran'dır. Türkiye'de Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde, Malatya, Elazığ, Siirt, Bitlis, Maraş, Urfa, Diyarbakır, Mardin ve Hakkari yörelerinde, 350-1700 m yükseltiler arasında, kalkerli eğimli alanlarda diğer doğal meşe türleri ile birlikte doğal yayılım gösterir⁽¹⁾.

Dünyada en geniş yayılımını Türkiye'de yapan kanaatkâr bir Meşe türümüz...

Quercus cerris

Saçlı Meşe

Kışın yaprağını döken, tepe tacı yuvarlak, boyu 30 m'ye kadar ulaşan bir ağaçtır. Yaşlı bireylerde kabuklar derin çatlaklı, grimsi-beyaz renklidir. Yapraklar sığ ya da derin loplu (iki varyetesinin ayırım özelliği) şekil bakımından farklıdır ve lopların uçları kılıksız sonlanır. Başta yaprak özelliklerine dayalı birçok lokal formu da bulunmaktadır. Yaprak sapı 2 cm'ye kadar olabilir. Kısa ve kalın bir sapta yer alan palamudun kadehinde saç şeklinde uzamış tırnaklar bulunur ve bitki, Türkçe adını buradan alır. Meyveler 2 yılda ve ağustos-eylül aylarında olgunlaşır. Dünya'da Yunanistan, Kıbrıs, Filistin, Transkafkasya, İran, Irak ve Türkiye'de genellikle Anadolu'nun iç kesimleri hariç, Trakya, Kuzey, Batı ve Doğu Anadolu'da 150-1850 m yükseltiler arasında yayılım göstermektedir^(1,2,3).

Yarı gölge ve güneşli habitatlarda yetişir.

Nem isteği kısmen yüksektir.

Hafif ıslak, drenajlı topraklarda yetişir. Balçıklı, tuzlu ve kireçli toprakları yeğler.

Ilıman iklim, güneşli ve kuru yamaçları sever. Soğuğa mutedil derecede dayanır.

Rüzgâra, dona ve kentsel alanlarda hava kirliliğine dayanıklıdır.

Derine giden kazık kökleri ile kurağa dayanıklıdır.

Odunu dışında, tohumları hayvan yemi olarak değerlendirilir.

1. Davis, P.H. (Ed.), (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2. Öztürk, S. (2013). Türkiye meşeleri teşhis ve tanı kılavuzu. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Tasarım Baskı CTA Ltd.
3. Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., & Babaoğlu, M. T. (Eds.). (2012). Türkiye bitkileri listesi (damarlı bitkiler). Nezzahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayını.

- F1: Salih TERZİOĞLU
F2: <https://www.inaturalist.org/observations/38174853>
F3: Salih TERZİOĞLU
F4: <https://www.inaturalist.org/observations/89766192>

Peyzaj ve endüstri için önemli, küçük bir ağaç...

Quercus infectoria

Mazi Meşesi

1-4 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken ya da yarı herdemyeşil, boyu 1-4 m, nadiren 10 m'ye kadardır. Yaşlı gövde kabukları çatlaklıdır. Kenarları çoğunlukla ondüleli olan yaprakları, 4-8 testeremsi loplu veya tam kenarlıdır. Derimsi sertlikte yaprakların 10x4,5 cm boyutlarında, yumurta veya dar dikdörtgensi şekillerdedir. Bir yılda olgunlaşan meyvelerin 2/3'lük kısmı kadeh içinde kalır. Meyve sapsızdır, nadiren 5-10 mm sap görülebilir. Mazi arısının etkisiyle tomurcukta oluşan "Mazi" adlı patolojik oluşumlar çok karakteristiktir. Genellikle Anadolu'nun iç kesimleri hariç, Trakya, Kuzey, Batı ve Doğu Anadolu'da 150-1850 m yükseltiler arasında yayılmaktadır. Dünya'da Yunanistan, Kıbrıs, Filistin, Transkafkasya, İran ve Irak'ta yayılış gösterir^(1,2,3,4).

Yarı gölge ve güneşli habitatlarda yetişir.

Düşük nemli ve nemsiz alanları yeğler.

Humusça fakir, kumlu balçık derin toprakları sever. Taşlı ve kuru topraklara da uyumludur.

Ilıman ve yarı nemli iklimlerde yetişir.

Soğuğa kısmen, donlara mutedil derecede dayanır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Rüzgâr perdesi olarak kullanılır. Ayrıca uzun süre yapraklı olması sebebiyle toz ve gürültü perdesi olarak da kullanılır. Mazıları tanen bakımından zengindir. Deri tabaklamada kullanılır.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2. Öztürk, S. (2013). Türkiye meşeleri teşhis ve tanı kılavuzu. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Tasarım Baskı CTA Ltd.
3. Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., & Babaç, M. T. (Eds.). (2012). Türkiye bitkileri listesi (damarlı bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayın.
4. Nuh'un Gemiisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı (2024). Tarım ve Orman Bakanlığı Milli Parklar Genel Müdürlüğü Verileri.

- F1: <https://www.anitaclargovtr/detail/mazi-mesesi-quercus-infectoria/332>
F2: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:924449-1>
F3: Salih TERZİOĞLU
F4: Salih TERZİOĞLU

Kuraklığa ve aşırı rüzgara dayanıklı, kazık kök yapan güzel bir meşe türü...

Quercus libani

Lübnan Meşesi

Kışın yaprağını döken ya da yarı herdemyeşil, çalı veya 12 m'ye kadar boylanabilen küçük bir ağaçtır. Kabuklar yaşlı bireylerde kırmızımtırak-gri renkli ve belirgin çatlaklıdır. Genç sürgünler kırmızımsı-kahverengi, önce tüylü-sonra çıplaktır. Mızrak şeklindeki yaprakların kenarları sivri-düzenli-keskin testere dişli, yaklaşık 12 cm uzunluğunda, 2-3 cm genişliğinde, yaprak sapı 1,5-2 cm kadardır. Çiçekler gösterişsizdir. İkinci yılda olgunlaşan meyveler hemen hemen sapsızdır (nadiren 1 cm). Meyve kadehi 2-3 cm çapında olup, kiremitvari pullarla örtülü, meyvenin yaklaşık 2/3'ünü içine almaktadır. Meyvenin hemen hemen tamamı ya da 2/3'lük kısmı kadeh tarafından örtülüdür. Ülkemizde Doğu Anadolu, Batı ve Anti-Toroslar'da yayılır. Ülkemiz dışında; Suriye, Kuzeybatı Irak ve Batı İran'da yayılmaktadır^(1,2,3).

12 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli habitatlarda yetişir. Gençlikte az ışığa kısmen toleranslıdır.

Düşük nemli ve nemsiz alanlarda yetişir.

Taşlı, kireçli derin toprakları yeğler. Ağır killi ve kumlu topraklara duyarlı değildir.

Ilıman, yüksek sıcaklık, kurak ve karasal bölgeleri sever.

Kuvvetli rüzgârlara dayanabilen ve erozyona karşı etkin kullanabilme potansiyeli olan bir türdür.

Derine giden kazık kök sistemi ile kuraklığa oldukça dayanıklıdır.

Budamaya dayanıklı bir türdür. Yerel halk tarafından kurutulup öğütülen tohumları tüketilmektedir.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2. Öztürk, S. (2013). Türkiye meşeleri teşhis ve tanı kılavuzu. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Tasarım Baskı CTA Ltd.
3. Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., & Babaç, M. T. (Eds.). (2012). Türkiye bitkileri listesi (damarlı bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayın.
F1: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:296386-1>
F2: <https://www.plantarium.ru/lang/en/page/image/id/169006.html>
F3: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:296386-1>
F4: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/99/Quercus_libani_seeds.jpg

25 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Robinia pseudoacacia

Yalancı Akasya

Yaprığını döken, 25 m'ye kadar boylanabilen, seyrek dallı ve gevşek dokuda 8-10 m tepe çapı yapabilen istilacı bir ağaçtır. Gövde, açık kahverengi ve boyuna çatlaklıdır. 20 cm uzunluğunda tüysü özellikteki yapraklarda 7-19 adet bulunan yaprakçıklar 25-45 x 12-25 mm boyutlarında ve eliptik şekildedir. Mayıs-haziran aylarında açan beyaz renkli çiçekleri sarkık, yoğun, salkımlar halinde ve kokuludur. Bakla şeklindeki meyveleri, 5-10 x 1 cm boyutlarındadır. Dünyada Kuzey Amerika boyunca yayılır. Egzotik bir tür olmasına rağmen, Türkiye'nin kuzeyinde, özellikle Karadeniz kıyılarında ormanlık alanlarda doğallaşma eğilimindedir ^(1,2). Ülkemizde çok yaygın olarak yol, refüj, parklar vb. yeşil alanlarda *Robinia pseudoacacia* var. *umbraculifera* (Top Akasya) adlı varyetesi kullanılmaktadır.

- Güneşli alanları tercih eder.
- Hava nemi yüksek yörelerde yetişir.
- Kuru ve humuslu topraklarda yetişir.
- 35 °C'ye dayanabilir.
- Atmosfer kirliliğine ve tuzlu topraklara dayanır.
- Kuraklığa dayanıklıdır.
- Çiçekleri hariç bitkinin tüm kısımları zehirlidir. Tıbbi alanda değerlendirilir. Kökleriyle havanın azotunu tutarak toprağı iyileştirirler. Yol ağacı olarak ya da rehabilitasyon projelerinde kullanılır.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1970). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 3). Edinburgh University Press.
2. Pamay, B. (1993). Bitki materyali I: Ağaç ve ağaççıklar. Orhan Ofset.
F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Hoş kokulu pembe- beyaz renkli çiçeklere sahip dayanıklı çalı...

Rosa canina

Kuşburnu

Kışın yaprığını döken, 1,5-3,5 m'ye kadar boylanabilen, bazen tırmanıcı, sert dikenlere sahip, dik bir çalıdır. Bileşik yapraklı, yaprakçıkları donuktan saf yeşile değişen renklerde, 5-7 adet, dar eliptik, geniş yumurta şeklinde, 1-4,5 x 0,8-3,5 cm ebatlarındadır ⁽¹⁾. Çiçeklenme Mayıs- Haziran (-temmuz) aylarında ve yapraklanmadan sonra gerçekleşir. Çiçeklerin 1-3 adeti bir arada, pembe-beyaz renkli olup 4-5 cm genişliğindedir ⁽²⁾. Çiçekleri hoş kokuludur. Meyveler, çiçek tablasından gelişen etli bir yapı (kuşburnu) içindeki çok sayıda akenden oluşur, oval veya dikdörtgen-elipsoid şekillerde, kırmızı-turuncu, çıplak ve pürüzsüzdür ⁽¹⁾. Afrika'dan Avrupa'ya, Orta Asya'dan Pakistan'a yayılış gösterir. Ülkemizde, kıyılar, kayalık yamaçlar, çalılıklar, çitler, ormanlar ve açıklıklar, çoğunlukla kireçtaşı üzerinde, 30-1700 (-2500) m yükseltiler arasında yetişir ^(1,3).

1,5-3,5 m'ye kadar boy yapmaktadır.

- Gölgede ve tam güneşte yetişebilir ⁽⁴⁾.
- Nemli ortamları sever.
- Kireçli ve besin maddesi zengin toprakları sever ⁽⁵⁾.
- İdeal sıcaklık değeri 5-35 °C'dir ⁽⁶⁾.
- Bölge, habitat ve rakım değişikliğine toleransı yüksektir ⁽⁷⁾.
- Kuraklığa dayanıklıdır.
- Meyvesi; şurup, reçel ve çay yapımında kullanılır. Orman alanları, çalılıklar, parklar, yol kenarları ve küçük bahçelerde yetiştirilmeye uygundur ^(8,9).

1. Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2. Krieger, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs (Vol. 3).
3. <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0959719X03013005>
4. Krieger, G. (1998). Kuzey-Eski Türkiye'de yetişen yabani Rosa türleri üzerine farmasötik botanik bir araştırma (Unpublished doctoral dissertation). İstanbul Üniversitesi İktisadi Fakültesi.
5. Çetel, N. (1988). Peyzaş ekolojisi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları. (Orman Fak. Yayın No. 391).
6. https://www.picturethisai.com/wiki/Rosa_canina.html
7. Özçelik, H., Korkmaz, M., Çaplıoğlu, F., Ünal, M., & Sakaç, S. (2013). Türkiye güllerinin (Rosa L. spp.) ekolojik ve coğrafi karakterizasyonu. Süleyman Demirel Üniversitesi Faculty of Arts and Science Journal of Science, 8(1), 9-21.
8. <https://www.gardenia.net/plant/rosa-canina>
9. https://www.researchgate.net/publication/315111111_Rosa_canina_in_Turkey
F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

10-20 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve aydınlık ortamları tercih eder⁽³⁾.

Az nemli ortamları sever⁽³⁾.

İyi drene olan, kumlu-taşlı topraklarda yetişir⁽³⁾.

Soğuk iklim koşullarına dayanıklıdır; -15 / -20 °C'ye kadar tolere edebilir⁽⁴⁾.

Düşük rekabetli ve kurak habitatlarda yaşayabilir⁽⁴⁾.

Kuraklık stresine dayanımı yüksektir⁽³⁾.

Kaya bahçeleri, yeşil çatı veya kurakçıl peyzaj çalışmalarında kullanılabilir.

Rosularia sempervivum

Som Kayakoruğu

Kireçtaşı kayalıklarında yetişen, pembe çiçekli ve etli yapraklı bir tür...

Yaprakları yeşil renkte, uzun stolonlar üzerinde yan rozetler oluşturmeyen, çok yıllık bir sukulent bitkidir. Yapraklar etli bir dukya sahip ve bezeli tüylüdür. Çiçek durumu salkım şeklinde bir panikula halinde, çok sağıda ve koyu pembe çiçekler taşır. Çiçek kurulu genellikle 5-15 çiçekten oluşur⁽¹⁾. Haziran-ağustos ayları arasında çiçeklenir⁽²⁾. Yüzeysel ve lifsi kök sistemi, kayalık alanlarda tutunmaya ve sınırlı su kaynaklarından faydalanıp yaşamaya uygundur⁽³⁾. Tohumları kısa ve küt uçlu, dikdörtgensel şekildedir. Kayalık habitatlar, kireçtaşı kayalıkları, dik yamaçlar ve alpin çayırarda yaşar. Türkiye'de Kars, Bitlis, Van ve Siirt'te yüksek dağlık alanlarda yayılış göstermektedir^(1,2).

1. Chamberlain D. F. ve Muirhead C. W. (1972). Rosularia (DC.) Stapf. Su eserinde: Davis, P. H. (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt: 4, sayfa: 214-224. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. URL 1: <http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php?sayfa=karslas-tir> (Erişim tarihi: 26.08.2025).
3. Kelaidis, P. (2006). Rosularia. Cactus and Succulent Journal, 78(5): 231-236.
4. Mehdiyeva, N. P., Bussmann, R. W. Ve Paniagua-Zambrana, N. Y. (2024). Rosularia sempervivum A. Berger Crassulaceae. In Ethnobotany of the Caucasus, pp. 1-2. Springer, Cham.

F1: Christian Langner: <https://www.inaturalist.org/observations/184226398> (Erişim tarihi: 25.08.2025).

Akdeniz elementi, tırmanıcı bir bitki türüdür...

Rubia tenuifolia

Kızılboya

Sürünücü veya tırmanıcı özellikte gövdeleri ile yaklaşık 2 m'ye kadar boy yapan çok yıllık bir yarı çalıdır. Yarı her dem yeşil yapraklar çember şeklinde, düğüm başına 4-6 yaprak halinde, yaklaşık 10-35 x 2-11 mm, genişçe ters yumurtamsı veya oval ila dikdörtgenimsi biçimdedir⁽¹⁾. Kısmi çiçek salkımları sadece yanal durumdadır. Nisan-mayıs aylarında oluşan küçük çiçeklerin taç yaprak rengi kremi sarı ila sarımsı yeşil renktedir. Sonbaharda olgunlaşan siyah meyveler 4-6 mm çapındadır. Doğal olarak daha çok çalılık veya kalkerli kayalık yamaçlarda, 1500 m yükseltilere kadar görülebilir⁽¹⁾. Türkiye'de Güney Marmara, Orta Karadeniz, Asıl Ege, İç Batı Anadolu, Konya, Antalya, Adana, Orta Fırat, Dicle alt bölgelerinde doğal yayılım göstermektedir⁽²⁾.

2 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneş alan yerleri tercih eder. Yarı gölgede yetişebilir.

Kuru veya nemli ortam tercih eder.

Geçirgen, kumlu, tınlı ve killi topraklarda, hafif asitli, nötr ve bazik topraklarda gelişebilir⁽³⁾.

Sıcak bölgeleri sever, -10°C den daha düşük bölgelerden kaçınır.

Fakir ve kireçli topraklarda yetişebilir. Deniz koşullarına dayanabilir.

Kuraklığa nispeten dayanıklıdır.

Geleneksel tıbbi kullanımları mevcuttur. Gövdelerden ve köklerinden boya elde edilir.

CC 1. Davis, P.H. (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol. 7, Edinburgh University Press, p. 857-860.
2. <https://www.florantolica.com/eukaria/ga/species.php?ID=Rubia-tenuifolia>
3. <https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Rubia+tinctorum>
F1: <https://www.inaturalist.org/observations/117412244>
F2: https://www.florantolica.com/eukaria/images/640X480/050/ox5019_171_3962340.jpg
F3: https://www.florantolica.com/eukaria/images/640X480/050/ox5019_171_3962337.jpg
F4: https://www.florantolica.com/eukaria/images/640X480/050/ox5019_171_3962343.jpg

Doğal yetişen, çit olarak kullanılabilen tür...

Rubus caesius

Büküzümü

Herdem yeşil, yarı odunsu-sürünücü, 3 m'ye kadar boyolanabilen bir türdür. Sürgünler uzun ve silindirik; yüzey beyaz toz granüller ile örtülü ve genellikle tüysüz olup sivri dikenlidir. Yapraklar 3 parçalı - tek tüysü bileşik yaprak tipinde, üst yüzeyi tüysüz, alt yüzeyi havlı, kenarları çift sıralı dişlidir. Çiçeklenme Mayıs-ağustos ayları arasındadır. Çiçeklenen sürgünler 15-40 cm uzunluktadır^(1,2). Gövdenin dikenli olması bahçe kenar çiti açısından avantaj sağlar. Düzenli budama ister. Türkiye'de Marmara ve Doğu Karadeniz alt bölgesinde doğal yayılım gösterir. Türkiye'de Çatalca-Kocaeli, Güney Marmara, Batı Karadeniz, Yukarı Sakarya, Orta Kızılırmak, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Yukarı Murat-Van, Hakkâri, Adana alt bölgelerinde doğal yayılım gösterir. Dünyada Avrupa, Kafkasya, Afganistan, Altay dağlarında yayılır⁽³⁾. 800-2000 m yükseltiler arasında genellikle dere boylarında, gölgeli veya güneşli alanlarda gözlenebilirler.

3 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Yarı gölge alanları sever.

Orta seviyede nem ister.

İyi drene edilmiş, nemli, humuslu topraklarda iyi gelişir.

Sıcaklık aralığı -18°C ile +35°C arasındadır.

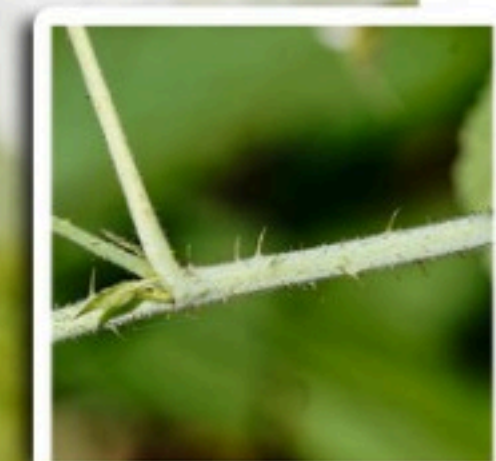
Farklı ekolojik koşullara toleranslıdır.

Kuraklığa orta-iyi derecede toleranslıdır.

Park ve bahçelerde çit olarak kullanılabilir.

CC 1. Aşaoğlu, S., Gerçekioğlu, R. (2013). Üzümsü meyveler. Toruncukbaşı Ltd.Şti. Ankara. ISBN: 978-605-64181-1.
2. URL 1. <https://www.florantolica.com/eukaria/ga/species.php?ID=Rubus-caesius> (Erişim tarihi: 04.08.2025).
3. Davis, P.H. ve Maile, R.D. (1970). Rubus L. Şu eserde: Davis, P.H. (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt: 4, sayfa: 30-40. Edinburgh University Press, Edinburgh.
F1: URL 2. <https://www.florantolica.com> (Erişim tarihi: 04.08.2025).
F2: URL 3. <https://www.florantolica.com> (Erişim tarihi: 04.08.2025).
F3: URL 4. <https://www.florantolica.com> (Erişim tarihi: 04.08.2025).
F4: Ali İSLAM

Siyah meyveli sürünücü, yaprak dökken çalı...

Rubus canescens

Çobankösteği

1-2 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Alçak boylu, genellikle sürünen bir çalı türüdür. Dallar genellikle tüysüz, ince ve kısa dikenlerle kaplıdır. Yapraklar üçlü veya bazen 5 yaprakçıktan oluşur. Yaprığın her iki tarafı da farklı renktedir ⁽¹⁾. Yaprakçıklar koyu yeşil veya grimsi yeşil üst kısım tomentoz veya çıplak, alt ise kısa kalın yıldız tüylerle kaplıdır. Yaprak kenarları dişli, uç kısımdaki yaprakçıklar saplı, kamamsı, ters yumurtamsı ve baklava dilimini andıran formlara kadar dönüşür ⁽²⁾. Mayıs-ağustos ayları arasında çiçek açar ⁽⁴⁾. Çiçek terminal bileşik salkım özelliği gösterir. Çanak yapraklar ovalden dikdörtgene kadar uzanır, sivridir ve çiçek açıldıktan sonra geriye kıvrılan kalın, yumuşak tüylerle kaplıdır ⁽⁵⁾. 5-8 (-10) mm boyutundaki taç yapraklar beyaz renkte, ters yumurtamsı veya dikdörtgenimsidir ⁽³⁾. Üzümsü meyve tüysüz, sonbaharda olgunlaşır. 0-2150 m yükseltiler arasında yayılış gösteren bitkiye, açık orman, çalılık, taşlı yamaçlar, kıyılarda rastlanabilir.

Güneşli veya yarı gölge yerleri tercih eder.

Nemli ortamlarda daha iyi gelişim sağlarlar.

İyi drenajlı ve besin açısından zengin toprakları tercih eder.

Ortam sıcaklığı -10 °C üzeri olan bölgelerde yaşar.

Hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kurak topraklara dayanıklılığı orta derecedir.

Meyvesi gıda olarak tüketilir. Hobi bahçelerinde tercih edilebilir.

1. Davis, P.H. (ed.), (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol. 1. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Degen, Y., Badur, S., Aydın, İ., & Meriç, H. (2004). Studies on the autecology of Rubus canescens distributed in Western Anatolian part of Turkey. Botanica Lithuanica (1392-3665), 10(1).
3. Kültür Ş., Eminağaoğlu O., (2018). Rubus L., Ünal Aklemik (ed.), Türkiye'nin Doğal-Egrotik Ağaç ve Çalları II., Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 391.
4. Tomik-Wyrembelska, A., Zielinski, J., & Guzicka, M. (2010). Morphology and anatomy of blackberry pyrenes (Rubus L., Rosaceae) Elementary studies of the European representatives of the genus Rubus L. Flora-Morphology, Distribution, Functional Ecology of Plants, 205(6), 370-375.
5. Asafiri, O., Abdallah, H., & El-Dakdouki, M. (2020). Antibacterial effect and phytochemical analysis of the shoot system of Rubus canescens DC. growing in Lebanon. BAU Journal Science and Technology, 2(1), 9.

F1: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:732864-1>
F2: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:732864-1>
F3: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:732864-1>
F4: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:732864-1>

Lezzetli meyvelere sahip, kuraklığa dayanıklı yarı odunsu bitkiler...

Rubus fruticosus

Böğürtlen

Kışın yaprağını döken, yarı odunsu formda bitkilerdir. Eski tarihlerde botanik bahçelerinde ve kilise bahçelerinde yaygın yetiştirilmekteydi. Böğürtlenlerin habitusu dik, yarı dik ve sürüngen olmak üzere sınıflandırılır. 350'den fazla böğürtlen türü olmakla birlikte Avrupa böğürtlenleri olarak bilinen *R. fruticosus* günümüzdeki çeşitlerin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Dikenli ve dikensiz tipleri bulunmaktadır. Kök sistemi çok yıllıktır. Toprak üstü aksamı olarak ilk yıl tomurcuk verir, ikinci yıl sürgün sürer, üçüncü yıl çiçek oluşur, meyve verir ve ardından kök boğazına kadar kurur. Meyve yıllık sürgünlerden oluşur ve salkım halindedir. Çiçekler beyaz-pembe tonlarında, meyve rengi genellikle siyahtır. Yaprak testere dişli olup 5 yaprakçıktan oluşur. Kuzey yarım kürenin mutedil iklimli bölgelerinde, tropik bölgelerin yüksek kesimlerinde doğal olarak bulunmaktadır. Ülkemizde hemen her yerde rastlanmaktadır ^(1,2).

Orta derecede ışık ister.

Nemli bölgelerde iyi yetişir.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir de milli-tınlı toprakları sever.

Soğuk, serin yerleri sever.

Ilıman iklimlerde iyi yetişir. Soğuğa toleranslıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Sofralık tüketiminin yanı sıra gıda sanayinde yaygın kullanılmaktadır. Zengin vitamin ve mineral içerir, antosiyanin kaynağıdır. Çalı formu ile iyi çit yapar ve çiçek yapısı için peyzaj alanlarında kullanılır.

1. Ajaçoğlu, Y.S. ve Gerçekioğlu, R. (2013). Üzümsü Meyveler. Tomurcukbağ Ltd. Şti. Eğitim Yayınları No:1, Ankara.
2. Davis, P.H. (Ed.), (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol:4. Edinburgh University Press, Edinburgh.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Beyaz çiçeklenen çok yıllık bir dağ bitkisi...

Sabulina juniperina

Hanım Şiltesi

Sürünücü rizomlu, çok yıllık bir türdür. Gövdeler tüysüz, yatay veya yükselici, 10-30 cm, genellikle hafif dallı, kalın, sert ve sıklıkla kırmızıdır. Tüm yapraklar kısa ama belirgin şekilde saplı, etli, koyu yeşil, parlak, tamamen çıplaktır. Yaprak sapı 2-4 mm; yaprak ayası genişçe dikdörtgen, oval veya eliptik 15-35 x 8-26 mm'dir. Yaprak kenarları dişli veya neredeyse tamdır. Çiçek kurulları 2-6 adet ve 10-22 çiçeklidir. Çiçekte çanak yapraklar 2-2,5 mm'dir. Beyaz merkezli taç yapraklar koyu veya parlak mavi, 5-6 mm çapındadır. Kapsül meyve geniş eliptik veya dairesel, şişkin, 3-5 x 3-4 mm ve çanağa eşittir. Çiçeklenmesi Mayıs-ekim ayları arasındadır. Dünya'da Avrupa, Kuzey Afrika Asya'da yayılır. Türkiye'de Istanca, Karadeniz, Kızılırmak, Yukarı Fırat, Yukarı Murat-Van bölümlerinde; akarsular, bataklıklar, sulak çayırarda 20-3200 m yükseltiler arasında yayılış gösterir ⁽¹⁾.

5-25 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam güneş sever.

Nem isteği düşüktür. Kurak dağ koşullarına uyumludur.

Kayalık, taşlı ve iyi drene topraklarda yetişebilir.

Yüksek dağ iklimine uyumlu, soğuğa dayanıklıdır.

Kirliliğe duyarlı, yalnızca doğal ve bozulmamış habitatlarda yaşar.

Kuraklığa oldukça dayanıklıdır.

Doğal dağ florasında değerlendirilebilir.

1. McNeill, J. (1967). Minuartia L. Şu Eserde: Davis, P.H. (ed.), 1982. Flora of Turkey and the East Aegean Islands, cilt: 2, sayfa: 38-66. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. Royal Botanic Gardens Kew. Plants of the World Online, <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77137536-1> (Erişim tarihi: 16.08.2025).

F1: Royal Botanic Gardens Kew. Plants of the World Online, <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77137536-1> (Erişim tarihi: 16.08.2025).
F2: Royal Botanic Gardens Kew. Plants of the World Online, <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77137536-1> (Erişim tarihi: 16.08.2025).
F3: Royal Botanic Gardens Kew. Plants of the World Online, <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77137536-1> (Erişim tarihi: 16.08.2025).
F4: Royal Botanic Gardens Kew. Plants of the World Online, <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:77137536-1> (Erişim tarihi: 16.08.2025).

Nemli dere kenarlarında yetişen, yaprak döken boylu bir çalı ya da küçük bir ağaç...

Salix acmophylla

Acem Söğüdü

Kışın yaprağını döken, 5 m'ye kadar boylanabilen, çalı veya küçük bir ağaçtır. Sürgünleri ince ve çoğunlukla aşağı doğru sarkık, cilalı gibi parlak, tüysüz ve pas-kırmızısı rengindedir. Tomurcukları küçük, sivri uçlu ve yaşlı gövde kabuğu uzunlamasına çatlaklara sahiptir. Yapraklar şerit gibi dar, genişliğinin 5-20 katı uzunluğunda, 60-160 x 7-20 mm boyutlarında, uç kısmı damla gibi sivrilmiş, kenarları düz, alt yüzü mavi-yeşil, üst yüzü soluk yeşil ve her iki yüzü tüysüzdür. Kulakçıklar küçüktür ve dökülür. Kedicikler yapraklardan önce oluşur ve kısadır. Erkek çiçek tablası, 8-12 mm uzunluğunda bir sap ile dar yumurta şeklindedir ^(1,2). Genel olarak dünyada güneybatı ve orta Asya'da yayılan bu tür ülkemizde Güneydoğu Anadolu'da Mardin, Gaziantep, Hakkari, Batman, Siirt, Bitlis, Şanlıurfa illerinde yayılış gösterir ^(2,3).

5 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Işık ya da yarı gölgeli alanlarda yetişir.

Nispeten sıcak koşullarını sever.

Islak nemli topraklarda iyi gelişir.

Sıcaklık isteği -15 °C ile +35 °C aralığındadır.

Aşırı kuraklık risklerine karşı dirençsizdir.

Nemli dere kenarlarında ortamlarda yetiştiği için kuraklığa toleransı azdır.

Hareketli ya da durgun su kenarlarında değerlendirilir.

1. Davis, P.H. (Ed.), (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2. Akkemik, Ü. (Ed.), (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalları. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3. TÜBİTAK Veri Tabanı (<http://194.27.225.161/yasin/tubitak/index.php>)

F1: Ömer WEINER <https://www.inaturalist.org/observations/3055150>
F2: Murat KURTEL <https://www.inaturalist.org/observations/236478043>
F3: Ron FRUMKIN <https://www.inaturalist.org/observations/217536945>
F4: Ron FRUMKIN <https://www.inaturalist.org/observations/217536945>

Tarihte kederin ve sonsuzluğun simgesi olarak kabul edilmiştir...

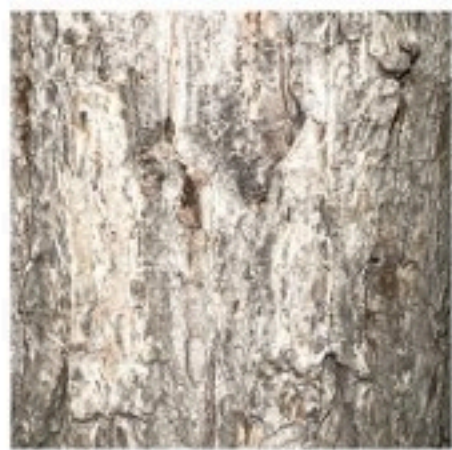
Salix babylonica

Salkım Söğüt

15 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Kışın yaprağını döken, 15 m'ye kadar boylanabilen, sarkık formu ağaçtır. Kabuk, gri renkte ve derin çatlaklıdır ⁽¹⁾. Sürgünler elastik ve ince yapılı, sarımsı renktedir ⁽²⁾. Yaprakları dar-şeritsi, uzunluğu genişliğinin 10 katı kadar, 8-16 x 0,8-1,5 cm, sivri uçlu, kenarları ince dişli, iki yüzü tüysüz, üst yüzü koyu, alt yüzü gri-yeşildir ^(1,2). Sarkık sarı kedicikler yapraklarla birlikte veya önce çıkar. Erkek çiçekler 2,5 cm ve saplar, dipte tüylüdür. Dişi çiçekler 5 cm, dikdörtgen şeklinde ve saplardan uzundur ^(1,3). Çiçeklenme nisan ayındadır ⁽²⁾. Meyve, mayıs-haziran aylarında olgunlaşan, tüy demetli septisit kapsüldür ⁽³⁾. Nehir kıyıları ve 1300 m'ye kadar yüksekliklerde yetişir. Doğal yayılışı Çin'dir. Türkiye'de park-bahçelerde görülür. Kırklareli, İstanbul, Bursa, Amasya, Gümüşhane, Rize, İzmir, Mersin ve Konya illerinde bulunur ⁽¹⁾.

Tam gün ışık alan bölgeleri tercih eder ⁽⁴⁾.

Nemli hava koşullarını sever ⁽³⁾.

Nemli ya da ıslak, tercihen kireçli topraklarda bulunur ⁽³⁾.

-26,0 °C'ye kadar olan soğuklara dayanıklıdır ⁽³⁾.

Vadi ve deniz rüzgârlarına karşı, hava kirliliğine ve dona karşı oldukça dayanıklıdır ^(3,4).

Kuraklığa karşı duyarlıdır ⁽³⁾.

Peyzajda simpodial dallanması nedeniyle tek başına kullanılır. Kabukları ağır kesici ve ateş düşürücüdür ⁽⁵⁾. Sürgünlerinden sepet yapılır.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4, s. 707-708). Edinburgh University Press.
2. Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin ağaç ve çalılar (s. 584).
3. <https://www.vdberk.nl/bomen/salix-babylonica/>
4. <https://www.elben.nl/nl/trees/salix-babylonica-salix-babylonica/#?search%5B0%5D=Salix%20babylonica>
5. Stuart, G. A. (1911). Chinese materia medica. Southern Materials Centre.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Huriye ÇALIŞKAN MİMARLAR

Toprak kirliliğine dayanıklı, Fito-ekstraksiyon nedeniyle de kullanılan bitkiler...

Salix caprea

Keçi Söğütü

Yaprağını döken, 3-4 m'lik çalı, küçük ağaç ya da 8-10 m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak formu ağaçlardır ⁽¹⁾. Kabuk başlangıçta pürüzsüz olup ince ve düzensiz çatlaklara sahiptir ⁽²⁾. Yaprakları genişçe eliptik, 10 cm uzunluğa kadar, üst kısmı buruşuk, donuk yeşil; alt kısmı gri-yeşil, az çok yoğun tüylüdür (nadiren tüsüzdür) ⁽³⁾. Çiçekleri mart-mayıs arasında yapraklanmadan önce açmaktadır. Kedicikler beyaz gümüş grisi renklerinde görülür. Avrupa ve Asya'nın serin ılıman ve kuzey bölgelerine özgü olup farklı habitatlarda da ve İspanya, Çin, Türkiye, Kuzey İran, Sibirya'ya kadar 70° kuzey enleminde yayılış gösterir. Akarsu kıyılarında, orman yol kenarlarında, çayırda, düzlüklerde, yüksek bölgelerde ve çukurca yerlerde yetişmektedir.

Güneşli alanları tercih eder; ancak yarı gölgeyi tolere edebilir.

Nemli bölgeleri tercih eder.

Kalkerli alanları tercih eder; ancak diğer toprak tiplerine de uyum sağlarlar ⁽²⁾.

-20°C'den 35°C'ye kadar tolerans gösterir ⁽⁴⁾.

Toprak kirliliğine dayanıklı olup kireli alanlardan Cd ve Zn gibi ağır metalleri eksiltme yeteneğine sahiptir.

Kuraklığa az seviyede tolere eder ⁽⁴⁾.

Kuzey Avrupa'da, tarım arazilerinde rüzgar kesici ve çit olarak kullanılan yaygın bir türdür.

1. Var, M. (2003). Bitki tanıma ve değerlendirme ders notları (197 s.). KTÜ Orman Fakültesi, (Basılmamıştır).
2. Enescu, C. M., Durrant, T. H., De Rigo, D., & Coudoulo, G. (2016). Salix caprea in Europe: Distribution, habitat, usage, and threats. In European atlas of forest tree species (pp. 170-171).
3. Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees and shrubs (Vol. 3).
4. https://www.picturethisai.com/question/Salix_caprea-temperature0.html
F1: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:303599-2/images>
F2: Salih TERZIOĞLU
F3: Salih TERZIOĞLU
F4: Mustafa GÖKMEZ https://www.florantolica.com/eukaria/mag-es/640x480/002/xx244_1608983062.jpg

Küçük, beyaz çiçekleri ile görsel ziyafet sunan, kuraklığa dayanıklı bir türdür...

Sorbus torminalis

Akcağaç Yapraklı Üvez

Kışın yaprağını döken, 20-25 m boylanabilen, geniş, dağınık ya da piramidal tepeli ağaçlardır. Kabuk, koyu gri renktedir ⁽¹⁾. Tomurcuklar 3-5 mm çapında, küre şeklinde ve parlaktır ^(1,2). Yaprak sapı 15-50 mm'dir. Yapraklar 5-13 cm, üst yüzü koyu yeşildir. Yaprak alt yüzü önceleri seyrek tüylü olup sonraları bu tüyler dökülür. Çiçek kurulu 10-15 cm olup 20-60 çiçeklidir. Çiçekler beyaz renkli, 12-15 mm çapında ve çanak yapraklar tüylüdür ⁽¹⁾. Çiçeklenme yaz başında olur ^(2,3). Meyve 12-18 mm, elips, önceleri sarı, sonra kahverengi renktedir ^(1,3). Türkiye'de en geniş yayılışını Trakya, Marmara Bölgesi ve Batı Karadeniz de yapar. Genellikle deniz seviyesinden 2200 m yükseltiye kadar yayılış gösterebilir ⁽⁴⁾.

20-25 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve tam ışık alan yerleri tercih eder ⁽³⁾.

Orta derecede nemli yerlerde iyi gelişir; ancak kuru yerlere adaptasyon sağlayabilir ⁽³⁾.

Gelişimini, kireç veya kil bakımından zengin derin topraklarda yapar. Asidik (pH 3,5) veya bazik (pH 8) topraklarda da yetişebilir ^(3,4).

Ilıman iklimlere uyumludur; ancak -40 °C'ye kadar soğuğa karşı da dayanıklıdır ⁽³⁾.

Rüzgâra, hava kirliliğine ve dona karşı dayanıklıdır ⁽³⁾.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır ⁽³⁾.

Peyzajda soliter kullanımı görülür. Meyveleri yöre insanı tarafından besin olarak tüketilir ve tıbbi amaçla kullanılır ⁽³⁾.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4, s. 155). Edinburgh University Press.
2. Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin ağaç ve çalları (s. 560).
3. Güngör, İ., & Others. (2007). Bitkilerin dünyası, bitki tanıtmı detayları ile fidan yetiştirme esasları (s. 92). [ISBN 975-94874-0-7].
4. Can, E. (2012). Bazı Üvez (Sorbus spp.) türleri tohumlarının çimlendirilmesinde katlama ve fitohormonların etkileri (Yüksek Lisans Tezi).

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

İç ve Doğu Anadolu Bölgesi için kanaatkar bir tür...

Sorbus umbellata

Üvez (Geyik Elması)

Kışın yaprağını döken, 6 m'ye kadar boylanabilen, çatal gövdeli, dağınık tepeli, çalı görünümüne odunsu bitkidir. Gövde kabuğu çatlaksız ve açık gri renklidir. Tomurcuklar hafif yapışkandır. Yaprak sapı 5-12mm uzunluğundadır ve üzeri pamuksu tüylerle kaplıdır. Yaprak sapının sürgünde bıraktığı iz hilal şeklindedir. Yaprak, geniş yumurta veya ters yumurta şeklindedir; kenarlar kaba dişlidir, diş sayısı 10-20 adettir. Yaprak alt yüzeyi beyaz keçe gibi tüylüdür. Çiçek kurulları sık pamuksu beyaz tüylerle kaplıdır. Meyve 6-16 mm çapında, küre şeklinde, koyu kırmızı renktedir. Çanak yapraklar kalıcıdır. Tohumlar 3-4 adettir ve 5-6 mm boydadır. Doğal yayılma alanı, Avrupa'nın doğusu ve Kuzey Asya olarak bilinir. Ülkemizde ise İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgelerinde, orta ve yüksek yayla kesimlerinde doğal olarak bulunur.

6 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık ister.

Nem istekleri bakımından seçici değildir.

Taşlı ve kireçli topraklara toleranslıdır.

Soğuklara toleransı yüksektir.

Ilıman, karasal iklimlerde yetişir. Hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Ağaç ve çalı formu ile peyzajda kullanılır. Ayrıca meyveleri tüketilir.

1. Gabrielian, E. T. (1972). Sorbus L. In P. H. Davis (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4, pp. 147-156). Edinburgh University Press.

F1: Sorbus umbellata. Flora Natolica. <https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Sorbus-umbellata>
F2: Sorbus umbellata. Flora Natolica. <https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Sorbus-umbellata>
F3: Sorbus umbellata. Flora Natolica. <https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Sorbus-umbellata>
F4: Sorbus umbellata. Flora Natolica. <https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Sorbus-umbellata>

Kuraklığa dayanıklı, çiçek güzelliği ile dikkati çeken bir yer örtücü...

Stachys annua

Haciosmanotu

Sürünücü veya yaklaşık 8-50 cm uzunluğunda dik, yoğun ya da seyrek tüylü çiçekli gövdelere sahip çalimsı, çok yıllık ya da bir yıllık bir bitkidir. Tabandaki yaprakları 1-4,5 x 0,5-2,5 cm boyutlarında ve oval-dikdörtgen-mızrak şeklinde, gövde yaprakları ise 1-3 x 0,5-1,5 cm boyutlarında ve oval-eşkenar dörtgen-geniş mızrak şeklindedir. Aynı eksen etrafında 4-8 adet bulunan çiçekleri kırmızı lekeli, krem sarısı renkte ve 13-19 mm boyutlarındadır⁽¹⁾. Türkiye'de Güney Marmara, Karadeniz, Ege, İç Anadolu bölgelerinde, Çatalca-Kocaeli, Yukarı Sakarya, Orta ve yukarı Kızılırmak, Konya, Yukarı Fırat, Antalya ve Adana yörelerinde doğal yayılış göstermektedir^(1,2).

8-50 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli veya yarı gölgeli alanları tercih eder.

Nemli alanları tercih eder.

İyi drenajlı, orta derecede verimli topraklarda iyi gelişir.

Sıcak ortamlara dayanıklıdır.

Kuru topraklara, fakir ortamlara, kuru yamaçlara ve sahil koşullarına dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Bitkinin toprak üstü kısımları ilaç sanayinde değerlendirilmektedir. Peyzajda yer örtücü ve bordür bitkisi olarak ya da kaya bahçelerinde kullanılabilir.

1. Davis, P.H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2. <https://bizimbitkiler.org.tr/yeni/demos/technical/>
3. Bursal, E., Taslimi, P., Gören, A. C., & Gülçin, I. (2020). Assessments of anticholinergic, antidiabetic, antioxidant activities, and phenolic content of *Stachys annua*. Biocatalysis and Agricultural Biotechnology, 28, 101711.
<https://doi.org/10.1016/j.bcab.2020.101711>

F1: Gennady Okatov, <https://www.inaturalist.org/observations/93233804>
F2: Gennady Okatov, <https://www.inaturalist.org/observations/93233804>
F3: Gennady Okatov, <https://www.inaturalist.org/observations/93233804>
F4: Gennady Okatov, <https://www.inaturalist.org/observations/93233804>

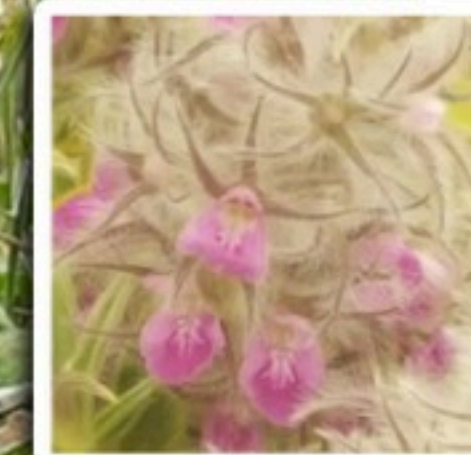

Ilıman iklimlerde yetişebilen yarı çalı...

Stachys lavandulifolia

Tüylü Çay

Genellikle 30-60 cm yüksekliğe ulaşabilen, dik ve kompakt bir yapıya sahiptir. Yapraklar karışıklı, kenarları hafif dişli ve tüylüdür. Yeşil renkli olup bazen gri yeşil bir ton alabilir. Çiçekler küçük, mor veya lavanta rengindedir ve genellikle iki dudaklı bir çiçek yapısına sahiptir^(1,2). Ballıbabagiller (Lamiaceae) ailesinden bir türdür. Türkiye'de Çatalca-Kocaeli, Güney Marmara, Batı, Orta ve Doğu Karadeniz, Asıl Ege, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Orta Kızılırmak, Yukarı Kızılırmak, Konya, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Yukarı Murat-Van, Hakkari, Antalya, Adana alt bölgelerinde doğal yayılış göstermektedir. 1000-3660 m yükseklikler arasında; kireçtaşı veya volkanik taşlık yamaçlar ve döküntü alanlarında doğal olarak⁽³⁾. Doğal yaşam alanı Güneydoğu Türkiye'den İran'a kadardır⁽⁴⁾.

Güneşli ortamları tercih eder.

Düşük nem; kuru koşullara uygun.

İyi drene edilmiş, hafif asidik veya nötr topraklar.

Ilıman ve sıcak iklimler; soğuk havalara karşı hassas olabilir.

Taşlı ve kuru alanlarda iyi performans gösterir.

Yüksek; kurak koşullara dayanıklıdır.

Peyzaj mimarlığında doğal ve taşlı bahçe düzenlemelerinde tercih edilir.

1. Başaran A, Çaliş, Anılın C, Sticher O (1988). Lavandulifolioid: A new phenylpropanoid glycoside from *Stachys lavandulifolia* 160. Helv Chim Acta 71: 1483-1490.
2. Davis, P.H. (ed.), 1970. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol. 7. Edinburgh: Edinburgh University Press. sf. 239.
3. Floranotolca <https://www.floranotolca.com/eukaria/gai/species.php?ID=Stachys-lavandulifolia>
4. Plants of the World Online <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:459684-1>

F1: Floranotolca <https://www.floranotolca.com/eukaria/gai/species.php?ID=Stachys-lavandulifolia>
F2: Plants of the World Online <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:459684-1>
F3: Plants of the World Online <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:459684-1>
F4: Plants of the World Online <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:459684-1>

5 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder. Gölgede büyüyemez.

Kuru veya nemli alanları tercih eder.

İyi drene edilmiş, tınlı, killi, kumlu topraklarda, hafif asitli, nötr ve bazik topraklara kadar değişen çeşitli ortamlarda yetişebilir⁽¹⁾.

Ortam sıcaklığı -15 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Az bakım ister. Deniz etkisine ve tuzlu topraklara çok dayanıklıdır⁽³⁾.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kıyı peyzajlarında hem estetik hem de fonksiyonel olarak kullanılabilir.

1. Davis, P. H. (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 2, pp. 349-351). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. Baum, B. (1968). Tamarix. In G. T. Tutin, V. H. Heywood, N. A. Burges, D. M. More, D. H. Valentine, S. M. Walters, & D. A. Webb (Eds.), Flora Europaea: Rosaceae to Umbelliferae (Vol. 2). Cambridge University Press.
3. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:828217-1

F1: Steve DANIELS, https://www.inaturalist.org/observations/2980310
F2: Mustafa VAR
F3: https://botany.cz/cs/tamarix-smyrnensis/
F4: https://botany.cz/cs/tamarix-smyrnensis/

Çiçek güzelliği olan ve kıyı peyzajları tuz serpintilerine uyum için ideal bir bitki...

Tamarix smyrnensis

Ilgın

Kışın yaprağını döken, 5 m'ye kadar boylanan, yaygın ve sarkık dallı, kırmızımsı kahverengi veya kahverengi kabuklu çalı veya küçük bir ağaçtır⁽¹⁾. Küçük pul yaprakları sivri uçlu ve 1,5-3,5 mm uzunluğundadır. Nisan-ağustos arası çiçeklenir. Çiçekleri 5 parçalıdır. Çanak yaprakları 0,5-1 mm boyutunda her bir çiçeğin sapından daha uzundur. Taç yaprakları 1,5-2 mm uzunluğunda, çoğunlukla pembe renktedir⁽²⁾. Doğal yaşam alanı Güneydoğu ve Doğu Avrupa'dan Pakistan'a kadardır. Türkiye'de doğal olarak kuzey, orta, batı, güney ve güneydoğu Anadolu'da nehir kıyılarında ve deniz seviyesinden itibaren 1000 m yükseltilere kadar yayılış gösterir⁽¹⁾.

16

Kurakçıl alanlarda yer örtücü olarak kullanılabilir. Kanaatkâr bir tür...

Telephium imperati

Zulzula

Gövdeleri yere yatık yarı çalimsı bir bitkidir. Gövdeler 10-30 cm uzunluğundadır. Yaprakları 7-15 × 2-6 mm boyutlarında, eliptik ters yumurtamsı, az sivri, altta belirgin orta damarlıdır. Simoz çiçek kurulları kısa saplı birkaç çiçekten oluşur. Çanak yapraklar 3-5 mm uzunluğunda, dikdörtgenimsi ve hemen hemen çanak yapraklar kadardır. Kapsül meyve 5-6 × 3 mm, kahverengimsi-yeşil ve parlaktır. Tohumlar 11-18 adettir. Çiçeklenme Mayıs-temmuz aylarında olur. Tür kuru taşlı ve kayalık yamaçlar, çam ormanları ve meşe çalılıklarında yayılır. Dünya'da Yunanistan, Kıbrıs, Batı Suriye, Suriye Çölü. Kuzeybatı İran ve Kafkasya'da yayılış gösterir. Türkiye'de Batı-Orta Karadeniz, Asıl Ege, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya ve Fırat, Erzurum-Kars, Antalya, Adana ve Orta Fırat Bölümlerinde subsp. orientale alttürü bulunur⁽¹⁾.

10-30 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Açıklıklarda ve yarı güneşli alanlarda bulunabilir⁽³⁾.

Düşük hava nemine toleranslıdır⁽²⁾.

Soğuk ve rüzgârlara dirençlidir^(1,2).

Çevresel koşullara dayanıklılık yeteneğiyle bilinir. Soğuk aylarda tomurcuklar uyku dönemine girer⁽²⁾.

İyi drenajlı tınlı toprağı tercih eder. Toprağın çok fazla nem tutmaması önemlidir⁽²⁾.

Sıcak bölgelerdeki kuraklığa dayanıklıdır^(1,2).

Kökleri havadaki azotu bağlar. Peyzajda kaya bahçesi ve bordür bitkisi olarak değerlendirilebilir.

1. Demirel, H. 1984. Telephium L. Şu eserde: Davis P.H. (ed.) (1965-1985). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Cilt: 2, sayfa: 97-98. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. URL 1. https://earthone.io/plant/telephium%20imperati (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
3. Güzel, A. (2024). Telephium imperati'nin Lc-Ms/Ms ile Pollenollerin Taraması ve Antiksidan Özellikleri. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 12(1): 305-316.

F1: URL 2. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:364710-1 (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
F2: Alper UZUN
F3: Alper UZUN
F4: Alper UZUN

5-50 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Teucrium chamaedrys

Kısamahmut

Tabanda odunsu-rizomlu çok yıllık, küçük çalimsı bir bitkidir. Gövde yerden 5-50 cm uzunluğundadır. Yapraklar ters yumurtamsı-dikdörtgenimsi, kenarları genellikle dişli veya tam, kısa loplu, tabanda kama şeklindedir. Çiçek kümeleri yoğun veya gevşek, 4-8 çiçekli, brakteler gövde yapraklarından farklı; çiçekler kısa saplıdır. Çanak tüpsü-çan şeklinde, tabanda hafif tümsekli, dişler üçgen-mızrak şeklinde, yaklaşık benekli uçlu, kenarları genellikle yoğun kısa, seyrek uzun tüylü veya sadece uzun tüylü veya çıplak, genellikle morumsudur. Taç yapraklar kırmızimsı-mor, çanak yaprakların iki katı büyüklüğündedir. Haziran-eylül ayları arasında çiçeklenir. Orman açıklıkları, uçurumlar, yamaçlar ve bozkırlarda 1600 m'ye değin yayılış gösterir. Avrupa-Sibirya elementidir. Dünyada Avrupa'nın büyük bir kısmında, Türkiye'de ise tüm bölgelerde bulunur ⁽¹⁾.

Gösterişli çiçeklere sahip, kurakçıl peyzaja uygun kanaatkâr bir tür...

Zor şartlara dayanıklı gösterişli bir yerörtücü...

Teucrium polium

Acıyavşan

Çok yıllık 10-40 cm boylanabilen alt kısmı odunsu – yarı çalı bir bitkidir. Sürünücü ya da dik büyüyen çok sayıdaki gövdeleri beyaz, gri renkte ve ince tüylerle kaplıdır. Yapraklar dikdörtgen, yumurtamsı veya doğrusal, kenarları düz veya kıvrımlı, yaklaşık ortasına kadar dişli ve genellikle tüylüdür. Haziran-eylül ayları arasında açan beyaz renkli çiçekleri kısa saplı, 3-5 mm boyutlarında ve borumsu-külâh biçimlidir. İtalya, İspanya, Portekiz ve Fransa'da yayılır. Türkiye'de Istanca, Marmara, Karadeniz, Ege, İç Anadolu Bölgelerinde, Erzurum, Kars, Bitlis, Tatvan, Gaziantep, Mardin, Van, Hakkari ve Kilis yörelerinde, 2050 m. yüksekliğe kadar, kurak yerlerde, meşe çalılıklarında, kayalık yamaçlarda, bozkır alanlarda ve kum tepelerinde doğal yayılış gösterir ⁽¹⁾.

10-40 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan açıklıkları tercih eder ⁽²⁾.

Bitki orta derecede nemden hoşlanır ve aşırı soğuktan korunmalıdır ⁽²⁾.

Drenajı iyi tınlı toprakları tercih eder. Kötü toprak koşullarına dayanabilir ⁽²⁾.

Ilıman sıcaklıkları sever ⁽²⁾.

Aşırı don olaylarından etkilenir ⁽²⁾.

Akdeniz kuraklığına dayanıklıdır ⁽²⁾.

Küme olarak parklarda, yamaç veya şev stabilizasyonlarında yer örtücü olarak kullanılabilir ⁽²⁾.

1. Elçi, T. 1982. Teucrium L. Şu eserde: Davis P.H. (ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Cilt: 7, Sayfa: 53-75. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. URL 1. <https://earthone.io/plant/teucrium%20chamaedrys>
(Erişim Tarihi: 15.05.2025)

F1: All TOPRA
F2: Alper UZUN
F3: URL2 <https://powo.science.kew.org/taxon/um3didipni.orgnames:460310-1>
(Erişim Tarihi: 15.05.2025)
F4: URL3 <https://powo.science.kew.org/taxon/um3didipni.orgnames:460310-1>
(Erişim Tarihi: 15.05.2025)

Güneşli alanları tercih eder.

Nemli alanları tercih eder.

İyi drenajlı, hafif kumlu toprakları tercih eder.

Sıcak ortamları tercih eder.

Deniz kenarındaki kumlu alanlara ve dağlık koşullara kadar çeşitli ortamlara dayanır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Bitkinin yaprak ve çiçekleri baharat olarak değerlendirilir ⁽²⁾. Peyzajda yerörtücü olarak kullanılabilir.

1. Davis, P.H. (ed.), 1982. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 7. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Johnson, C.P. (1862). The Useful Plants of Great Britain, William Kent & Co., 23, Paternoster Row, London

F1: <https://www.inaturalist.org/photos/375193805>
F2: <https://www.inaturalist.org/photos/398272384>
F3: <https://www.inaturalist.org/photos/388143079>
F4: <https://www.inaturalist.org/photos/378739216>

Gösterişli çiçeklere sahip, soğuğa ve kuraklığa dayanıklı, kanaatkâr bir tür...

Veronica anagallis-aquatica

Sugedemesi

Gövdeleri kalın, içi boş, çıplak, 30-120 cm, dik, genellikle hemen hemen dallı bir bitkidir. Yapraklar çıplak, nadiren en üstteki salgı tüylü, ayası 30-100 x 10-35 mm, oval, eliptik veya dikdörtgen, küt, genişçe mızrak şeklinde, hemen hemen sivri, orta ve üstteki yüreksi, gövdeyi sarar; kenarları testere dişli-tama yakındır. Kurullar 20-50 çiçeklidir. Brakteler doğrusal-mızrak şeklinde, sivridir. Meyve sapları 4-8 mm'dir. Çiçekte çanak 2-2,5 mm'dir. Taç lavanta ila soluk soluk leylak renkli, 4-6 mm çapındadır. Kapsül meyve dairesel, şişkin, 2,5-4 x 2,5-4 mm, çanağa eşit veya biraz kısa, tüysüz veya seyrek kısa tüylüdür. Tohumlar 40-70, eliptik ve dairesel, plano-konveks, 0,5-0,7 x 0,4-0,5 mm, nokta benzeri kalazalı. Mart-eylül arasında çiçeklenir. Deniz seviyesinden 2350 m'ye değin dereler, hendekler, kıyılar, bataklıklar, sulak çayırarda bulunur. Türkiye'de çok yaygındır.

30-120 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam güneş ister, gölgede yetişmez ⁽²⁾.

Nemi iyi tutan tınlı toprağı tercih eder, bu nedenle toprağı sürekli ıslak kalması gerekir ^(2,3,4).

Hafif kumlu, orta tınlı ve ağır killi, hafif asidik, nötr ve bazik, iyi drene topraklarda yetişir ^(2,3,4).

18-27° sıcaklık aralığında iyi gelişir. -10°C'ye kadar düşük sıcaklıklara dayanabilir ^(2,3,4).

Islak toprağı tercih eder ve suda yetişebilir, ayrıca kayalık ortamları tercih eder ⁽²⁾.

Kuraklık toleransı düşüktür, ancak soğuklara karşı daha dayanıklıdır ^(2,3,4).

Sucul ekosistem kenarlarında ve kaya bahçelerinde yer örtücü olarak kullanılabilir ^(1,2,3).

1. Fischer M.A. 1978. Veronica L. Şu eserde: Davis, P.H. (ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Cilt: 6, Sayfa: 689-753. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. URL 1. [https://pflaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Veronica-anagallis-aquatica&text=Suitable%20for%3A%20light%20\(sandy\),and%20can%20grow%20in%20water](https://pflaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Veronica-anagallis-aquatica&text=Suitable%20for%3A%20light%20(sandy),and%20can%20grow%20in%20water) (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
3. URL 2. <https://www.picturethisai.com/faq-temperature/Veronica-anagallis-aquatica.html> (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
4. URL 3. https://earthone.io/plant/veronica%20anagallis-aquatica?srsltid=AfmBOooOvHFGQvWj8K0K1H93l0dRSPd3_Af0wPQhgsnM9ZZAfor (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
- F1: URL 4. [https://pflaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Veronica-anagallis-aquatica&text=Suitable%20for%3A%20light%20\(sandy\),and%20can%20grow%20in%20water](https://pflaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Veronica-anagallis-aquatica&text=Suitable%20for%3A%20light%20(sandy),and%20can%20grow%20in%20water) (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
- F2: URL 4. [https://pflaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Veronica-anagallis-aquatica&text=Suitable%20for%3A%20light%20\(sandy\),and%20can%20grow%20in%20water](https://pflaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Veronica-anagallis-aquatica&text=Suitable%20for%3A%20light%20(sandy),and%20can%20grow%20in%20water) (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
- F3: URL 6. https://natura2000.plants.com/PUNT/Veronica_anagallis-aquatica.php (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
- F4: URL 7. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/cd/Veronica-anagallis-aquatica_1.jpg (Erişim Tarihi: 15.05.2025)

Bahardan kış mevsimine kadar uzun süre çiçekli sulak alanların vazgeçilmez türü...

Veronica beccabunga

At Teresi

Sürünücü rizomlu, çok yıllık bir türdür. Gövdeler tüysüz, yatay veya yükselici, 10-30 cm, genellikle hafif dallı, kalın, sert ve sıklıkla kırmızıdır. Tüm yapraklar kısa ama belirgin şekilde saplı, etli, koyu yeşil, parlak, tamamen çıplaktır. Yaprak sapı 2-4 mm; yaprak ayası genişçe dikdörtgen, oval veya eliptik 15-35 x 8-26 mm'dir. Yaprak kenarları dişli veya neredeyse tamdır. Çiçek kurulları 2-6 adet ve 10-22 çiçeklidir. Çiçekte çanak yapraklar 2-2,5 mm'dir. Beyaz merkezli taç yapraklar koyu veya parlak mavi, 5-6 mm çapındadır. Kapsül meyve geniş eliptik veya dairesel, şişkin, 3-5 x 3-4 mm ve çanağa eşittir. Çiçeklenmesi Mayıs-ekim ayları arasındadır. Dünya'da Avrupa, Kuzey Afrika Asya'da yayılır. Türkiye'de Istranca, Karadeniz, Kızılırmak, Yukarı Fırat, Yukarı Murat-Van bölümlerinde; akarsular, bataklıklar, sulak çayırarda 20-3200 m yükseltiler arasında yayılış gösterir ⁽¹⁾.

10-30 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam güneşli bölgeleri tercih eder ^(2,3).

Nem ihtiyacı vardır ^(2,3).

Zayıf drenajlı, orta derecede verimli ıslak toprakta yetişir ^(2,3).

Soğuğa ve donlara karşı dayanıklıdır ^(1,2,3).

Çoğunlukla sulak alan ve kıyı habitatında bulunur ⁽³⁾.

Soğuğa ve donlara karşı dayanıklı olup kuraklığa karşı toleransı düşüktür ^(2,3).

Gıda ve tıbbi amaçlı kullanımlarının yanı sıra, kelebek ve su bahçelerinde süs bitkisi olarak yetiştirilebilir ^(2,3).

1. Fischer M.A. 1978. Veronica L. Şu eserde: Davis, P.H. (ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Cilt: 6, Sayfa: 689-753. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. URL 1. <https://temperate.theferns.info/plant/Veronica-beccabunga> (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
3. URL 2. https://nas.erus.gov/queries/greatlakes/FactSheet.aspx?Species_ID=261 (Erişim Tarihi: 15.05.2025)

- F1: URL 3. <https://www.citizenscience.ku.edu/science/species/animals/european-speedwell-veronica-beccabunga> (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
- F2: URL 4. https://www.floradatolica.com/eukaria/imag-es/640x480/013/vx1382_1723433191.jpg (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
- F3: URL 5. <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:811680-1> (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
- F4: URL 6. <https://www.naturalist.org/observations/136952601> (Erişim Tarihi: 15.05.2025)

2-4 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam güneş alan ya da yarı gölgeli bölgelerde yetişir^(2,3).

Hava nemi düşük yüksek alanlarda bulunur^(2,3,4).

İyi drenajlı toprakları tercih eder^(2,3,4).

Kuraklığa ve -23°C'ye kadar düşük sıcaklıklara (yüksek dona) dayanabilir^(2,3,4).

Yüksek dağ stebine dayanıklıdır, donlardan etkilenmez^(2,3).

Soğuğa ve dona dayanıklı, kullanışlı bir yer örtücüdür^(1,2,3).

Yer örtücü olup yüksek rakımlı bölgelerde kaya bahçeleri ve yol kenarı yeşillendirme çalışmaları için uygundur^(2,3,4).

1. Fischer M.A. 1978. Veronica L. Şu eserden: Davis, P.H. (ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Cilt: 6, Sayfa: 689-753. Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. URL 1. <https://www.floramontana.de/pflanzen/uz/detail/veronica-caespitosa-blaue.html> (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
3. URL 2. <https://davesgarden.com/guides/pf/igo/151735> (Erişim Tarihi: 15.05.2025)
4. URL 3. <https://jreg.app/plant-care/veronica-caespitosa-subsp-caespitosa> (Erişim Tarihi: 15.05.2025)

F1: URL 4. powo <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:811747-1> (Erişim Tarihi: 15.05.2025)

Veronica caespitosa

Taşmavişi

Mavimsi çiçekleri ile iyi bir yer örücü ve soğuğa dayanıklı kanaatkâr bir tür...

Küremsi, 3-10 cm genişliğinde öbekler oluşturan, 2-4 cm boyunda, dallı, yarı çalimsi bir türdür. Gövdeler sert kısa tüylü-çıplak, yapraklar derimsi ve kısa sürgünleri aşan 1(-2) çiçek salkımlıdır. Yaprak şeritsi ya da ters mızraksı, 6-13 × 1-3 mm, kenarları düz ve kuvvetlice kıvrılmıştır. Yaprak üst yüzeyi geriye kıvrık sert beyaz tüylü ve salgı tüylü; alt yüzeyi çıplaktır. Çiçek kurulu 2-7 çiçekli, kurul sapı 4-10 mm'dir ve yoğun sert tüylerle kaplıdır. Brakteler eliptik veya şeritsi, 4,5-8 mm'dir. Çanak yapraklar 3-5 mm'dir. Taç yapraklar soluk leylak, morumsu mavi veya gök mavisi, 8-14 mm çapındadır. Kapsül 3-5 × 4-6 mm ve seyrek tüylüdür. Çiçeklenmesi mayıs-ağustos ayları arasındadır. Güney Marmara, Karadeniz, Orta Kızılırmak, Yukarı Fırat, Antalya ve Adana bölümlerimde; kayalıklar, çıplak topraklarda ve alpin bozkırlarda, 2000-3100 m arasında yayılır⁽¹⁾.

Çiçek güzelliği ve formu ile dikkat çeken bir yerörtücü...

Veronica orientalis

Gözmumcuğu

Tabanda odunsu, toprak yüzeyinden itibaren yoğun dallanan bir gövde ile dik büyüyen ve 40-45 cm'ye kadar boylanabilen çok yıllık bir bitkidir. Taban yaprakları eliptik ve mızrak şeklinde 6-40 x 1-13 mm uzunluğunda ve yarı sapsızdır. Üst yaprakları daha dar, çizgisel mızrak şeklindedir. Mavi, pembe ve beyaz renkte açan salkım şeklindeki çiçekleri, 7-12 (-16) mm çapındadır. Dünya'da genel yayılış alanı Türkiye, Irak ve İran'dır ⁽¹⁾. Türkiye'de Doğu Karadeniz, Orta Kızılırmak, Yukarı ve Orta Fırat bölgelerinde, Gümüşhane, Erzurum, Kars, Sivas, Tunceli, Elazığ, Hakkari, Mardin ve Adana yörelerinde doğal yayılış göstermektedir ^(1,2). Doğal ortamlarında, ormanlık alanlarda, çalılıklarda, bozkır, mera, çayır ve kireçli, magmatik yamaçlar ve kayalık alanlarda 850-3050 m yükseltiler arasında yayılışı vardır ⁽¹⁾.

40-45 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve yarı gölge alanları tercih eder.

Hava nemi yüksek olan ortamlarda yetişir.

Asidik veya alkali toprakları tercih eder.

-25° C'ye dayanabilir.

Soğuğa dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı az dayanıklıdır.

Bitkinin kök ve yaprakları tıbbi alanda değerlendirilir ⁽³⁾. Formu ve çiçek güzelliği ile bordür bitkisi olarak ve grup kullanımlarında etkilidir.

F1: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/231981921>
F2: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/232468717>
F3: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/234101416>
F4: Mustafa GÖKMEN <https://www.inaturalist.org/observations/231771738>

Meyvesi ve yaprağı tüketilen, duvar ve çitlerin tırmanıcı çalısı...

Vitis vinifera

Asma

Yaprağını döken, 10-20 m tırmanabilen, sarılgı bitkilerdir ⁽¹⁾. Kabuk; açık gri/yeşil olup hızla gri/kahverengiye dönüşür. Sonunda gri olur ⁽²⁾. Yaprakları; yuvarlak-kordat, 7-15 cm genişliğinde, 3-5 lobludur ⁽¹⁾. Çiçeklenme zamanı mayıs ve haziran aylarıdır. Çok küçük, yeşil çiçeklere sahiptir ⁽²⁾. Meyveleri, küresel, siyah, parlak, 7-8 mm çapında, sulu, ete yapışık, renksiz, 1-2-3-4 tohumlu ve meyve salkımları sarkıktır. 15-300 ayrı üzüm meyvesi içeren salkımlarda meyve verir ve hazirandan kasıma kadar olgunlaşır ^(3,4). Genel yayılışı Asya, Avrupa ve Kuzey Amerika'dır. Türkiye'de Karadeniz sahil şeridi hariç tüm satıhta yayılış gösteren kültür bitkisidir. Duvar ve çitlerde tırmanıcı olarak kullanılır ⁽²⁾.

10-20 m'ye kadar tırmanmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder ⁽²⁾.

Yüksek nemli ortamları sevmeyiz ⁽⁴⁾.

İyi drenajlı toprakları tercih eder ⁽⁴⁾.

15-40 °C sıcaklıkta yetişir ⁽⁴⁾.

Nemli bölgeler dışında tüm toprak koşullarını tolere eder ⁽²⁾.

Kuraklığa toleranslıdır.

Tırmanıcı bitki olarak, duvar oluşturma amacı ile peyzajda kullanılır. Meyvesi taze ve kurutulmuş olarak yenir. Meyve suyu, tatlandırıcı üretiminde, şarap yapımında, yaprakları pişirilmiş olarak tüketilir.

F1: Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs. Vol. 3.
F2: Davis, B. (1990). The gardener's illustrated encyclopedia of climbers & wall shrubs : a guide to more than 2000 varieties including roses, dematis and fruit trees.
F3: İdojčić, M. (2019). Dendrology: cones, flowers, fruits and seeds. Academic Press.
F4: Hussain, S. Z., Naseer, B., Qadri, T., Fatima, T., & Bhat, T. A. (2021). Fruits grown in highland regions of the Himalayas. Cham, Switzerland: Springer International Publishing.

08

bitlis

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

08. TABLOLAR

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi
Kuraklığa Dayanıklı Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	<i>Acer monspessulanum</i>	Fransız Akçaağacı
2	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç
3	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikeni
4	<i>Alyssum praecox</i>	Güzel Kuduzotu
5	<i>Anagyris foetida</i>	Zivircik
6	<i>Anarrhinum orientale</i>	Süpürgeotu
7	<i>Artemisia absinthium</i>	Acı Pelin
8	<i>Betula pendula</i>	Salkım Huş
9	<i>Convolvulus arvensis</i>	Tarla Sarmaşığı
10	<i>Convolvulus lineatus</i>	Top Yayılğan
11	<i>Cornus sanguinea</i>	Yaban Kızılcığı
12	<i>Crataegus monogyna</i>	Yemişen
13	<i>Crataegus orientalis</i>	Alıç
14	<i>Daphne oleoides</i>	Gövçek
15	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	İğde
16	<i>Erysimum sintenisianum</i>	Köşeli Zarifeotu
17	<i>Globularia dumulosa</i>	Çalı Küreçiceği
18	<i>Juniperus communis</i>	Bodur Ardıç
19	<i>Juniperus excelsa</i>	Boz Ardıç
20	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Katran Ardıcı
21	<i>Lonicera caucasica</i>	Çakkana
22	<i>Lonicera nummulariifolia</i>	Tavşançili
23	<i>Micromeria myrtifolia</i>	Boğumluçay
24	<i>Morus alba</i>	Ak Dut
25	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut
26	<i>Onobrychis cornuta</i>	Kuşkaçıran
27	<i>Ononis spinosa</i>	Kayışkıran
28	<i>Onosma alborosea</i>	Kaya Emceği
29	<i>Onosma rascheyana</i>	Van Emceği
30	<i>Origanum acutidens</i>	Zemul
31	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı
32	<i>Phagnalon kotschy</i>	Tel Bozçalı
33	<i>Pinus sylvestris</i>	Sarıçam
34	<i>Prunus spinosa</i>	Çakal Eriği
35	<i>Pterocephalus pinardii</i>	Yurt Cücükotu
36	<i>Quercus brantii</i>	Karameşe
37	<i>Quercus cerris</i>	Saçlımeşe
38	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi
39	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi
40	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya
41	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu
42	<i>Rosularia sempervivum</i>	Som Kayakoruğu
43	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen
44	<i>Sabulina juniperina</i>	Hanım Şiltesi
45	<i>Sorbus torminalis</i>	Akçaağaç Yapraklı Üvez

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi
Kuraklığa Dayanıklı Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
46	<i>Sorbus umbellata</i>	Geyik Elması
47	<i>Stachys annua</i>	Haciosmanotu
48	<i>Stachys lavandulifolia</i>	Tüylü Çay
49	<i>Tamarix smyrnensis</i>	Ilgın
50	<i>Telephium imperati</i>	Zulzula
51	<i>Teucrium chamaedrys</i>	Kısamahmut
52	<i>Teucrium polium</i>	Acıyavşan
53	<i>Veronica caespitosa</i>	Taşmavişi
54	<i>Vitis vinifera</i>	Asma

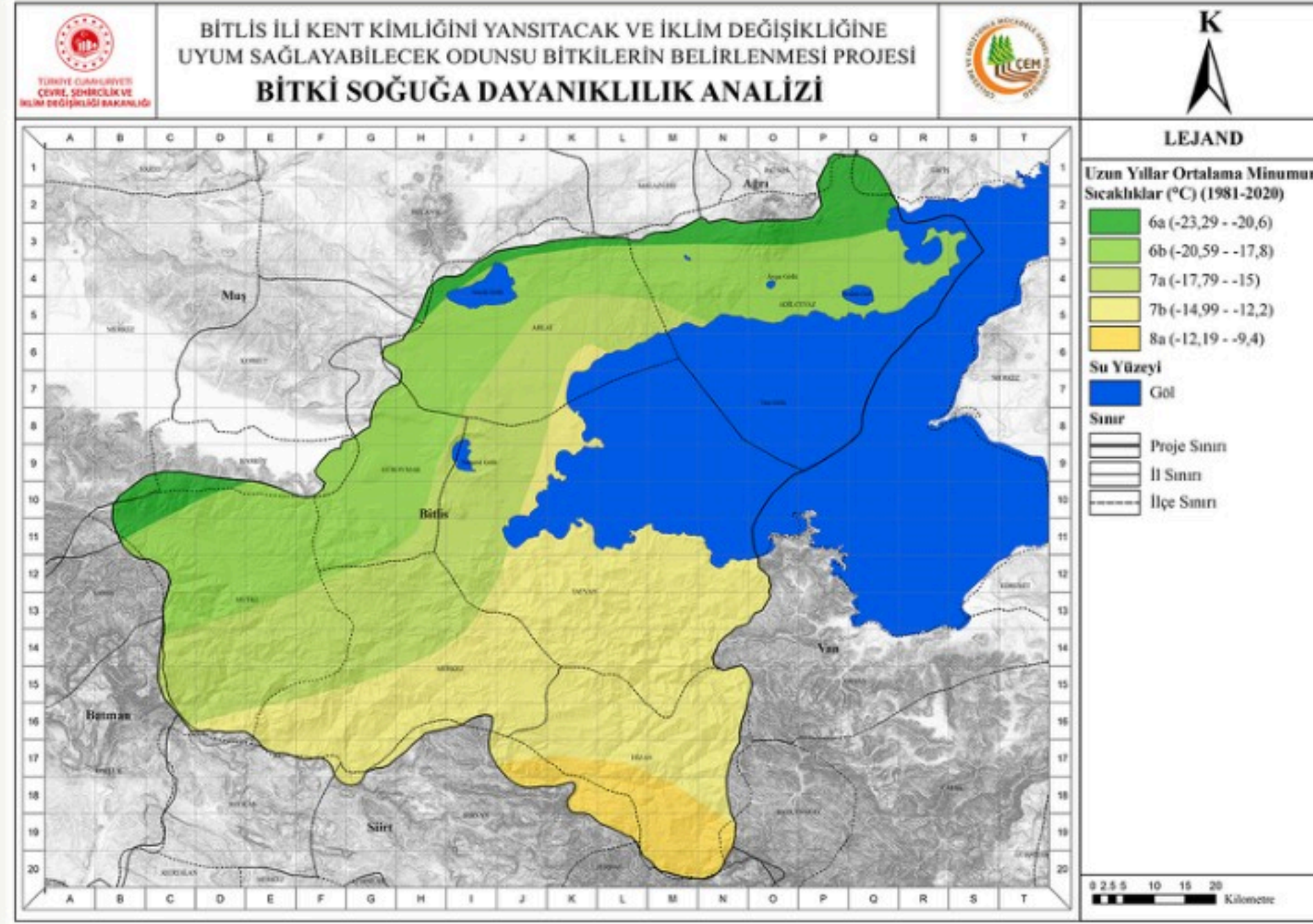
Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi
Kuraklığa Orta Derecede Dayanıklı Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç
2	<i>Andrachne telephioides</i>	Duvarnohutu
3	<i>Corylus avellana</i>	Avrupa Fındığı
4	<i>Datisca cannabina</i>	Renkotu
5	<i>Juglans regia</i>	Ceviz
6	<i>Malus sylvestris</i>	Yaban Elması
7	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği
8	<i>Rubia tenuifolia</i>	Kızılboya
9	<i>Rubus caesius</i>	Büküzümü
10	<i>Rubus canescens</i>	Çobankösteği

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi
Kuraklığa Dayanıklı Olmayan Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	<i>Loranthus europaeus</i>	Ardıçburcu
2	<i>Salix acmophylla</i>	Acem Söğüdü
3	<i>Salix babylonica</i>	Salkım Söğüt
4	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü
5	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	Sugedemesi
6	<i>Veronica beccabunga</i>	At Teresi
7	<i>Veronica orientalis</i>	Gözmumcuğu

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Soğuğa Dayanıklılık Derecesi

6A Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	<i>Acer monspessulanum</i>	Fransız Akçaağacı	6A
2	<i>Acer negundo</i>	Dışbudak Yapraklı Akçaağaç	4A
3	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikeni	4A
4	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	3A
5	<i>Alyssum praecox</i>	Güzel Kuduzotu	5B
6	<i>Betula pendula</i>	Salkım Huş	2A
7	<i>Cornus sanguinea</i>	Yaban Kızılcığı	6A
8	<i>Corylus avellana</i>	Avrupa Fındığı	4A
9	<i>Crataegus monogyna</i>	Yemişen	4A
10	<i>Crataegus orientalis</i>	Alıç	5A
11	<i>Daphne oleoides</i>	Gövçek	5B
12	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	İğde	3A
13	<i>Juglans regia</i>	Ceviz	6A
14	<i>Juniperus communis</i>	Bodur Ardıç	3A
15	<i>Juniperus excelsa</i>	Boz Ardıç	4B
16	<i>Lonicera caucasica</i>	Çakkana	5A
17	<i>Malus sylvestris</i>	Yaban Elması	4A
18	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	5B
19	<i>Onobrychis cornuta</i>	Kuşkaçıran	5A
20	<i>Ononis spinosa</i>	Kayıskıran	6A
21	<i>Origanum acutidens</i>	Zemul	5B
22	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	6A
23	<i>Phagnalon kotschyi</i>	Tel Bozçalı	4B
24	<i>Pinus sylvestris</i>	Sarıçam	1B

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
25	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	4A
26	<i>Prunus spinosa</i>	Çakal Eriği	5A
27	<i>Quercus brantii</i>	Karamişe	6A
28	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	3A
29	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	3A
30	<i>Rosularia sempervivum</i>	Som Kayakoruğu	6A
31	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	5A
32	<i>Salix babylonica</i>	Salkım Söğüt	5B
33	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	4A
34	<i>Sorbus torminalis</i>	Akçaağaç Yapraklı Üvez	6A
35	<i>Sorbus umbellata</i>	Geyik Elması	6A
36	<i>Stachys annua</i>	Haciosmanotu	5A
37	<i>Stachys lavandulifolia</i>	Tüylü Çay	5C
38	<i>Teucrium polium</i>	Acıyavşan	6A
39	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	Sugedemesi	5B
40	<i>Veronica beccabunga</i>	At Teresi	5B
41	<i>Veronica caespitosa</i>	Taşmavişi	6A
42	<i>Veronica orientalis</i>	Gözmumcuğu	4B
43	<i>Vitis vinifera</i>	Asma	5B

6B Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon	No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	<i>Acer monspessulanum</i>	Fransız Akçaağacı	6A	48	<i>Veronica beccabunga</i>	At Teresi	5B
2	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç	4A	49	<i>Veronica caespitosa</i>	Taşmavişi	6A
3	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldiken	4A	50	<i>Veronica orientalis</i>	Gözmumcuğu	4B
4	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	3A	51	<i>Vitis vinifera</i>	Asma	5B
5	<i>Alyssum praecox</i>	Güzel Kuduzotu	5B				
6	<i>Artemisia absinthium</i>	Acı Pelin	6B				
7	<i>Betula pendula</i>	Salkım Huş	2A				
8	<i>Convolvulus arvensis</i>	Tarla Sarmaşığı	6B				
9	<i>Cornus sanguinea</i>	Yaban Kızılcığı	6A				
10	<i>Corylus avellana</i>	Avrupa Fındığı	4A				
11	<i>Crataegus monogyna</i>	Yemişen	4A				
12	<i>Crataegus orientalis</i>	Alıç	5A				
13	<i>Daphne oleoides</i>	Gövçek	5B				
14	<i>Datisca cannabina</i>	Renkotu	6B				
15	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	İğde	3A				
16	<i>Juglans regia</i>	Ceviz	6A				
17	<i>Juniperus communis</i>	Bodur Ardıç	3A				
18	<i>Juniperus excelsa</i>	Boz Ardıç	4B				
19	<i>Lonicera caucasica</i>	Çakkana	5A				
20	<i>Lonicera nummulariifolia</i>	Tavşançili	6B				
21	<i>Malus sylvestris</i>	Yaban Elması	4A				
22	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	5B				
23	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut	6B				
24	<i>Onobrychis cornuta</i>	Kuşkaçiran	5A				
25	<i>Ononis spinosa</i>	Kayıskıran	6A				
26	<i>Origanum acutidens</i>	Zemul	5B				
27	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	6A				
28	<i>Phagnalon kotschyi</i>	Tel Bozçalı	4B				
29	<i>Pinus sylvestris</i>	Sarıçam	1B				
30	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	4A				
31	<i>Prunus spinosa</i>	Çakal Eriği	5A				
32	<i>Quercus brantii</i>	Karamişe	6A				
33	<i>Quercus cerris</i>	Saçlımeşe	6B				
34	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	3A				
35	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	3A				
36	<i>Rosularia sempervivum</i>	Som Kayakoruğu	6A				
37	<i>Rubus caesius</i>	Büküzümü	6B				
38	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	5A				
39	<i>Sabulina juniperina</i>	Hanım Şiltesi	6B				
40	<i>Salix babylonica</i>	Salkım Söğüt	5B				
41	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	4A				
42	<i>Sorbus torminalis</i>	Akçaağaç Yapraklı Üvez	6A				
43	<i>Sorbus umbellata</i>	Geyik Elması	6A				
44	<i>Stachys annua</i>	Haciosmanotu	5A				
45	<i>Stachys lavandulifolia</i>	Tüylü Çay	5C				
46	<i>Teucrium polium</i>	Acıyavşan	6A				
47	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	Sugedemesi	5B				

7A Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon	No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	<i>Acer monspessulanum</i>	Fransız Akçaağacı	6A	48	<i>Sorbus umbellata</i>	Geyik Elması	6A
2	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç	4A	49	<i>Stachys annua</i>	Haciosmanotu	5A
3	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldiken	4A	50	<i>Stachys lavandulifolia</i>	Tüylü Çay	5C
4	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	3A	51	<i>Tamarix smyrnensis</i>	İlgın	7A
5	<i>Alyssum praecox</i>	Güzel Kuduzotu	5B	52	<i>Teucrium polium</i>	Acıyavşan	6A
6	<i>Artemisia absinthium</i>	Acı Pelin	6B	53	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	Sugedemesi	5B
7	<i>Betula pendula</i>	Salkım Huş	2A	54	<i>Veronica beccabunga</i>	At Teresi	5B
8	<i>Convolvulus arvensis</i>	Tarla Sarmaşığı	6B	55	<i>Veronica caespitosa</i>	Taşmavişi	6A
9	<i>Cornus sanguinea</i>	Yaban Kızılcığı	6A	56	<i>Veronica orientalis</i>	Gözmumcuğu	4B
10	<i>Corylus avellana</i>	Avrupa Fındığı	4A	57	<i>Vitis vinifera</i>	Asma	5B
11	<i>Crataegus monogyna</i>	Yemişen	4A				
12	<i>Crataegus orientalis</i>	Alıç	5A				
13	<i>Daphne oleoides</i>	Gövçek	5B				
14	<i>Datisca cannabina</i>	Renkotu	6B				
15	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	İğde	3A				
16	<i>Erysimum sintenianum</i>	Köşeli Zarifeotu	7A				
17	<i>Juglans regia</i>	Ceviz	6A				
18	<i>Juniperus communis</i>	Bodur Ardıç	3A				
19	<i>Juniperus excelsa</i>	Boz Ardıç	4B				
20	<i>Lonicera caucasica</i>	Çakkana	5A				
21	<i>Lonicera nummulariifolia</i>	Tavşançili	6B				
22	<i>Loranthus europaeus</i>	Ardıçburcu	7A				
23	<i>Malus sylvestris</i>	Yaban Elması	4A				
24	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	5B				
25	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut	6B				
26	<i>Onobrychis cornuta</i>	Kuşkaçiran	5A				
27	<i>Ononis spinosa</i>	Kayıskıran	6A				
28	<i>Origanum acutidens</i>	Zemul	5B				
29	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	6A				
30	<i>Phagnalon kotschyi</i>	Tel Bozçalı	4B				
31	<i>Pinus sylvestris</i>	Sarıçam	1B				
32	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	4A				
33	<i>Prunus spinosa</i>	Çakal Eriği	5A				
34	<i>Quercus brantii</i>	Karamişe	6A				
35	<i>Quercus cerris</i>	Saçlımeşe	6B				
36	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi	7A				
37	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi	7A				
38	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	3A				
39	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	3A				
40	<i>Rosularia sempervivum</i>	Som Kayakoruğu	6A				
41	<i>Rubus caesius</i>	Büküzümü	6B				
42	<i>Rubus canescens</i>	Çobankösteği	7A				
43	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	5A				
44	<i>Sabulina juniperina</i>	Hanım Şiltesi	6B				
45	<i>Salix babylonica</i>	Salkım Söğüt	5B				
46	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	4A				
47	<i>Sorbus torminalis</i>	Akçaağaç Yapraklı Üvez	6A				

7B Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

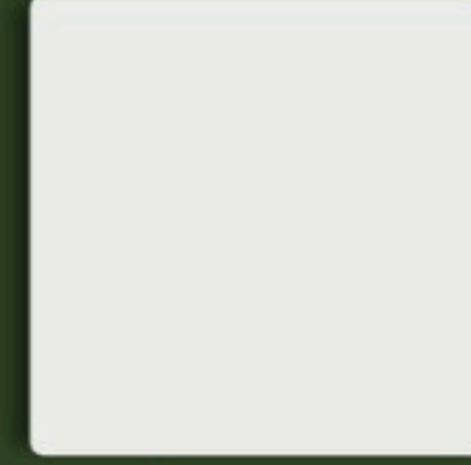
No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon	No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	<i>Acer monspessulanum</i>	Fransız Akçaağacı	6A	48	<i>Salix babylonica</i>	Salkım Söğüt	5B
2	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçaağaç	4A	49	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	4A
3	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldikeni	4A	50	<i>Sorbus torminalis</i>	Akçaağaç Yapraklı Üvez	6A
4	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	3A	51	<i>Sorbus umbellata</i>	Geyik Elması	6A
5	<i>Alyssum praecox</i>	Güzel Kuduzotu	5B	52	<i>Stachys annua</i>	Haciosmanotu	5A
6	<i>Andrachne telephoides</i>	Duvarnohutu	7B	53	<i>Stachys lavandulifolia</i>	Tüylü Çay	5C
7	<i>Artemisia absinthium</i>	Acı Pelin	6B	54	<i>Tamarix smyrnensis</i>	Ilgın	7A
8	<i>Betula pendula</i>	Salkım Huş	2A	55	<i>Telephium imperati</i>	Zulzula	7B
9	<i>Convolvulus arvensis</i>	Tarla Sarmaşığı	6B	56	<i>Teucrium polium</i>	Acıyavşan	6A
10	<i>Cornus sanguinea</i>	Yaban Kızılcığı	6A	57	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	Sugedemesi	5B
11	<i>Corylus avellana</i>	Avrupa Fındığı	4A	58	<i>Veronica beccabunga</i>	At Teresi	5B
12	<i>Crataegus monogyna</i>	Yemişen	4A	59	<i>Veronica caespitosa</i>	Taşmavişi	6A
13	<i>Crataegus orientalis</i>	Alıç	5A	60	<i>Veronica orientalis</i>	Gözmumcuğu	4B
14	<i>Daphne oleoides</i>	Gövçek	5B	61	<i>Vitis vinifera</i>	Asma	5B
15	<i>Datisca cannabina</i>	Renkotu	6B				
16	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	İğde	3A				
17	<i>Erysimum sintenisianum</i>	Köşeli Zarifeotu	7A				
18	<i>Juglans regia</i>	Ceviz	6A				
19	<i>Juniperus communis</i>	Bodur Ardiç	3A				
20	<i>Juniperus excelsa</i>	Boz Ardiç	4B				
21	<i>Lonicera caucasica</i>	Çakkana	5A				
22	<i>Lonicera nummulariifolia</i>	Tavşançili	6B				
23	<i>Loranthus europaeus</i>	Ardıçburcu	7A				
24	<i>Malus sylvestris</i>	Yaban Elması	4A				
25	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	5B				
26	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut	6B				
27	<i>Onobrychis cornuta</i>	Kuşkaçıran	5A				
28	<i>Ononis spinosa</i>	Kayışkıran	6A				
29	<i>Origanum acutidens</i>	Zemul	5B				
30	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	6A				
31	<i>Phagnalon kotschyi</i>	Tel Bozçalı	4B				
32	<i>Pinus sylvestris</i>	Sarıçam	1B				
33	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	4A				
34	<i>Prunus spinosa</i>	Çakal Eriği	5A				
35	<i>Pterocephalus pinardii</i>	Yurt Cücükotu	7B				
36	<i>Quercus brantii</i>	Karameşe	6A				
37	<i>Quercus cerris</i>	Saçlımeşe	6B				
38	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi	7A				
39	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi	7A				
40	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	3A				
41	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	3A				
42	<i>Rosularia sempervivum</i>	Som Kayakoruğu	6A				
43	<i>Rubus caesius</i>	Büküzümü	6B				
44	<i>Rubus canescens</i>	Çobankösteği	7A				
45	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	5A				
46	<i>Sabulina juniperina</i>	Hanım Şiltesi	6B				
47	<i>Salix acmophylla</i>	Acem Söğüdü	7B				

7B Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

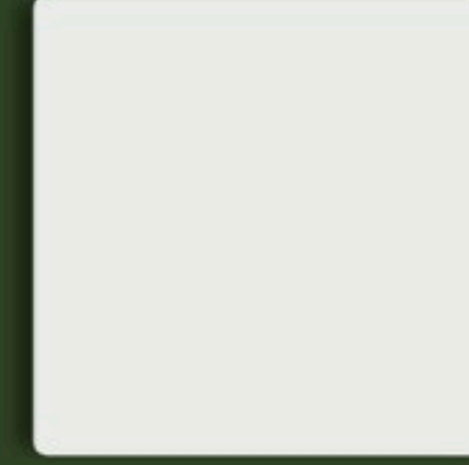
No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon	No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	<i>Acer monspessulanum</i>	Fransız Akçağacı	6A	48	<i>Rubia tenuifolia</i>	Kızılboya	8A
2	<i>Acer negundo</i>	Dişbudak Yapraklı Akçağaç	4A	49	<i>Rubus caesius</i>	Büküzümü	6B
3	<i>Alhagi maurorum</i>	Aguldiken	4A	50	<i>Rubus canescens</i>	Çobankösteği	7A
4	<i>Alnus glutinosa</i>	Kızılağaç	3A	51	<i>Rubus fruticosus</i>	Böğürtlen	5A
5	<i>Alyssum praecox</i>	Güzel Kuduzotu	5B	52	<i>Sabulina juniperina</i>	Hanım Şiltesi	6B
6	<i>Anagyris foetida</i>	Zivircik	8A	53	<i>Salix acmophylla</i>	Acem Söğüdü	7B
7	<i>Anarrhinum orientale</i>	Süpürgeotu	8A	54	<i>Salix babylonica</i>	Salkım Söğüt	5B
8	<i>Andrachne telephioides</i>	Duvarnöhutu	7B	55	<i>Salix caprea</i>	Keçi Söğüdü	4A
9	<i>Artemisia absinthium</i>	Acı Pelin	6B	56	<i>Sorbus torminalis</i>	Akçağaç Yapraklı Üvez	6A
10	<i>Betula pendula</i>	Salkım Huş	2A	57	<i>Sorbus umbellata</i>	Geyik Elması	6A
11	<i>Convolvulus arvensis</i>	Tarla Sarmaşığı	6B	58	<i>Stachys annua</i>	Haciosmanotu	5A
12	<i>Convolvulus lineatus</i>	Top Yayılğan	8A	59	<i>Stachys lavandulifolia</i>	Tüylü Çay	5C
13	<i>Cornus sanguinea</i>	Yaban Kızılcığı	6A	60	<i>Tamarix smyrnensis</i>	İlgın	7A
14	<i>Corylus avellana</i>	Avrupa Fındığı	4A	61	<i>Telephium imperati</i>	Zulzula	7B
15	<i>Crataegus monogyna</i>	Yemişen	4A	62	<i>Teucrium chamaedrys</i>	Kısamahmut	8A
16	<i>Crataegus orientalis</i>	Alıç	5A	63	<i>Teucrium polium</i>	Acıyavşan	6A
17	<i>Daphne oleoides</i>	Gövçek	5B	64	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	Sugedemesi	5B
18	<i>Datisca cannabina</i>	Renkotu	6B	65	<i>Veronica beccabunga</i>	At Teresi	5B
19	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	İğde	3A	66	<i>Veronica caespitosa</i>	Taşmavişi	6A
20	<i>Erysimum sintenianum</i>	Köşeli Zarifeotu	7A	67	<i>Veronica orientalis</i>	Gözmumcuğu	4B
21	<i>Globularia dumulosa</i>	Çalı Küreçiceği	8A	68	<i>Vitis vinifera</i>	Asma	5B
22	<i>Juglans regia</i>	Ceviz	6A				
23	<i>Juniperus communis</i>	Bodur Ardıç	3A				
24	<i>Juniperus excelsa</i>	Boz Ardıç	4B				
25	<i>Juniperus oxycedrus</i>	Katran Ardıcı	8A				
26	<i>Lonicera caucasica</i>	Çakkana	5A				
27	<i>Lonicera nummulariifolia</i>	Tavşançili	6B				
28	<i>Loranthus europaeus</i>	Ardıçburcu	7A				
29	<i>Malus sylvestris</i>	Yaban Elması	4A				
30	<i>Morus alba</i>	Ak Dut	5B				
31	<i>Morus nigra</i>	Kara Dut	6B				
32	<i>Onobrychis cornuta</i>	Kuşkaçıran	5A				
33	<i>Ononis spinosa</i>	Kayıskıran	6A				
34	<i>Origanum acutidens</i>	Zemul	5B				
35	<i>Paliurus spina-christi</i>	Karaçalı	6A				
36	<i>Phagnalon kotschy</i>	Tel Bozçalı	4B				
37	<i>Pinus sylvestris</i>	Sarıçam	1B				
38	<i>Prunus divaricata</i>	Yunus Eriği	4A				
39	<i>Prunus spinosa</i>	Çakal Eriği	5A				
40	<i>Pteroccephalus pinardii</i>	Yurt Cücükotu	7B				
41	<i>Quercus brantii</i>	Karamişe	6A				
42	<i>Quercus cerris</i>	Saçlimeşe	6B				
43	<i>Quercus infectoria</i>	Mazı Meşesi	7A				
44	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi	7A				
45	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Yalancı Akasya	3A				
46	<i>Rosa canina</i>	Kuşburnu	3A				
47	<i>Rosularia sempervivum</i>	Som Kayakoruğu	6A				

bitlis

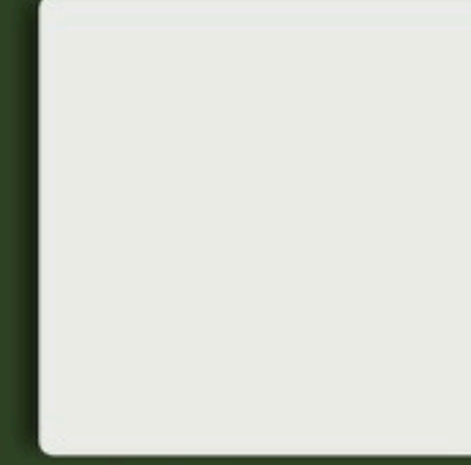
İlçe Ölçeğinde Bitki Seçiminde Soğuğa
Dayanıklılık Kriterlerine Göre QR Uygulaması

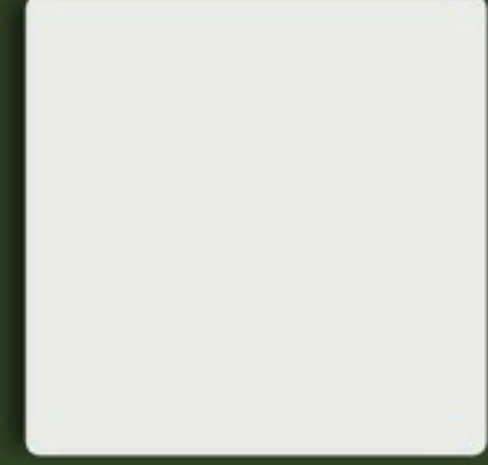
ADİLCEVAZ

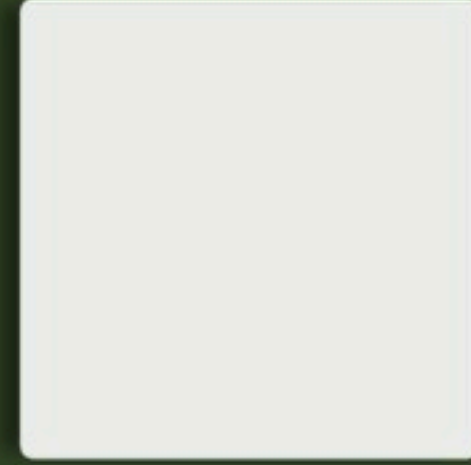
AHLAT

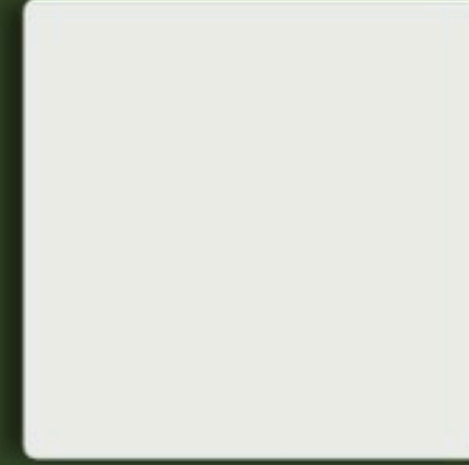
GÜROYMAK

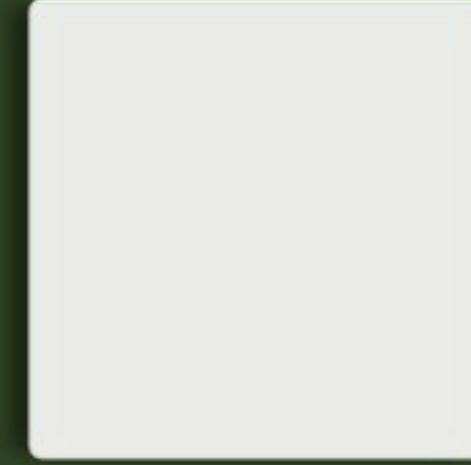
HİZAN

MERKEZ

MUTKİ

TATVAN

Bitki Katalog Rehberi...

Işık İsteği

■ ■ ■

Nem İsteği

■ ■ ■

Toprak İsteği

■ ■ ■

Sıcaklık İsteği

■ ■ ■

Ekolojik Koşullara Uyum

■ ■ ■

Kuraklığa Dayanıklılık

■ ■ ■

Kullanım Alanları

■ ■ ■

Kaynakça

■ ■ ■

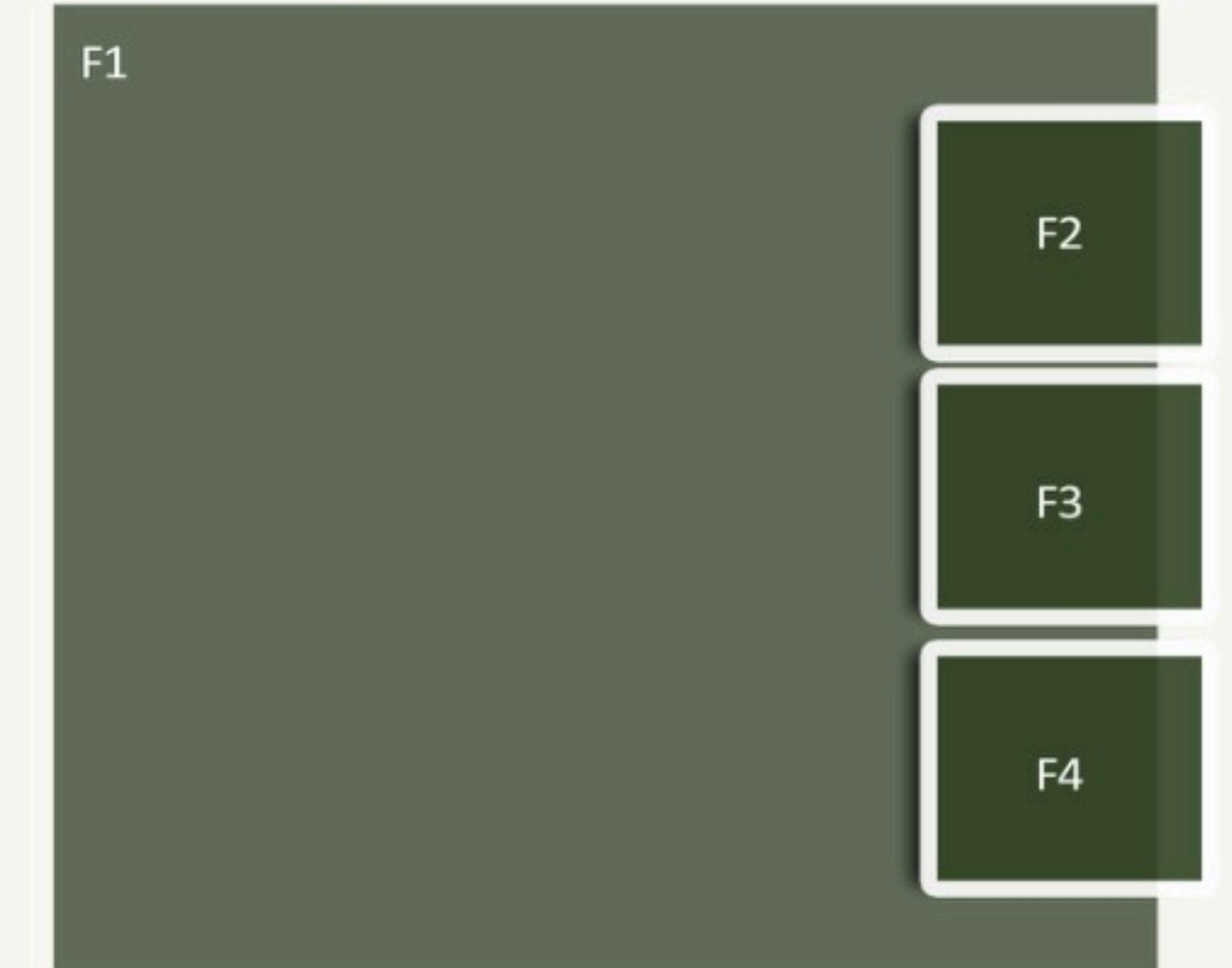
Fotoğraf Kaynağı

Coğrafi Yayılış Haritası

Kitapta kullanılan tüm coğrafi yayılış haritaları Bizim Bitkiler® (2024). Sürüm 3.1. İnternette yayınlanmıştır; <http://bizimbitkiler.org.tr/v3/demo/details.php?id=6308> (erişim tarihi 1 Eylül). kaynağından alınmıştır .

Fotoğraf Yerleşim Rehberi

TEŞEKKÜR

Bu kitap; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü’nce “Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler Projesi” kapsamında hazırlanmıştır. Desteklerinden dolayı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü’ne şükranlarımızı sunuyoruz.

Ayrıca:

- Çalışmanın Meteorolojik altlığını oluştururken verileri temin eden Meteoroloji Genel Müdürlüğüne,
- İl bazında bitki varlığına ilişkin listelerin hazırlanmasında “Nuh’un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı“ verilerinden yararlanmamıza ve eksikliği duyulan bazı fotoğraflara erişimi sağladıkları için Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü’ne,
- Bitkilerin Türkiye’deki yayılışı hususunda, haritalardan ve bazı görsellerden yararlanmamıza olanak tanıyan Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Müdürlüğü’ne,
- Fotoğraf arşivlerindeki görselleri bizimle paylaşan Sayın Mustafa GÖKMEN, Sayın Serdar ÖLEZ ile Kew Royal Botanic Garden, International Dendrology Society, iNaturalist.org ve floranatolica kuruluşlarına, bu eserin yazar kadrosunda yer alan kıymetli yazarlarımıza,
- Bu kitaba yönelik sağladıkları kıymetli katkılardan dolayı Yıldız Teknik Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nin değerli öğretim üyelerine en içten teşekkürlerimizi sunarız.

...

